



Centrum voor Sociaal Beleid  
Herman Deleeck

# Inactiviteitsvallen voor personen met een handicap of met langdurige gezondheidsproblemen

Een onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister van Werk, Onderwijs en Vorming, in het kader van het VIONA-onderzoeksprogramma

Eindrapport  
Maart 2009

Kristel Bogaerts  
Diana De Graeve  
Ive Marx  
Pieter Vandenbroucke

Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck  
Universiteit Antwerpen



## Inhoud

Inleiding.....	4
1. Arbeidsgehandicapten en activiteitsvallen: definities en operationalisering .....	5
1.1. Arbeidsgehandicapten .....	5
1.2. Activiteitsvallen .....	7
2. Methodologische toelichting standaardsimulaties .....	9
2.1. Algemene assumpties .....	9
2.2. Uitkerings specifieke assumpties .....	14
2.2.1. Werkloosheid .....	14
2.2.2. Bijstandsafhankelijkheid.....	15
2.2.3. Primaire arbeidsongeschiktheid.....	15
2.2.4. Invaliditeit .....	18
2.2.5. De inkomensvervangende - en integratietegemoetkoming .....	20
2.2.6. RVV, OMNIO en MAF .....	22
2.3. Opmerkingen bij en beperkingen van de standaardsimulaties.....	24
3. Financiële vallen in kaart gebracht.....	25
3.1. Minimumloonanalyse .....	25
3.1.1. Van primaire arbeidsongeschiktheid naar werk.....	25
3.1.2. Van invaliditeit naar werk .....	28
3.1.3. Van een inkomensvervangende tegemoetkoming naar werk.....	31
3.1.4. Van een inkomensvervangende- en integratietegemoetkoming naar werk....	32
3.1.5. Van een leefloon naar werk .....	33
3.1.6. Vanuit langdurige werkloosheid naar werk .....	35
3.2. De verschillende uitkeringsstelsels vergeleken.....	37
3.3. Analyse van cumulatie en inkomensvrijstellingen bij werkhervatting .....	44
3.3.1. Voltijdse tewerkstelling.....	44
3.3.2. Deeltijdse tewerkstelling.....	46
3.4. Conclusies financiële inactiviteitsvallen.....	52
4. Inactiviteitsvallen in regelgeving en uitvoeringspraktijk.....	54
4.1. ZIV regeling primaire arbeidsongeschiktheid en invaliditeit.....	55
4.1.1. Algemene regeling .....	55
4.1.2. Zelfstandigen .....	59
4.2. Tegemoetkomingen gehandicapten.....	61
4.3. Werkloosheid.....	61
4.4. Ambtenaren /lokale besturen .....	62
4.5. Arbeidsongevallen .....	62
4.6. Beroepsziekten .....	63
4.7. Activeringsmaatregelen, begeleiding en opleiding.....	63
4.7.1. Begeleiding en toeleiding .....	63
4.7.2. Opleiding .....	64
4.7.3. Activerings- en ondersteuningsmaatregelen .....	65
4.8. Kinderbijslag.....	70
4.9. Tegemoetkoming gezondheidszorgen .....	71
4.10. Randvoorwaarden mobiliteit en toegankelijkheid .....	72
4.11. Sociale en fiscale voordelen .....	73
4.12. Zorg .....	73
4.13. Kosten voor de werkgever.....	74

5. Conclusies en aanbevelingen.....	75
Bibliografie.....	80
Lijst van tabellen en grafieken .....	82
Bijlagen .....	85

## **Inleiding**

Dit rapport geeft de bevindingen in het onderzoek 'Inactiviteitsvallen voor personen met een handicap of met langdurige gezondheidsproblemen' weer, en kadert in het VIONA-arbeidsmarktonderzoeksprogramma.

In het eerste deel van het onderzoek gaat de focus uit naar de financiële becijfering van de meer- (of minder-) opbrengsten van werk na een situatie van uitkeringsafhankelijkheid. De methode van standaardsimulaties biedt de mogelijkheid om dit op een gestructureerde manier te doen.

In het tweede deel van dit onderzoek wordt de focus gelegd op de inventaris van de beperkingen en obstakels voor de verschillende casussen op basis van wetgeving en de uitkeringspraktijk.

We willen hier alvast graag iedereen bedanken die een bijdrage heeft geleverd bij het verzamelen van het onderzoeksmateriaal.

# 1. Arbeidsgehandicapten en activiteitsvallen: definities en operationalisering

In deze paragraaf verduidelijken we de definitie van arbeidshandicap en activiteitsval die we hanteren in dit onderzoeksproject. We vinden het belangrijk definities te gebruiken die zichtbaar en toepasbaar zijn door de overheid in het kader van beleid en beleidssturing. De operationalisering van deze definities in het kader van dit project heeft dezelfde intentie.

## 1.1. Arbeidsgehandicapten

Een handicap wordt door de Wereldgezondheidsorganisatie gedefinieerd als het resultaat van het samenspel tussen functiestoornissen, beperkingen bij het uitvoeren van activiteiten, persoonlijke factoren en externe factoren. Deze definitie wordt in het decreet tot oprichting van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap als volgt vertaald:

*“Elk langdurig en belangrijk participatieprobleem van een persoon dat te wijten is aan het samenspel tussen functiestoornissen van mentale, psychische, lichamelijke of zintuiglijke aard, beperkingen bij het uitvoeren van activiteiten en persoonlijke en externe factoren” (BS, 2004).*

Een belangrijk element in deze definitie is het ‘participatieprobleem’ dat het gevolg is van verschillende factoren. Wanneer we dit toepassen op het begrip arbeidshandicap gaat het specifiek over een langdurig en belangrijk probleem van deelname aan het arbeidsleven. Deze definitie werd dan ook in die richting aangepast voor toepassing bij de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB).

De definitie is opgenomen in artikel 77 van het decreet van 21 november 2008 houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2008. Dit artikel wijzigt het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap “Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding”. Een persoon met een handicap wordt daarin als volgt gedefinieerd:

*“Een persoon met een langdurig en belangrijk probleem van deelname aan het arbeidsleven dat te wijten is aan een samenspel tussen functiestoornissen van mentale, psychische, lichamelijke of zintuiglijke aard, beperkingen bij het uitvoeren van activiteiten en persoonlijk en externe factoren en die ingeschreven is bij de VDAB”*

Deze definitie is nog eerder theoretisch. De operationalisering van de definitie van arbeidshandicap kan in functie van de uitvoeringspraktijk gebeuren op verschillende manieren. Men kan werken met een categoriale definitie of via een methode van zelfdefiniëring (bv. Enquête naar de Arbeidskrachten<sup>1</sup>).

---

<sup>1</sup> Een persoon is arbeidsgehandicapt wanneer hij/zij zelf aangeeft of een handicap of (langdurige) gezondheidsproblemen aan de basis liggen van moeilijkheden in verband met werk.

In het **Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de professionele integratie van personen met een arbeidshandicap** van 18 juli 2008 (BS 3 oktober 2008) worden de criteria en procedures om te bepalen wie al dan niet een arbeidshandicap heeft uiteengezet. Dit besluit verenigt verschillende eerdere (categoriale) definities, operationaliseringen en aanbevelingen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen personen met een indicatie van arbeidshandicap en personen met een arbeidshandicap.

Men komt tot volgende lijst met indicaties van een arbeidshandicap:

- “ 1° personen met een handicap, erkend door het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap;*
- 2° personen die gewezen leerling zijn van het buitengewoon onderwijs en die hoogstens een getuigschrift of diploma behaald hebben in het buitengewoon onderwijs;*
- 3° personen die op basis van hun handicap in aanmerking komen voor een inkomensvervangende tegemoetkoming of integratietegemoetkoming, verstrekt aan personen met een handicap op basis van de wet van 27 februari 1987 houdende tegemoetkomingen aan personen met een handicap;*
- 4° personen die in het bezit zijn van een afschrift van een definitief geworden gerechtelijke beslissing of van een attest van een bevoegde federale instelling waaruit een blijvende graad van arbeidsongeschiktheid blijkt;*
- 5° personen die recht geven op bijkomende kinderbijslag of personen die recht hebben op een verhoogde kinderbijslag voor hun kind of kinderen ten laste als ouder met een handicap;*
- 6° personen die een invaliditeitsuitkering ontvangen op basis van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994;*
- 7° personen met een attest van een door de VDAB aangewezen dienst of arts.”*  
*(art.3 BVR 18-07-2007).*

In artikel 4 wordt verder aangegeven wie de personen met een arbeidshandicap zijn:

*“De VDAB bepaalt of een persoon met een indicatie van arbeidshandicap recht heeft op één of meerdere bijzondere tewerkstellingsondersteunende maatregelen. (...) Indien een persoon met een indicatie van arbeidshandicap recht krijgt op één of meerdere bijzondere tewerkstellingsondersteunende maatregelen, dan wordt die persoon een persoon met een arbeidshandicap genoemd.”*

In de opzet van dit onderzoek dienen we voor de operationalisering gebruik te maken van een brede definitie waarin volgende punten expliciet aan bod komen:

- **Bereidheid tot werk:** we besteden aandacht aan de personen die op basis van hun gezondheids- en/of mentale toestand in staat zijn om aan het werk te gaan en daartoe ook bereid zijn.
- **Indicatie arbeidshandicap:** er moet minstens sprake zijn van een indicatie van arbeidshandicap zoals door de VDAB werd opgelijst (het al dan niet recht hebben op tewerkstellingsondersteunende maatregelen, waardoor men door de VDAB als persoon met een arbeidshandicap wordt aangemerkt, maakt deel uit van de problematiek van de inactiviteitsvallen)

Dit brengt ons tot volgende lijst van groepen waarvoor we de activiteitsvallen in kaart zullen brengen:

- personen met een (indicatie) arbeidshandicap, zonder formele erkenning en zonder uitkering;
- personen met een (indicatie) arbeidshandicap, met een werkloosheidsuitkering;
- personen met een (indicatie) arbeidshandicap, met een leefloon;
- personen ingeschreven bij het VAPH, zonder uitkering;
- personen die een inkomensvervangende en/of integratietegemoetkoming ontvangen;
- personen die een invaliditeits- of arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangen;
- personen met een attest van ten minste 66% werkonbekwaamheid;
- personen die in het bezit zijn van een afschrift van een definitief geworden gerechtelijke beslissing;
- personen die in het bezit zijn van een attest van de Administratieve Gezondheidsdienst;
- personen die in het bezit zijn van een attest van het Fonds voor Arbeidsongevallen;
- personen die in het bezit zijn van een attest van het Fonds voor Beroepsziekten.

## 1.2. Activiteitsvallen

De Hoge Raad voor Werkgelegenheid geeft in haar verslag in 1998 weer wat een financiële activiteitsval inhoudt:

*“Een financiële activiteitsval duidt de situatie aan waarin het verwerven van een baan geen of slechts een beperkte koopkrachtwinst oplevert of zelfs inkomensverlies teweegbrengt. De te verwachten netto meerinkomsten uit arbeid zijn m.a.w. relatief klein of onbestaande in vergelijking met het netto-inkomen in een uitkeringsafhankelijke situatie.”*

Door het stellen van deze definitie wordt het probleem van inactiviteit niet verengd tot de vraagzijde (technologie, vraag naar arbeid) maar komt ook de aanbodzijde in het vizier. Toch moeten activiteitsvallen ook ruimer gezien worden dan het louter financiële aspect. Ook de kwaliteit van arbeid, de organisatiekosten (bv. de combinatie gezin-arbeid, woon-werk verkeer, administratie) en persoonlijke kwaliteiten, attitudes en motivatie spelen een belangrijke rol (De Lathouwer, Bogaerts, 2002).

Verder wordt er meer en meer aandacht besteed aan de obstakels en beperkingen die hun oorsprong vinden in de reglementering zelf en die ruimer zijn dan louter een financiële belemmering. Daar geeft een aanbeveling van de SERV een zeer werkbare definitie, specifiek toegespitst op arbeidsgehandicapten.

*“Het begrip activiteitsvallen dient te worden begrepen als elke regeling die ertoe leidt dat personen met een arbeidshandicap - die in de een of andere vorm een specifieke vervangingsuitkering ontvangen op basis van gezondheidsbeperkingen ontmoedigd of beperkt worden om de stap naar de arbeidsmarkt te zetten. Hieronder vallen alle procedures en maatregelen die - hetzij individueel, hetzij in combinatie - door hun inhoud, hun complexiteit, hun klantvriendelijkheid, hun stigmatiserend karakter uiteindelijk het economisch actief negatief beïnvloeden of onvoldoende positief*

*aanmoedigen. Evenzeer vallen hieronder de regelingen die bij de stap naar werk, de inkomenspositie van betrokkene negatief beïnvloeden.” (SERV-commissie Diversiteit, Advies van 3 maart 2004, pag. 5).*

De heterogeniteit van de groep arbeidsgehandicapten heeft als gevolg dat de bestaande discriminaties zich op meerdere vlakken bevinden, zowel aan de vraag- als aanbodzijde. Om dit in het onderzoek in te brengen vertrekken we dan ook vanuit een lijst van mogelijke stappen richting werk:

- screening, assessment en trajectbegeleiding
- beroepsopleiding VDAB en (beroeps)opleiding buiten de VDAB
- opleiding in de onderneming (o.a. IBO)
- stages en werkervaring
- activeringsmaatregelen RVA (ACTIVA, doorstromingsprogramma's, ...)
- leeftijdsgebonden maatregelen (bv. werkhervattingstoelage)
- dienstencheques
- sociale werkplaats
- beschutte werkplaats
- invoegbedrijf
- geleidelijke, deeltijdse, voltijdse werkhervatting
- werken als zelfstandige of helper van zelfstandige

In het kader van het eerste deel van het onderzoek (de financiële activiteitsvallen) wordt, om praktische redenen, de operationalisering beperkt tot een aantal grote uitkeringsgroepen waarvan de uitkering deel uitmaakt van de sociale zekerheid voor werknemers.

- primaire arbeidsongeschiktheid
- invaliditeit
- inkomensvervangende en/of integratietegemoetkoming
- werkloosheid
- leefloon



## 2. Methodologische toelichting standaardsimulaties

De financiële val wordt klassiek benaderd met behulp van *standaardsimulaties*. Hierbij wordt voor een groot aantal typegezinnen het netto-inkomen bij werk en bij niet-werk (werkloosheid, bijstand, invaliditeit, inactiviteit) berekend onder een aantal specifieke assumpties. Deze methode wordt o.m. toegepast door de OESO (“Benefits and Wages” en “Employment Outlook”) en de Europese Commissie (“Employment in Europe”) en door diverse andere instellingen (Nederlands Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het Britse Departement van Werk en Pensioenen). Het voordeel van de standaardsimulatie is dat ze de onderlinge samenhang en cumulatie tussen verschillende arrangementen inzichtelijk maakt. Bovendien kunnen de verschillende parameters en kenmerken van de gezinnen over de jaren heen gelijk gehouden worden. De beperking van de standaardsimulatie ligt in het theoretische karakter van de berekeningen. De keuze van gezinstypes en loonniveaus roept vragen op naar de representativiteit van de typegevallen en de feitelijke impact van werkloosheidsval op het arbeidsaanbod, en dus het gedragseffect, blijft uiteindelijk een empirische kwestie.

Deze gepresenteerde berekeningen zijn gebaseerd op *STASIM* (Statisch Simulatiemodel), een gebruiksvriendelijk standaardsimulatiemodel dat toelaat om financiële vallen te berekenen voor een brede loonwaaier en een breed gamma van inactieve en werkende typegezinnen.

De standaardsimulaties vertrekken vanuit een aantal assumpties, waarmee dient rekening te worden gehouden bij de interpretatie van de resultaten. We verduidelijken in de volgende paragrafen (1) de algemene assumpties van *STASIM* en (2) de specifieke veronderstellingen per uitkeringstype.

### 2.1. Algemene assumpties

De standaardsimulatie berekent voor de verschillende cases van uitkeringsafhankelijkheid en werk, een netto beschikbaar gezinsinkomen. Dat netto inkomen wordt afgeleid uit de bruto inkomens van de verschillende gezinsleden. Het traject van bruto naar netto kan als volgt samengevat worden:

$$D = Y^0 + Y^{\text{bruto}} - SB(Y^0 + Y^{\text{bruto}}) + Tr(Y^0 + Y^{\text{bruto}}) - T(Y^0 + Y^{\text{bruto}}) - VK$$

waarbij

- $D$  het netto beschikbare gezinsinkomen is;
- $Y^0$  het bruto inkomen van de andere gezinsleden (de partner) uit tewerkstelling of uitkering vertegenwoordigt. Dit wordt over de verandering in activiteit constant gehouden tijdens de simulatie;
- $Y^{\text{bruto}}$  het bruto inkomen is, uit tewerkstelling of uitkeringsafhankelijkheid;
- $SB$  de grootte van de werknemersbijdragen voor de sociale zekerheid weergeeft die op de aanwezige inkomens wordt geheven;

- Tr de som is van de sociale transferten waarop het gezin recht heeft. Het gaat daarbij over de inkomensgarantieuitkering, de socio-professionele integratie en de kinderbijslag;
- T het geheel is van de inkomensbelastingen van het gezin (inclusief de bijzondere bijdrage voor de sociale zekerheid en de Vlaamse korting op de personenbelasting);
- VK de vaste kosten zijn, verbonden aan de tewerkstelling. In deze simulaties zijn enkel de kinderopvangkosten opgenomen.

Bij deze afleiding gebruiken we volgende assumpties:

- De simulaties maken gebruik van bedragen en maatregelen die effectief in uitvoering zijn *per 1 januari* van het betreffende jaar. Bedragen die gelden per 1 januari worden geëxtrapoleerd over een volledig jaar. Er wordt geen rekening gehouden met indexeringen en andere wijzigingen die tijdens het jaar kunnen plaatsvinden.
- De berekeningen worden gemaakt op *gezinsniveau* voor diverse gezinstypes. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste kenmerken van de typegezinnen in de simulatie.

Tabel 1 Overzicht van de gezinstypes in de simulatie en de belangrijkste kenmerken.

Gezinstypes in STASIM	Partner	Kinderen
Alleenstaande	Geen partner aanwezig	Geen kinderen aanwezig
Eenouder	Geen partner aanwezig	2 kinderen (2,5 en 6 jaar)
Eenverdienerskoppel zonder kinderen	Partner zonder inkomen/uitkering	Geen kinderen aanwezig
Eenverdienerskoppel met kinderen	Partner zonder inkomen/uitkering	2 kinderen (2,5 en 6 jaar)
Tweeverdienerskoppel zonder kinderen	Partner werkt	Geen kinderen aanwezig
Tweeverdienerskoppel met kinderen	Partner werkt	2 kinderen (2,5 en 6 jaar)

- Bij tweeverdienersgezinnen wordt ervan uitgegaan dat de (tweede) partner voltijds tewerkgesteld is aan 130% van het minimumloon.
- De berekeningen worden gemaakt *op jaarbasis*. Er wordt een onmiddellijke verrekening gemaakt van alle fiscale en andere effecten. Dit is een belangrijke vereenvoudiging omdat in de praktijk sommige inkomsten niet onmiddellijk voelbaar zijn (bv. dubbel vakantiegeld) en omdat de fiscaliteit pas gekend is bij eindbelasting.
- Voor de *kinderbijslag* wordt er rekening gehouden met de rang en de leeftijd van de kinderen en met de uitkerings- of tewerkstellingssituatie in het gezin.

De kinderbijslag is samengesteld uit een gewone bijslag op basis van de rang van de kinderen in het gezin (aantal kinderen in volgorde van geboorte). Deze bijslag kan worden uitgebreid met sociale toeslagen voor o.a. (1) personen die langer dan 6 maanden werkloos zijn en (2) personen die langer dan 6 maanden ziek of invalide zijn. Om deze sociale toeslagen te ontvangen moet het gezin bovendien aan een inkomensvoorwaarde voldoen (cfr. infra). Wanneer de kinderen de leeftijd van 6 jaar bereiken hebben, wordt er ook een leeftijdsbijslag toegekend, die afhankelijk is van de sociale toestand van het gezin en van de rang van de kinderen in het gezin.

Tabel 2 Kinderbijslag in het stelsel van de werknemers, maandbedragen, per 1 januari 2009.

	1 <sup>ste</sup> kind	2 <sup>de</sup> kind	3 <sup>de</sup> kind e.v.
Gewone bijslag	83,40€	154,33€	230,42€
Verhoogde bijslag voor kinderen van werklozen en gepensioneerden	42,46€	26,32€	4,62€
Verhoogde bijslag voor kinderen van arbeidsongeschikte en gehandicapte werknemers	91,35€	26,32€	4,62€
Leeftijdsbijslag			
• Vanaf 6 jaar	14,53€	28,98€	
• Vanaf 12 jaar	22,12€	44,27€	
• Vanaf 18 jaar	28,98€	56,29€	

- De gezinnen met kinderen in de simulaties hebben 2 kinderen. Het jongste kind is 2,5 jaar en het oudste 6 jaar. Voor de gezinnen in de simulatie gelden volgende jaarbedragen voor de kinderbijslag:
    - gewone bijslag (incl leeftijdsbijslag): 3.027,12€
    - verhoogd bij werkloosheid: 4.025,88€
    - verhoogd bij arbeidsongeschiktheid >6 maanden: 4.612,56€
  - Langdurig werklozen of zieken hebben recht op een toeslag bovenop de gewone kinderbijslag als het gezinsinkomen niet hoger is dan 2.060,91€ voor eenoudergezinnen en 2.131,19€ voor koppels (bedragen geldig op 1 januari 2009). Deze toeslag kan men nog maximaal 2 jaar behouden, op voorwaarde dat het gezinsinkomen de gestelde inkomensgrenzen niet overschrijdt. Indien men na de uitkeringsperiode recht zou hebben op een tijdelijk behoud van de sociale toeslag, wordt deze verhoogde bijslag in de berekening opgenomen. Na twee jaar valt men dan wel terug op een lagere kinderbijslag.
  - Vanaf 1 mei 2007, en verder uitgebreid vanaf oktober 2008, krijgen de eenoudergezinnen met een bescheiden inkomen (niet hoger dan 2.060,91€ per maand) die enkel de gewone kinderbijslag ontvangen, een specifieke maandelijkse toeslag van 42,46€ voor het eerste kind, 26,32€ voor het tweede kind en 21,22€ voor het derde kind en volgende kinderen. Voor het eerste kind wordt de leeftijdsbijslag niet gehalveerd. Eenoudergezinnen die een sociale toeslag ontvangen, zien vanaf het derde kind de sociale toeslag verhoogd tot 21,22€.
  - Gehandicapten hebben recht op dezelfde verhoogde kinderbijslag als de langer dan 6 maanden arbeidsongeschikten indien ze
    - geen winstgevende beroepsactiviteit uitoefenen en
    - een inkomensvervangende tegemoetkoming ontvangen, of een tegemoetkoming hulp aan bejaarden of een integratietegemoetkoming voor een verminderde zelfredzaamheid van minimaal 9 punten (dus: vanaf categorie 2) of minimaal 65% arbeidsongeschikt blijven en een tegemoetkoming aan mindervaliden genieten op basis van de wet van 27 juni 1969 (tegemoetkoming voor gehandicapten, ingegaan vóór 1 januari 1975).
- Het inkomensplafond waarboven geen verhoogde bijslag meer kan worden toegekend (2.060,91€ voor eenoudergezinnen en 2.131,19€ voor koppels) is voor deze groep niet van toepassing.
- Er worden *kinderopvangkosten* in rekening gebracht en fiscaal verrekend voor werkende eenouders en koppels met 2 werkende partners (met opvangkosten voor het jongste

kind). Hiervoor werden de ouderbijdragen berekend overeenkomstig de barema's van Kind en Gezin.

Tabel 3 Formules en maximale ouderbijdragen bij de berekening van de kinderopvangkosten, per 1 januari 2009.

Inkomen	Factor ouderbijdrage (per dag)	Maximale bijdrage
tot en met 37.947,95€	0,000385	14,42€.
van 37.947,95€ tot en met 54.296,39€	0,000380	19,04€
vanaf 54.296,39€	19,04€ + 0,60€ per begonnen inkomensschijf van 3700€	25,18€

- De personenbelasting geldt voor aanslagjaar 2010, inkomsten 2009 en houdt rekening met (eventuele) fiscale voordelen uit kinderopvang en met belastingkrediet voor kinderen ten laste. De gemeentelijke opcentiemen worden meegenomen in de berekeningen aan 7%.
- De berekeningen houden rekening met de Vlaamse forfaitaire vermindering van de personenbelasting

#### TEWERKSTELLING

- De werknemer werkt in een bediendestatuut in de private sector.
- Voor de berekening van het loon uit tewerkstelling maken we gebruik van het gewaarborgd gemiddeld minimum maandinkomen (GGMMI). Dit is het loon dat gemiddeld per maand gewaarborgd wordt aan de werknemers overeenkomstig hun leeftijd en anciënniteit. Het GGMMI bevat onder andere "het loon in geld of natura, het vast of veranderlijk loon, de premies en voordelen waarop de werknemer ten laste van zijn werkgever recht heeft uit hoofde van zijn normale arbeidsprestaties" (CAO nr. 43 artikel 4 en 5). Naast dit interprofessioneel minimum voor de privé-sector bestaan er ook sectorale minima, die aan het interprofessionele minimum dienen te voldoen<sup>2</sup> maar zij bepalen doorgaans een hoger minimumloon dan het interprofessionele minimum. Tussen de verschillende sectoren bestaan er ook grote verschillen tussen de vastgelegde minima. Om die reden werd voor de standaardsimulaties het GGMMI als uitgangsbasis genomen.

De inhoud van het GGMMI is breder dan de inhoud van het maandelijks brutoloon van de werknemer. Naast het loon voor de geleverde prestaties, omvat het ook de eindejaarspremie, maar niet het enkel en dubbel vakantiegeld. Voor de berekening van de werkbonus of de berekening van de uitkeringen moet echter het zuivere loon genomen worden exclusief de eindejaarspremie en vakantiegelden. Daarom wordt in de simulatie het GGMMI omgerekend naar het eigenlijke brutoloon (exclusief de eindejaarspremie en de vakantiegelden). Het is dit brutoloon dat het uitgangspunt vormt voor verdere berekeningen.

Vanuit het bruto maandloon wordt een totaal bruto jaarloon berekend. Voor een bediende omvat dit jaarloon 11 brutolonen voor gewerkte maanden, 1 maandloon als eindejaarspremie, 1 maandloon als enkel vakantiegeld, en het dubbel vakantiegeld.

<sup>2</sup> Het GGMMI hanteert echter een inkomensbegrip dat ruimer is dan het loonbegrip van de sectorale minima. Naast het loon bevat het GGMMI ook premies en voordelen, op sectoraal niveau wordt er enkel een minimaal loon vastgelegd. In sectoren waar er veel gewerkt wordt met premies kan het sectoraal minimum lager liggen dan het GGMMI zonder daarmee in tegenspraak te moeten zijn.

	<b>11 bruto maandlonen</b>
+	<b>1 bruto maandloon (eindejaarspremie)</b>
+	<b>1 bruto maandloon (enkel vakantiegeld)</b>
+	<b>dubbel vakantiegeld</b>
<hr/>	
=	<b>totale bruto jaarloon</b>

- Voor de berekening van het loon uit tewerkstelling kunnen we gebruik maken van een brede loonwaaier. Die vertrekt bij 100% van het GGMMI en gaat tot 200% van het minimumloon in schijven van 10%. Voor januari 2009 bedraagt het interprofessioneel minimumloon 1.440,67€ voor een werknemer van minimaal 22 jaar en 1 jaar anciënniteit, inclusief vakantiegeld. Omgerekend naar een bruto maandloon wordt dat 1.329,85 € per maand.

Tabel 4 Hoogte van het brutomaandloon in €, per 1 januari 2009, België.

In % van het GGMMI	Bruto maandloon
100	1.329,85
110	1.462,84
120	1.595,82
130	1.728,81
140	1.861,79
150	1.994,78
160	2.127,76
170	2.260,75
180	2.393,73
190	2.526,72
200	2.659,70

Bron: eigen berekeningen CSB

- De tewerkstelling kan voltijds (100%), halftijds (50%) of deeltijds (33%) zijn. Het bruto inkomen wordt pro rata de arbeidsduur berekend.
- Op het brutoloon worden sociale zekerheidsbijdragen ingehouden, a rato van 13,07%. Er wordt ook rekening gehouden met de werkbonus. De werkbonus is een vermindering van de persoonlijke sociale zekerheidsbijdragen en wordt in mindering gebracht op de gewone RSZ bijdragen (van 13,07%). Een werknemer heeft recht op de werkbonus<sup>3</sup> als het referentieloon bepaalde grensbedragen niet overschrijdt. Het referentieloon is het brutomaandloon dat onderworpen is aan de RSZ-bijdragen bij volledige prestaties. Bij deeltijds werkenden dient het brutoloon dus omgerekend te worden naar een loon bij voltijdse prestaties. Op basis van dit referentieloon wordt het basisbedrag van de vermindering berekend via onderstaande formules (stelsel bedienden).

<sup>3</sup> voor details zie: Wet van 20 december 1999 tot toekenning van een vermindering van de persoonlijke bijdragen van sociale zekerheid aan werknemers met lage lonen.

Tabel 5 Toepassing van de werkbonus, per 1 januari 2009.

Referteloon, in €/maand	basisbedrag van de vermindering
< 1387,49	175
Tussen 1387,49 en 1693,50	175 - (0,2798 * (referteloon - 1387,49))
Tussen 1693,50 en 2203,72	143 - (0,1752 * (referteloon - 1387,49))
> 2203,72	0

De werkelijke vermindering van de RSZ-bijdrage die wordt toegekend, wordt pro rata de werkelijke prestaties berekend.

## 2.2. Uitkeringsspecifieke assumpties

### 2.2.1. Werkloosheid

- De werklozen worden verondersteld aan alle geldende toelaatbaarheids- en toekenningsvoorwaarden te voldoen<sup>4</sup>. De werklozen zijn toelaatbaar op basis van arbeid.
- De gebruikte uitkeringen worden niet berekend op basis van het loon in een vorige tewerkstelling, maar er wordt gebruik gemaakt van de geldende minimale en maximale uitkering (of forfait, ingeval van samenwonenden in de laatste vergoedbaarheidsperiode)

Tabel 6 Werkloosheidsuitkeringen (in €/maand), per 1 januari 2009.

		Gezinshoofden	Alleenwonenden	Samenwonenden
1 <sup>ste</sup> 6 maanden	Minimum	988,00	830,18	622,18
	Maximum	1323,92	1323,92	1323,92
7 <sup>de</sup> tot 12 <sup>de</sup> maand	Minimum	988,00	830,18	622,18
	Maximum	1233,96	1233,96	1233,96
Vanaf 13 <sup>de</sup> maand	Minimum	988,00	830,18	622,18
	Maximum	1153,10	1018,42	768,56
Forfait				438,36

- Bij de simulatie gebruiken we als uitgangspunt langdurige werkloosheid (langer dan 2 jaar). De werklozen bevinden zich dan in de laatste vergoedbaarheidsperiode, overeenkomstig hun vergoedingscategorie.
- Na werkloosheid wordt er rekening gehouden met eventuele rechten op de uitkering die het mogelijke inkomensverlies bij deeltijdse tewerkstelling compenseert nl. de inkomensgarantieuitkering voor werklozen (IGU).
- De IGU<sup>5</sup> wordt toegekend als het brutoloon het GGMMI voor een werknemer van minimum 21 jaar niet bereikt (1387,49€, bedrag op 1 januari 2009) en de contractuele arbeidsduur 4/5<sup>de</sup> van een voltijds uurrooster niet overschrijdt. De uurtoeslag (2,82€; voor de verschillende vergoedingscategorieën) wordt toegekend voor de uren die één derde van een voltijds uurrooster overschrijden.

<sup>4</sup> Zie bv. [www.rva.be](http://www.rva.be) voor actuele voorwaarden.

<sup>5</sup> Op 1 juli en 1 augustus 2008 werd de berekening van de IGU gewijzigd. Concreet moet (1) het brutoloon nu lager zijn dan het GGMMI voor een werknemer van 22 jaar oud en met 12 maanden anciënniteit, (2) wordt er bij de berekening van het fictief nettoloon geen rekening meer gehouden met de werkbonus en (3) wordt de uurtoeslag niet meer afhankelijk gesteld van de vergoedingscategorie.

**Het bedrag van de IGU =**

$$\left( \begin{array}{l} \text{theoretisch bedrag van de werkloosheidsuitkering} \\ + \text{uurtoeslag} \\ - \text{fictief nettoloan} \end{array} \right) \times \frac{100}{89.91}$$

### 2.2.2. Bijstandsafhankelijkheid

- De leefloombegunstigden ontvangen een uitkering overeenkomstig hun gezinssituatie.

Tabel 7 Bedrag van het leefloon (in €/maand), per 1 januari 2009.

Leefloonbedragen	
Eenouders	948,74€
Alleenstaanden	711,56€
Samenwonenden	474,37€ per partner

Bedrag van de vrijstelling voor socio-professionele integratie: 216,69€/maand

- Na het leefloon wordt er rekening gehouden met eventuele rechten op de uitkering die het mogelijke inkomensverlies bij deeltijdse tewerkstelling compenseert nl. de vrijstelling op de bestaansmiddelen voor de socio-professionele integratie (SPI) voor leefloontrekkers. Deze SPI werkt als een bijkomende vrijstelling in de bestaansmiddelenstoets die wordt uitgevoerd door het OCMW. Wanneer het nettoloan bij tewerkstelling lager ligt dan het leefloonbedrag waar de persoon recht op had wordt het verschil tussen de bestaansmiddelen (nettoloan min de algemene en de SPI vrijstelling) en het leefloon toegekend als compensatie, ter bevordering van de socio-professionele integratie. Deze compensatie, in feite een deel leefloon, is niet belastbaar.
- De personen die het leefloon ontvangen worden verondersteld geen rechten op kinderbijslag te kunnen laten gelden in een Belgische of buitenlandse kinderbijslagregeling. Zij ontvangen een uitkering in het stelsel van de gewaarborgde kinderbijslag.

### 2.2.3. Primaire arbeidsongeschiktheid

- Als definitie van arbeidsongeschiktheid gaan we uit van de wettelijke voorwaarden: “De werknemer heeft alle werkzaamheden onderbroken als rechtstreeks gevolg van het intreden of verergeren van letsels of functionele stoornissen waarvan wordt erkend dat zij het vermogen tot verdienen verminderen tot 1/3<sup>de</sup> of minder van wat een persoon van dezelfde stand en met dezelfde opleiding kan verdienen door zijn werkzaamheid in de beroepencategorie waartoe de beroepsarbeid behoort door de betrokkene verricht toen hij arbeidsongeschikt is geworden of in de verschillende beroepen die hij heeft of zou kunnen uitvoeren uit hoofde van zijn beroepsopleiding” (art. 100 van de wet van 14 juli 1994).
- De simulaties veronderstellen dat de persoon in primaire arbeidsongeschiktheid voldoet aan de geldende voorwaarden die recht geven op uitkeringen (wachttijd voor het verkrijgen van uitkeringen is verstreken en het bewijs van betaalde bijdragen is geleverd)
- De periode van primaire arbeidsongeschiktheid loopt over maximaal 12 maanden. In deze periode kan een onderscheid gemaakt worden tussen de periode met gewaarborgd loon (voor bedienden in de private sector: 30 dagen), het daaropvolgende tijdvak van 5

maanden primaire arbeidsongeschiktheid (zonder toepassing van een minimale uitkering en zonder eventuele verhoging van de kinderbijslag) en de volgende 6 maanden van primaire arbeidsongeschiktheid (met toepassing van een minimum en eventueel verhoogde kinderbijslag).

- De personen die voltijds werkten voor de arbeidsongeschiktheid ontvangen uitkeringen als 'regelmatig werknemer'. De personen die minder dan 75% van een volledig uurrooster werkten, ontvangen uitkeringen als 'onregelmatig werknemer'.
- De uitkeringen worden berekend als percentage van het bruto dagloon. Na de periode van gewaarborgd loon wordt er een begrensd brutoloon gehanteerd en een maximale uitkering. Er geldt vanaf de eerste dag van de 7<sup>de</sup> maand ook een minimale uitkering.

Tabel 8 Uitkeringen in het tijdvak van primaire arbeidsongeschiktheid in € per maand (= dagbedrag\* 26), per 1 januari 2009.

	Met personen ten laste	Alleenstaanden	Samenwonenden
% van het gederfde loon	60%	60%	55%
Loongrens	3053,10	3053,10	3053,10
Minimum (toegekend vanaf de eerste dag van de 7 <sup>de</sup> maand)			
Regelmatig werknemer	1219,14	975,52	828,10
Onregelmatig werknemer	948,74	711,62	711,62
Maximum	1831,96	1831,96	1679,08

- In de simulaties wordt er een onderscheid gemaakt tussen een arbeidsongeschiktheid van minder dan 7 maanden of van minstens 7 maanden.
- In de simulatie kunnen de uitkeringen berekend worden (1) op basis van een gederfd inkomen (variërend van 100 tot 200% van het GGMMI, op basis van een voltijdse tewerkstelling), (2) met een minimale uitkering of (3) met een maximale uitkering. Het bruto jaarinkomen is in de verschillende situaties als volgt samengesteld:



Tabel 9 Samenstelling bruto jaarinkomen bij primaire arbeidsongeschiktheid in STASIM.

Samenstelling bruto jaarinkomen	
<b>Primaire AO, &lt;7 maanden</b>	
Op basis van % GGMMI	1 maand gewaarborgd loon % GGMMI + 11 maanden uitkering op basis van % GGMMI
Op basis van minimum	1 maand gewaarborgd loon 100% GGMMI + 5 maanden uitkering op basis van 100% GGMMI + 6 maanden minimum uitkering
Op basis van maximum	1 maand gewaarborgd loon 200% GGMMI + 11 maanden maximum uitkering
<b>Primaire AO, &gt;7 maanden</b>	
Op basis van % GGMMI	1 maand gewaarborgd loon % GGMMI + 5 maanden uitkering op basis van % GGMMI + 6 maanden uitkering, ev. aangepast aan minimum
Op basis van minimum	1 maand gewaarborgd loon 100% GGMMI + 5 maanden uitkering op basis van 100% GGMMI + 6 maanden minimum uitkering
Op basis van maximum	1 maand gewaarborgd loon 200% GGMMI + 11 maanden maximum uitkering

- De tegemoetkoming hulp van derden is een forfaitaire toelage voor alle personen die minimaal 3 maanden arbeidsongeschikt zijn en die ernstig hulpbehoevend zijn. Men moet minstens 11 punten op 18 scoren op de schaal voor zelfredzaamheid. Deze tegemoetkoming is niet belastbaar. In deze berekeningen wordt de tegemoetkoming "hulp van derden" niet opgenomen. (12,73 euro per dag voor werknemers en zelfstandigen die een ziekte- of invaliditeitsuitkering ontvangen en om gezondheidsredenen aangewezen zijn op hulp van anderen)
- De uitkeringen in het kader van primaire arbeidsongeschiktheid kunnen gecumuleerd worden met het inkomen uit vooraf toegelaten arbeid (progressieve werkhervatting). De toelating moet gegeven worden door de adviserend geneesheer. Er moet een ongeschiktheid van 50% blijven op basis van een geneeskundige evaluatie en de tewerkstelling moet verenigbaar zijn met de gezondheidstoestand. Het dagbedrag van de uitkering wordt dan gelijk aan:

$$\begin{array}{r}
 \text{het dagbedrag van de uitkering voor cumulatie} \\
 - \text{ het bruto bedrag van het beroepsinkomen per dag} \\
 + \text{ persoonlijke effectief betaalde sociale zekerheidsbijdragen per dag} \\
 \hline
 = \text{ dagbedrag van de uitkering na cumulatie}
 \end{array}$$

Er wordt rekening gehouden met de sociale zekerheidsbijdragen (na toepassing van de werkbonus).

Tabel 10 Vermindering van het dagbedrag van de uitkering in geval van cumulatie met vooraf toegelaten arbeid, per 1 januari 2009.

Beroepsinkomen	In aanmerking genomen %
1 <sup>ste</sup> schijf van 11,04 €	0%
2 <sup>de</sup> schijf van 11,04 €	25%
3 <sup>de</sup> schijf van 11,04 €	50%
Vanaf de 4 <sup>de</sup> schijf	75%

- Voor de vakantiedagen wordt een ander principe toegepast. Voor deze dagen ontvangt men wel een uitkering maar van het uitkeringsbedrag wordt twee maal de waarde van het beroepsinkomen afgetrokken, zonder toepassing van de inkomensschijven. We rekenen op de 20 wettelijke vakantiedagen in een 5 dagen-week (of 24 dagen in een zes-dagenweek). Het jaarbedrag van de uitkering bij toegelaten arbeid ziet er dan als volgt uit:

$$\begin{aligned}
 & 11 * (26 * (\text{dagbedrag van de uitkering na cumulatie})) \\
 + & 24 * (\text{dagbedrag van de uitkering voor cumulatie} - (2 * \text{dagbedrag van het} \\
 & \text{beroepsinkomen})) \\
 + & 2 * (\text{dagbedrag van de uitkering na cumulatie}) \\
 \hline
 = & \text{het jaarbedrag van de uitkering bij toegelaten arbeid}
 \end{aligned}$$

- De eindejaarspremie wordt verrekend over de vier kwartalen die volgen op het voordeel. Deze premie wordt dus aangerekend over het tweede jaar van tewerkstelling. We maken er bij de simulaties abstractie van, omdat we als uitgangspunt namen dat het over het voordeel in het eerste jaar van tewerkstelling gaat.

#### 2.2.4. Invaliditeit

- Na het eerste jaar arbeidsongeschiktheid gaat men over naar het tijdvak van de invaliditeit.
- In de simulatie kunnen de uitkeringen berekend worden (1) op basis van een gedeerd inkomen (variërend van 100 tot 200% van het GGMMI, op basis van een voltijdse tewerkstelling), (2) met een minimale uitkering of (3) met een maximale uitkering.

Tabel 11 Uitkeringen in het tijdvak invaliditeit in € per maand, per 1 januari 2009.

	Met personen ten laste	Alleenstaanden	Samenwonenden
REGEL	65%	53%	40%
Loongrens	3053,10	3053,10	3053,10
Minimum			
Regelmatig werknemer	1219,14	975,52	828,10
Onregelmatig werknemer	948,74	711,62	711,62
Maximum			
	1984,58	1618,24	1221,22

- Op de invaliditeitsuitkeringen worden sociale bijdragen ingehouden voor de sector pensioenen (3,5%). De uitkeringen mogen door de toepassing van deze bijdragen echter niet lager worden dan 1378€ per maand voor personen met gezinslast en 1144€ voor personen zonder gezinslast.
- De uitkeringen in het kader van invaliditeit kunnen gecumuleerd worden met het inkomen uit vooraf toegelaten arbeid (progressieve werkhervatting). De toelating moet gegeven worden door de adviserend geneesheer.  
Het dagbedrag van de uitkering wordt dan gelijk aan:

$$\begin{array}{r}
 \text{het dagbedrag van de uitkering voor cumulatie} \\
 - \text{ het bruto bedrag van het beroepsinkomen per dag} \\
 + \text{ persoonlijke effectief betaalde sociale zekerheidsbijdragen per dag} \\
 \hline
 = \text{ dagbedrag van de uitkering}
 \end{array}$$

Er wordt rekening gehouden met de sociale zekerheidsbijdragen (na toepassing van de werkbonus).

Tabel 12 Vermindering van het dagbedrag van de uitkering in geval van cumulatie met vooraf toegelaten arbeid, per 1 januari 2009.

Beroepsinkomen	In aanmerking genomen %
1 <sup>ste</sup> schijf van 11,04 €	0%
2 <sup>de</sup> schijf van 11,04 €	25%
3 <sup>de</sup> schijf van 11,04 €	50%
Vanaf de 4 <sup>de</sup> schijf	75%

- Voor de vakantiedagen wordt een andere principe toegepast. Voor deze dagen ontvangt men wel een uitkering maar van het uitkeringsbedrag wordt twee maal de waarde van het beroepsinkomen afgetrokken, zonder toepassing van de inkomensschijven. We rekenen op de 20 wettelijke vakantiedagen in een 5 dagen-week (of 24 dagen in een zes-dagenweek).

$$\begin{array}{r}
 11 * (26 * (\text{dagbedrag van de uitkering na cumulatie})) \\
 + 24 * (\text{dagbedrag van de uitkering voor cumulatie} - (2 * \text{dagbedrag van het} \\
 \text{beroepsinkomen})) \\
 + 2 * (\text{dagbedrag van de uitkering na cumulatie}) \\
 \hline
 = \text{het jaarbedrag van de uitkering bij toegelaten arbeid}
 \end{array}$$

- De eindejaarspremie wordt verrekend over de vier kwartalen die volgen op het voordeel. Deze premie wordt dus aangerekend over het tweede jaar van tewerkstelling. We maken er bij de simulaties abstractie van, omdat we alleen het voordeel in het eerste jaar van tewerkstelling in beschouwing nemen.

## 2.2.5. De inkomensvervangende - en integratietegemoetkoming

De tegemoetkomingen voor gehandicapten hebben als doel het inkomen te vervangen of aan te vullen van personen die omwille van hun handicap niet in staat zijn een (voldoende) inkomen te verwerven.

De beoordeling van de handicap wordt uitgevoerd door een arts van de Medische Dienst van de FOD Sociale Zekerheid of door een aangewezen arts. De beoordeling kan gebeuren in een kabinet, thuis of in uitzonderlijke gevallen op basis van stukken. De inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming kunnen afzonderlijk of samen toegekend worden.

- Voor de toekenning van de **inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT)** wordt als voorwaarde gesteld dat men omwille van zijn lichamelijke of geestelijke toestand niet in staat is meer dan een derde te verdienen van wat een gezonde persoon met een tewerkstelling kan verdienen in het normaal economisch circuit.
- Voor de toekenning van de **integratietegemoetkoming (IT)** moet er sprake zijn van een gebrek aan of een vermindering van de zelfredzaamheid. Daartoe worden de volgende aspecten geëvalueerd: de mogelijkheid om zich te verplaatsen, om voedsel te nuttigen of te bereiden, om in te staan voor persoonlijke hygiëne en zich te kleden, om huishoudelijk werk uit te voeren en een woning te onderhouden, om te leven zonder toezicht en bewust te zijn van gevaar en het te kunnen vermijden en om te communiceren en sociale contacten te leggen. Deze beoordeling leidt tot een toekenning van punten die toelaat de gehandicapten in te delen in de verschillende categorieën integratieuitkeringen.

Tabel 13 Indeling categorieën integratieuitkering naar vermindering van de zelfredzaamheid

Score zelfredzaamheid	Categorie
0-6	Geen integratieuitkering
7-8	1
9-11	2
12-14	3
15-16	4
17-18	5

Deze tegemoetkomingen zijn gericht op personen en gezinnen die binnen de ziekte- en invaliditeitsverzekering, of binnen een ander stelsel geen of onvoldoende rechten hebben kunnen opbouwen.

- De gehandicapten voldoen aan de gestelde voorwaarden m.b.t. leeftijd, nationaliteit, woonplaats en verblijf
- Voor de simulaties maken we de assumptie dat er in het huishouden slechts één gehandicapte aanwezig is (geen partners met een handicap, en ook geen kinderen met een handicap).
- Het bedrag van de inkomensvervangende tegemoetkoming is afhankelijk van de gezinscategorie waartoe men behoort. Tot de categorie C behoren de gehandicapten die een huishouden vormen (=samenwonen op één hoofdverblijfplaats met een persoon die geen bloed- of aanverwant is in de 1<sup>ste</sup>, 2<sup>de</sup> of 3<sup>de</sup> graad) of die één of meerdere kinderen

ten laste hebben<sup>6</sup>. Tot categorie B behoren o.a. de gehandicapten die alleen leven. De categorie A is een restcategorie en bevat alle gehandicapten die niet behoren tot de categorie B of C.

Tabel 14 Bedrag van de inkomensvervangende tegemoetkoming (per maand), 1 januari 2009.

Gezinscategorie	Inkomensvervangende tegemoetkoming
A	474,61
B	711,91
C	949,22

- Het bedrag van de integratietegemoetkoming is afhankelijk van de graad van zelfredzaamheid

Tabel 15 Bedrag van integratietegemoetkoming (per maand) naar categorie van zelfredzaamheid, 1 januari 2009.

Categorie	Integratietegemoetkoming
1	88,44
2	301,36
3	481,54
4	701,55
5	795,86

- Deze tegemoetkomingen worden slechts toegekend indien de inkomsten van de gehandicapte zelf en zijn of haar gezinsleden, bepaalde grensbedragen niet overschrijden. Er wordt geen rekening gehouden met de inkomsten van bloed- en aanverwanten in de 1<sup>ste</sup>, 2<sup>de</sup> of 3<sup>de</sup> graad.
- Er wordt steeds rekening gehouden met de belastbare inkomens (dus de bruto inkomens na aftrek van de betaalde persoonlijke sociale bijdragen en na aftrek van de (forfaitaire) beroepskosten). Niet belastbare inkomsten (bv. kinderbijslag) worden niet als inkomen beschouwd.
- De standaardsimulaties houden bij berekening van het inkomen in functie van de inkomensstoets geen rekening met kadastrale inkomens (naar analogie met de berekening van de personenbelasting waar evenmin rekening wordt gehouden met een eigen woning).
- Voor de berekening van de inkomensvervangende tegemoetkoming zijn volgende inkomens vrijgesteld:
  - 2.847,66€ van het jaarinkomen van de persoon waarmee de gehandicapte een huishouden vormt.
  - Van het jaarinkomen van de gehandicapte zelf wordt 50% vrijgesteld van de eerste schijf tot 4.329,61€, en 25% van het inkomen tussen 4.329,61€ en 6494,41€. Het inkomen boven 6494,41€ wordt niet vrijgesteld.
  - Van de andere inkomens wordt een bedrag van 609,5€ per jaar vrijgesteld
- Voor de berekening van de integratietegemoetkoming zijn volgende inkomensdelen vrijgesteld:
  - 19935,68€ van het jaarinkomen van de persoon waarmee de gehandicapte een huishouden vormt

<sup>6</sup> Een kind ten laste is een persoon jonger dan 25 jaar voor wie de persoon met een handicap kinderbijslag of een onderhoudsuitkering ontvangt of een persoon jonger dan 25 jaar voor wie de gehandicapte onderhoudsgeld betaalt.

- 19935,68€ van het arbeidsinkomen van de gehandicapte zelf en 50% van het inkomen dat deze grens overschrijdt.
  - Op de vervangingsuitkeringen van de gehandicapte wordt 2847,55€ vrijgesteld indien het arbeidsinkomen lager is dan 17087,73€. Tussen 17087,73€ en 19935,68€ wordt een bedrag vrijgesteld van 19935,68€ min het bedrag van het arbeidsinkomen. Indien het arbeidsinkomen hoger is dan 19935,68€ wordt er geen vrijstelling meer toegepast.
  - Op de andere inkomsten van de gehandicapte wordt maximaal 5366,31€ vrijgesteld voor de categorie A, 8049,46€ voor de categorie B en 10732,61€ voor de categorie C.
- Deze uitkeringen voor gehandicapten zijn niet belastbaar

#### 2.2.6. RVV, OMNIO en MAF

De gezondheidskosten vormen voor de personen met een arbeidshandicap vaak een belangrijke uitgavenpost en worden daarom in verschillende hoedanigheden mee geëvalueerd in de minimumloonanalyses. Zowel de verhoogde verzekeringstegemoetkoming (RVV), het OMNIO-statuut als de maximumfactuur (MAF) komen aan bod.

Het **Recht op een Verhoogde Verzekeringstegemoetkoming** (RVV) is een voorkeurtarief voor de terugbetalingen van de geneeskundige verzorging. De RVV wordt toegekend voor alle personen in het gezin die verwant zijn (echtgenoot, wettelijk samenwonenden, hun personen ten laste).

Op basis van een sociaal voordeel wordt RVV toegekend aan personen met:

- Leefloon of financiële steun OCMW (3 maanden ononderbroken of 6 maanden onderbroken in een periode van 12 opeenvolgende maanden)
- Gewaarborgd inkomen voor bejaarden of inkomensgarantie voor ouderen
- Tegemoetkomingen aan gehandicapten

Het gaat hier om het statuut "RVV-voordeel". De 'voordelen' zorgen ervoor dat bovenstaande groepen *automatisch* aanspraak maken op de verhoogde tegemoetkoming.

Op basis van een bepaalde hoedanigheid wordt RVV na de controle van het gezinsinkomen toegekend aan:

- de wezen, invaliden, gepensioneerden en weduwen (zogenaamde WIGW);
- de gedurende minstens 1 jaar volledig werklozen ouder dan 50 jaar;
- gehandicapte kinderen met een lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid van ten minste 66%.

Het gaat hier om het statuut "RVV-hoedanigheid". Volgende grensbedragen zijn van toepassing: 14.624,70€ voor de aanvrager plus 2.707,42€ per bijkomend gezinslid. Deze grensbedragen gelden voor het bruto belastbaar inkomen, vóór iedere aftrek.

Met het **OMNIO-statuut** wordt het recht op de verhoogde tegemoetkoming uitgebreid. De verhoogde tegemoetkoming kan in het geval van een OMNIO-statuut ook op basis van een laag gezinsinkomen verkregen worden.

Het OMNIO-statuut is een recht van het gezin: personen die officieel op hetzelfde adres gedomicilieerd zijn, al dan niet met familieband, zoals geregistreerd bij het rijksregister op 1 januari van het jaar van de aanvraag.

De inkomsten die in aanmerking worden genomen zijn de bruto belastbare inkomens (zoals vastgesteld in de reglementering betreffende de verhoogde tegemoetkoming) van het voorgaande jaar. Volgende grensbedragen zijn van toepassing: 14.624,70€ voor de aanvrager plus 2.707,42€ per bijkomend gezinslid. Deze grensbedragen gelden voor het bruto belastbaar inkomen, vóór iedere aftrek.

De **maximumfactuur** (MAF) is erop gericht de financiële toegankelijkheid van de geneeskundige verzorging te vergroten. Het systeem treedt in werking wanneer een plafondbedrag van betaalde remgelden bereikt is. Het toegepast plafond is afhankelijk van het sociale statuut en van het inkomen. Boven dat bedrag worden de remgelden volledig terugbetaald. De MAF is een gezinsrecht voor het feitelijk gezin dat op 1 januari van dat jaar onder één dak woont (basis = rijksregister).

Er bestaan twee types van maximumfactuur: de inkomens MAF en de sociale MAF:

- **Inkomens MAF**

Het gezamenlijk inkomen van de personen die deel uitmaken van eenzelfde MAF-gezin wordt als basis genomen. Het gaat om het netto belastbaar inkomen van elk van de gezinsleden in het derde jaar dat voorafgaat aan het jaar waarvoor het recht op de MAF wordt onderzocht.

Tabel 16      Inkomengrenzen (in € per jaar) en remgeldplafond (in € per jaar) voor de toepassing van de inkomens MAF, 1 januari 2009.

Inkomen tussen ...	en ...	Remgeldplafond
0	16.114,10	450
16.114,11	24.772,41	650
24.772,42	33.430,75	1000
33.430,76	41.728,30	1400
41.728,31		1800

- **Sociale MAF**

Voor bepaalde sociale categorieën geldt een specifieke regeling volgens het laagste remgeldplafond. Dit recht geldt voor de rechthebbende zelf, die behoort tot een sociale categorie, en voor de eventuele partner en hun personen ten laste. Er gelden twee voorwaarden: ten eerste moet het gezin 450€ aan remgelden hebben betaald en ten tweede moet in het gezin minstens één rechthebbende op de verhoogde verzekeringstegemoetkoming aanwezig zijn:

- weduwnaars of weduwen, invaliden, gepensioneerden of wezen ("WIGW-statuut");
- rechthebbenden op het leefloon of op een soortgelijke OCMW-steun;
- rechthebbenden op het gewaarborgd inkomen voor bejaarden of op de inkomensgarantie voor ouderen;
- werklozen ouder dan 50 jaar die sedert minimum een jaar volledig werkloos zijn;
- personen van 65 jaar of ouder die bij hun ziekenfonds als "resident" zijn ingeschreven;
- personen die bij hun ziekenfonds als "mindervalide" gerechtigde zijn ingeschreven op grond van een medische erkenning;
- personen die een tegemoetkoming voor gehandicapten genieten, met uitzondering van de rechthebbenden op een integratietegemoetkoming

categorieën 3 tot 5, wier echtgenoot of partner een inkomen – hoe bescheiden ook – heeft.

### 2.3. Opmerkingen bij en beperkingen van de standaardsimulaties

Bij de gemaakte standaardsimulaties willen we bijkomend nog volgende punten opmerken.

- De standaardsimulaties kunnen geen rekening houden met het effect van de duurtijd van de uitkeringen of de arbeidsongeschiktheid. Het bedrag van uitkeringen die reeds lange tijd geleden ingingen kunnen afwijken van de huidige minima en maxima, ondanks de toepasbare welvaartsaanpassingen. Om praktische redenen worden alle berekeningen gemaakt op basis van de minimale en maximale uitkering, zoals bepaald op 1 januari 2009.
- Er wordt bij werk geen rekening gehouden met 'in-work' kosten zoals woon-werk verkeer of andere investeringskosten (aanschaf van kledij of een wagen) (zie bijvoorbeeld CRB, 2007 in verband met de kosten voor openbaar vervoer).
- De bijkomende financiële voordelen zoals verminderingen bij de heffingen op huisvuil en afvalwater, provinciebelastingen, ... worden niet mee opgenomen in de berekeningen.
- Bij het leefloon wordt geen rekening gehouden met aanvullende financiële steun (bv. als woonkosttoeslag) omdat deze sterk discretionair wordt toegekend. (cfr. Van Mechelen en Bogaerts, 2008) Ook worden andere sociale tarieven niet in rekening gebracht (sociaal tarief inzak gas, water, elektriciteit, sociaal telefoontarief, vermindering openbaar vervoer, etc.). Deze voordelen verkleinen de financiële meeropbrengst van werk (of vergroten de financiële val).
- De gezinstypes en uitkerings- en tewerkstellingssituaties die opgenomen werden in deze situaties gelden als voorbeeld ter illustratie van de huidige wetgeving. Er werd grote zorg besteed aan de keuze van de gesimuleerde typesituaties. Het was in het kader van dit onderzoek echter niet mogelijk om de relevantie van deze voorbeeldsituaties cijfermatig te onderbouwen op basis van administratieve of surveydata.
- Het was binnen het tijdsbestek van dit onderzoek niet mogelijk om ook de combinatie van verschillende uitkeringen op te nemen in de standaardsimulaties. In de praktijk komt deze combinatie voor, maar cijfers over de omvang ervan ontbreken vooralsnog
- Bij de opgenomen kosten voor kinderopvang wordt ervan uitgegaan dat het gezin beroep kan doen op gesubsidieerde kinderopvang waarbij de betaalde ouderbijdrage afhankelijk is van belastbare inkomen van het gezin. De berekende bijdragen zijn diegenen die in overeenstemming zijn met het inkomen in de gesimuleerde inkomenssituatie. In de praktijk wordt er voor de berekening gewerkt met de recentste aanslagbiljetten en, bij gebrek daaraan, met loonbrief en bewijsstukken van de uitkeringen. De werkelijke kinderopvangkosten kunnen, afhankelijk van de praktijk in de opvangvoorziening, afwijken van deze berekende kinderopvangkosten.
- De resultaten die weergegeven worden m.b.t. de gezondheidszorgen weerspiegelen de effecten van een werkhervatting op de terugbetaling van de gezondheidskosten op termijn, rekening houdend met de regelgeving van de in aanmerking te nemen bruto of netto belastbare inkomsten. De tabellen geven dus weer wat de rechten op terugbetaling zijn op basis van de berekende inkomsten voor 2009 (mits voorbehoud bij de aanpassing van de inkomensgrenzen). Voor de inkomens MAF bijvoorbeeld is dat effect na drie jaar voelbaar.



### 3. Financiële vallen in kaart gebracht

De financiële gevolgen van werkhervatting na arbeidsongeschiktheid worden weergegeven in onderstaande analyses. Deze berekeningen zijn het resultaat van standaardsimulaties op basis van STASIM.

In een eerste groep van resultaten bekijken we de financiële gevolgen van een tewerkstelling (100%, 50% en 33%) aan minimumloon voor de verschillende gezinstypes. De analyses werden gegroepeerd naar statuut vóór werkhervatting:

- primaire arbeidsongeschiktheid (< en > 7 maanden)
- invaliditeit
- inkomensvervangende tegemoetkoming
- inkomensvervangende – en integratietegemoetkoming (categorie 2 en categorie 5)
- leefloon
- langdurige werkloosheid

In een tweede groep van analyses gaan we dieper in op een selectie van cases. Daarbij bekijken we het effect van de verschillende stelsels van vrijstelling van inkomens en de cumulatie van loon en uitkering bij werkhervatting, op verschillende loonniveaus. We zoeken naar de inkomensniveaus waarop men voordelen verliest en eventueel een terugval in het netto gezinsinkomen ervaart.

We vestigen in deze analyses telkens de aandacht op twee indicatoren. Ten eerste is de relatieve evolutie van het gezinsinkomen (een relatieve meer- of mindere opbrengst) van belang. Deze wordt uitgedrukt in procent van het netto beschikbare gezinsinkomen in de uitkeringssituatie. Ten tweede vestigen we in de analyses de aandacht op de hoogte van het netto beschikbare gezinsinkomen op maandbasis, na verrekening van de fiscale en parafiscale kosten.

#### 3.1. Minimumloonanalyse

##### 3.1.1. Van primaire arbeidsongeschiktheid naar werk

De tabellen in bijlagen 1 en 2 groeperen per typegezin de financiële implicaties op gezinsniveau wanneer een persoon met een primaire arbeidsongeschiktheidsuitkering de stap zet naar tewerkstelling aan minimumloon in het kader van toegelaten arbeid. Tabel 17 is een overzichtstabel waarin de relatieve meeropbrengsten van werk op minimumloon worden weergegeven. In de eerste kolom wordt voor de uitgangssituatie (primaire AO) het maandelijks netto beschikbaar gezinsinkomen in € weergegeven. In de vier volgende kolommen wordt de relatieve meeropbrengst per arbeidsduur getoond. De arbeidsduur varieert van deeltijds (33% en 50%) tot een voltijdse (100%) baan. De tweede kolom is 100% tewerkstelling met verlies van de volledige uitkering, terwijl de derde kolom aangeeft wat de relatieve meeropbrengst is bij 100% tewerkstelling en behoud van een deel van de uitkering.

Een persoon die een uitkering wegens primaire arbeidsongeschiktheid ontvangt, kan na toestemming van de adviserend geneesheer in het systeem van toegelaten arbeid stappen. In de praktijk wordt deze progressieve hervatting van het werk, met bijpassing van een deel van de uitkering, toegepast tot een halftijdse tewerkstelling. Bij een langere arbeidsduur valt de uitkering weg. Er bestaat een uitzondering op deze situatie, namelijk voor de personen die in een beschutte werkplaats aan de slag kunnen. Voor hen wordt ook voor een voltijdse tewerkstelling het systeem met gedeeltelijk behoud van de uitkering toegepast.

Tabel 17 Relatieve meeropbrengst (in %) van tewerkstelling aan minimumloon na primaire arbeidsongeschiktheid, 1 januari 2009

	NBI bij uitkering €/maand	Relatieve meeropbrengst bij arbeidsduur			
		100%	100% met uitkering	50%	33 %
<b>Na minimumuitkering (&lt;7 maanden)</b>					
Alleenstaande	921€	40	57	42	25
Eenouder	1388€	25	35	22	10
Koppel zonder kinderen ten laste	1053€	44	57	32	14
Koppel met kinderen ten laste	1370€	34	45	24	11
Tweeverdiener zonder kinderen ten laste	2260€	19	24	18	12
Tweeverdiener met kinderen ten laste	2614€	12	15	12	8
<b>Na minimumuitkering (&gt;7 maanden)</b>					
Alleenstaande	921€	40	66	54	42
Eenouder	1437€	24	48	43	35
Koppel zonder kinderen ten laste	1053€	44	82	63	51
Koppel met kinderen ten laste	1502€	31	60	43	35
Tweeverdiener zonder kinderen ten laste	2260€	19	27	21	15
Tweeverdiener met kinderen ten laste	2614€	12	18	15	11
<b>Na maximumuitkering (&lt;7 maanden)</b>					
Alleenstaande	1536€	-16	27	19	13
Eenouder	2033€	-15	11	8	4
Koppel zonder kinderen ten laste	1793€	-15	26	17	13
Koppel met kinderen ten laste	2101€	-13	25	17	14
Tweeverdiener zonder kinderen ten laste	2952€	-9	14	10	7
Tweeverdiener met kinderen ten laste	3127€	-7	12	12	10
<b>Na maximumuitkering (&gt;7 maanden)</b>					
Alleenstaande	1536€	-16	27	19	13
Eenouder	2082€	-14	8	5	1
Koppel zonder kinderen ten laste	1793€	-15	26	17	13
Koppel met kinderen ten laste	2234€	-12	17	10	7
Tweeverdiener zonder kinderen ten laste	2952€	-9	14	10	7
Tweeverdiener met kinderen ten laste	3127€	-7	12	12	10

Alle gezinstypes realiseren na een minimale uitkering primaire arbeidsongeschiktheid een meeropbrengst die schommelt tussen 8% en 82%. De absolute meeropbrengsten variëren

van 140€ tot 900€ per maand. De relatieve meeropbrengsten zijn het laagst voor tweeverdieners met kinderen ten laste en een beperkte deeltijdse tewerkstelling (33%). In de gezinnen met kinderen is de relatieve meeropbrengst steeds kleiner dan bij een gelijkaardige gezinssituatie zonder kinderen behalve bij koppels met deeltijdse tewerkstelling na een primaire ongeschiktheid korter dan 7 maanden met een maximumuitkering. De grootste meeropbrengst in relatieve termen vinden we bij een kostwinnersgezin zonder kinderen ten laste dat voltijds gaat werken en zijn uitkering gedeeltelijk kan behouden.

Alle gezinstypes zien na een maximale uitkering primaire arbeidsongeschiktheid het netto gezinsinkomen dalen bij voltijdse tewerkstelling aan een laag loon wanneer ze de uitkering niet gedeeltelijk kunnen behouden. In de praktijk geldt dit enkel voor situaties waarin men na de periode van arbeidsongeschiktheid niet kan terugkeren naar de vorige functie of naar een andere functie aan hetzelfde loonniveau. We gingen hier uit van een baan aan minimumloon na een functie met verloning die aanleiding gaf tot een maximale uitkering. Het inkomensverlies varieert dan van -16 tot -7% in relatieve termen en van -298€ tot -205€ in absolute termen. Wanneer de cumulatierregels van de toegelaten arbeid wel toegepast kunnen worden zetten alle gezinnen het negatieve saldo om in een relatieve meeropbrengst die gaat van 8 tot 27%. Wie halftijds aan het werk gaat of in een kleine deeltijd baan ziet het inkomen met 1 (eenouders met 33% job) tot 19% (alleenstaande met 50% job) stijgen ten opzichte van de uitkeringssituatie.

De netto beschikbare gezinsinkomens liggen bij werk na een maximale uitkering hoger dan na een minimale uitkering wanneer er gecumuleerd wordt met een uitkering in het kader van toegelaten arbeid. Het arbeidsverleden vóór de arbeidsongeschiktheid als motor voor de hoogte van de uitkering, bepaalt dus mee het gezinsinkomen bij de werkhervatting. Het netto beschikbaar gezinsinkomen van de personen die voltijds werken zonder gedeeltelijk behoud van de uitkering ligt echter in de meeste situaties lager dan het inkomen dat men kan genereren uit een deeltijdse tewerkstelling. Een langere arbeidsduur leidt dus tot een groter relatief voordeel, tenzij de (gedeeltelijke) uitkering helemaal verloren gaat bij voltijdse tewerkstelling. Dit is het resultaat van het al dan niet toepassen van de inkomensvrijstelling bij progressieve werkhervatting. Een uitzondering is een tweeverdienersgezin met een maximumuitkering. In dit geval is de relatieve meeropbrengst groter bij deeltijdse (50%) dan bij voltijdse tewerkstelling (ook met behoud van een deel van de uitkering).

- De werkbonus zorgt op minimumloonniveau voor lagere sociale zekerheidsbijdragen. Die vermindering loopt op tot 175€ per maand bij voltijdse tewerkstelling, 87,5€ bij halftijdse tewerkstelling en 58,3€ bij 1/3<sup>de</sup> tewerkstelling. Omdat er bij werkhervatting rekening wordt gehouden met het loon na aftrek van de sociale bijdragen, heeft de toepassing van de werkbonus eveneens een effect op het deel van de uitkering dat behouden blijft bij werkhervatting. De huidige toepassing van de werkbonus impliceert dat het loon na sociale bijdragen hoger is en er dus een grotere korting moet worden toegepast op de uitkering. Aangezien de huidige regeling m.b.t. de cumulatie van loon uit toegelaten arbeid en een uitkering nooit 100% van het nettoloan afroomt (voor iedere 1€ extra loon, 1€ uitkering minder), maar maximaal 75%, is de toepassing van de werkbonus voor de uitkeringstrekker voordeliger (in termen van belastbaar inkomen!).
- Een gezin krijgt een verhoogde kinderbijslag na 6 maanden arbeidsongeschiktheid en wanneer het bruto gezinsinkomen een bepaalde grens niet overschrijdt. Bij een (her)tewerkstelling aan minimumloon kan in de meeste gevallen de verhoogde kinderbijslag behouden blijven. De verhoogde kinderbijslag kan maximaal 24 maanden behouden blijven indien de uitkering volledig wegvalt. Indien de uitkering nog

gedeeltelijk behouden blijft, is er geen tijdsbeperking. Enkel de ouders die na een maximale uitkering deeltijds of voltijds werken met behoud van een deel van de uitkering verliezen bij werkhervatting meteen de verhoogde kinderbijslag.

- Bij een maximale arbeidsongeschiktheidsuitkering hebben volgende gezinstypes RVV/OMNIO: voltijds werkende kostwinners met of zonder kinderen en éénouders. De verhoging geldt niet bij behoud van (een deel van) de uitkering. Er wordt voor de andere gezinnen niet voldaan aan de gestelde inkomensgrenzen. Bij een minimale uitkering geldt RVV/OMNIO voor de alleenstaanden met kinderen en kostwinnersgezinnen (behalve kostwinners zonder kinderen bij voltijdse tewerkstelling in combinatie met gedeeltelijk behoud van de uitkering). Bij werkhervatting kan een alleenstaande deze verhoogde tussenkomsten nog genieten bij de beperkte arbeidsduur van 33%. Alleenstaande ouders en eenverdieners kunnen in alle werkhervattingsituaties aan minimumloon de verhoogde tegemoetkoming via RVV of OMNIO behouden.
- Bij arbeidsongeschiktheid kan men geen rechten doen gelden op de sociale MAF. Op basis van de minimale uitkering hebben de alleenstaanden en eenverdieners bij uitkering en bij 1/3 tewerkstelling recht op het laagste remgeldplafond (450€). Bij een langere arbeidsduur wijzigt dat doorgaans in het plafond van 650€. Op basis van de maximale uitkering hebben de alleenstaanden en eenverdieners bij uitkering en bij voltijdse tewerkstelling recht op het remgeldplafond van 650€. Bij de andere arbeidsduurtijden wijzigt dat in het plafond van 1000€. Tweeverdieners hebben telkens een hoog remgeldplafond van 1000€ tot het maximum van 1800€. Bij werkhervatting van de partner stijgt het remgeldplafond telkens.

### 3.1.2. Van invaliditeit naar werk

De tabellen in bijlage 3 groeperen per typegezin de financiële implicaties op gezinsniveau wanneer een persoon met een invaliditeitsuitkering de stap zet naar tewerkstelling aan minimumloon in het kader van toegelaten arbeid. Tabel 18 is een overzichtstabel waarin de relatieve meeropbrengsten van werk op minimumloon worden weergegeven. In de eerste kolom wordt voor de uitgangssituatie (invaliditeit) het maandelijks netto beschikbaar gezinsinkomen (NBI) in € weergegeven. In de vier volgende kolommen wordt de relatieve meeropbrengst per arbeidsduur getoond. De arbeidsduur varieert van deeltijds (33% en 50%) tot een voltijdse (100%) baan. De tweede kolom is 100% tewerkstelling met verlies van de volledige uitkering, terwijl de derde kolom hetzelfde aangeeft met behoud van een deel van de uitkering.

Tabel 18 Relatieve meeropbrengst van tewerkstelling aan minimumloon na invaliditeit, 1 januari 2009

	NBI bij uitkering €/maand	Relatieve meeropbrengst bij arbeidsduur			
		100%	100% met uitkering	50%	33%
<b>Na minimumuitkering</b>					
Alleenstaande	976€	32	57	45	34
Eenouder	1604€	11	33	28	21
Koppel zonder kinderen ten laste	1219€	24	57	40	31
Koppel met kinderen ten laste	1669€	18	44	28	22
Tweeverdiener zonder kinderen ten laste	2265€	19	26	21	15
Tweeverdiener met kinderen ten laste	2620€	12	17	15	11
<b>Na maximumuitkering</b>					
Alleenstaande	1426€	-9	30	20	14
Eenouder	2121€	-16	8	5	1
Koppel zonder kinderen ten laste	1837€	-18	26	17	13
Koppel met kinderen ten laste	2288€	-14	17	10	6
Tweeverdiener zonder kinderen ten laste	2620€	3	18	13	9
Tweeverdiener met kinderen ten laste	2975€	-2	10	9	6

Na toelating van de adviserend geneesheer kan de invalide uitkering en loon cumuleren binnen het stelsel van de toegelaten arbeid. Ook hier wordt in de praktijk deze toegelaten arbeid met bijpassing van een deel van de uitkering slechts toegepast tot een halftijdse tewerkstelling. Bij een langere arbeidsduur valt de uitkering weg. Er bestaat een uitzondering op deze situatie, namelijk voor de personen die nieuw in een beschutte werkplaats aan de slag kunnen<sup>7</sup>. Voor hen wordt ook voor een voltijdse tewerkstelling het systeem met gedeeltelijk behoud van de uitkering toegepast.

Alle gezinstypes realiseren na een minimale uitkering op minimumloonniveau een behoorlijke tot goede meeropbrengst die varieert van 11 tot 57%. De absolute meeropbrengsten van tewerkstelling variëren van 181€ tot 734€ per maand. De meeropbrengsten zijn relatief het kleinst voor de invaliden die een werkende partner hebben en voor hertewerkstelling in een voltijdse job zonder cumulatie met de uitkering. De hoogste meeropbrengsten worden gerealiseerd door gezinnen zonder kinderen en bij voltijdse hertewerkstelling met cumulatie van de uitkering.

Hertewerkstelling na een maximale invaliditeitsuitkering in een laag betaalde baan zorgt voor quasi alle gezinstypes voor een inkomensverlies indien er bij voltijdse tewerkstelling geen cumulatie is met de uitkering. In de praktijk geldt dit enkel voor situaties waarin men na de periode van invaliditeit niet kan terugkeren naar de vorige functie of naar een andere functie aan hetzelfde loonniveau. We gingen hier uit van een lage functie aan minimumloon na een functie met verloning die aanleiding gaf tot een maximale invaliditeitsuitkering. In relatieve termen zorgt deze situatie voor een evolutie van het netto beschikbare

<sup>7</sup> Deze mogelijkheid bestaat niet voor personen die reeds in een beschutte werkplaats aan de slag waren en dan geconfronteerd worden met een periode van arbeidsongeschiktheid.

gezinsinkomen van 3 tot -18% in vergelijking met het inkomen tijdens de periode van invaliditeit.

- De netto beschikbare gezinsinkomens liggen, net als in het tijdsvak van primaire arbeidsongeschiktheid, bij werk na een maximale uitkering hoger dan na een minimale uitkering. Het arbeidsverleden vóór de arbeidsongeschiktheid als motor voor de hoogte van de uitkering, bepaalt dus mee het gezinsinkomen tijdens de werkhervatting aan hetzelfde loon. Een langere arbeidsduur leidt in de meeste gevallen wel tot een groter relatief voordeel, tenzij de (gedeeltelijke) uitkering helemaal verloren gaat bij voltijdse tewerkstelling. Hierop is er een uitzondering: tweeverdieners met kinderen na een maximum uitkering voor wie de meeropbrengsten van voltijdse tewerkstelling met behoud van een deel van de uitkering niet meer zijn dan de meeropbrengsten bij deeltijdse (50%) tewerkstelling. Maar er zijn nog andere situaties waar het verschil heel klein is
- De werkbonus zorgt op minimumloonniveau voor lagere sociale zekerheidsbijdragen. Die vermindering loopt op tot 175€ per maand bij voltijdse tewerkstelling, 87.5€ bij halftijdse tewerkstelling en 58.3€ bij 1/3<sup>de</sup> tewerkstelling. Omdat er bij werkhervatting rekening wordt gehouden met het loon na aftrek van de sociale bijdragen, heeft de toepassing van de werkbonus eveneens een effect op het deel van de uitkering dat behouden blijft bij werkhervatting. De huidige toepassing van de werkbonus impliceert dat het loon na sociale bijdragen hoger is en er dus een grotere korting moet worden toegepast op de uitkering. Aangezien de huidige regeling m.b.t. de cumulatie van loon uit toegelaten arbeid en een uitkering nooit 100% van het nettoloon afroemt (voor iedere 1€ extra loon, 1€ uitkering minder), maar maximaal 75%, is de toepassing van de werkbonus voor de uitkeringstrekker voordeliger (in termen van belastbaar inkomen!).
- Wanneer het gezin bij invaliditeit een verhoogde kinderbijslag ontving, wordt die in de meeste gevallen bij werkhervatting op minimumloonniveau behouden. Bij werkhervatting kan de verhoogde kinderbijslag maximaal 24 maanden behouden blijven indien de uitkering volledig wegvalt, maar indien de uitkering nog gedeeltelijk behouden blijft, is er geen tijdsbeperking. De alleenstaande ouders en de kostwinnersgezinnen met kinderen verliezen de verhoogde bijslag bij werkhervatting met gedeeltelijk behoud van de uitkering na de maximale uitkering, onafhankelijk van de arbeidsduur. Wie voltijds het werk hervat zonder bijkomende uitkering, kan de verhoogde bijslag nog 24 maanden behouden. Een aantal gezinnen ontvangt in de uitkeringssituatie geen verhoogde gezinsbijslag omdat hun bruto gezinsinkomen de gestelde grenzen overschrijdt. Dit is het geval voor de tweeverdienersgezinnen. In het algemeen is de relatieve verbetering na werkhervatting kleiner indien er kinderen zijn (gegeven het gezinstype), met één uitzondering: éénverdieners waarvan de persoon met een maximum invaliditeitsuitkering voltijds gaat werken zonder behoud van de uitkering.
- Bij een maximale invaliditeitsuitkering hebben volgende gezinstypes recht op RVV/OMNIO: voltijds werkende kostwinners met of zonder kinderen en éénouders. De verhoging geldt niet bij behoud van (een deel van) de uitkering. Er wordt voor de andere gezinnen niet voldaan aan de gestelde inkomensgrenzen. Bij een minimale uitkering geldt RVV/OMNIO voor de alleenstaanden met kinderen en kostwinnersgezinnen (behalve kostwinners zonder kinderen bij voltijdse tewerkstelling in combinatie met gedeeltelijk behoud van de uitkering). Bij werkhervatting kan een kostwinnersgezin of alleenstaande met kinderen deze verhoogde tussenkomsten nog genieten.
- Bij invaliditeit kan men rechten doen gelden op de sociale MAF indien men aan de gestelde inkomensgrenzen voldoet en men recht heeft op RVV. Op basis van de minimale

uitkering hebben de alleenstaanden en eenverdieners bij uitkering en bij 1/3<sup>de</sup> tewerkstelling recht op het laagste remgeldplafond. Bij een langere arbeidsduur wijzigt dat doorgaans in het plafond van 650€ of 1000€. Op basis van de maximale uitkering hebben de alleenstaanden en eenverdieners bij uitkering en bij voltijdse tewerkstelling recht op het remgeldplafond van 650€. Bij de andere arbeidsduurtijden wijzigt dat in het plafond van 1000€ of zelfs 1400€. Tweeverdieners hebben telkens een hoog remgeldplafond van 1000€ tot het maximum van 1800€.

### 3.1.3. Van een inkomensvervangende tegemoetkoming naar werk

De tabellen in bijlage 4 groeperen per typegezin de financiële implicaties op gezinsniveau wanneer een persoon met een inkomensvervangende tegemoetkoming de stap zet naar tewerkstelling aan minimumloon. Tabel 19 is een overzichtstabel waarin de relatieve meeropbrengsten van werk op minimumloon worden weergegeven.

Tabel 19 Relatieve meeropbrengst van tewerkstelling aan minimumloon na een inkomensvervangende tegemoetkoming voor gehandicapten, 1 januari 2009

	NBI bij uitkering €/maand	Relatieve meeropbrengst bij arbeidsduur		
		100%	50%	33%
alleenstaande	712€	81	53	43
eenouder	1399€	28	25	21
koppel zonder kinderen ten laste	949€	59	40	33
koppel met kinderen ten laste	1399€	41	27	22
tweeverdiener zonder kinderen ten laste	1697€	59	30	20
tweeverdiener met kinderen ten laste	2071€	41	21	14

Alle personen en gezinnen realiseren een goede tot zeer goede meeropbrengst bij tewerkstelling aan minimumloon na een inkomensvervangende tegemoetkoming. De meeropbrengsten schommelen tussen 14 (tweeverdieners met kinderen, bij kleine deeltijd baan) en 81% (alleenstaande met voltijdse tewerkstelling). In absolute termen stijgen de netto gezinsinkomens tussen 285 en 999€ per maand.

Deze meeropbrengsten liggen doorgaans hoger dan de meeropbrengsten in de andere stelsels. Dit vloeit zonder twijfel voort uit de beperkte hoogte van de inkomensvervangende tegemoetkomingen.

We kunnen hierbij nog volgende bemerkingen maken:

- Bij tweeverdieners heeft de gehandicapte partner geen recht op een inkomensvervangende tegemoetkoming. De vrijstelling van de inkomens van de partner is te beperkt om nog een recht op IVT te openen. Indien er dan kinderen in het gezin aanwezig zijn, heeft dit ook als gevolg dat er geen recht is op de verhoogde kinderbijslag.
- Alleenstaande ouders en eenverdieners hebben recht op verhoogde kinderbijslag en kunnen die ook behouden bij tewerkstelling. Indien ze het werk hervatten en er nog een gedeeltelijk recht op de IVT blijft bestaan, is er geen tijdsbeperking ingesteld voor het behoud van deze verhoogde bijslag. Dit is het geval bij een halftijdse of kleine

deeltijdbaan. Wanneer ze voltijds werken verliezen ze de IVT volledig en valt het recht op verhoogde kinderbijslag na 24 maanden weg.

- Voor de meeste gevallen geldt een stijging van het beschikbaar gezinsinkomen bij een langere arbeidsduur. Voor eenouders valt op dat de meeropbrengsten redelijk gelijklopend zijn voor de drie arbeidsschema's die gesimuleerd worden. Het verschil tussen halftijdse en voltijdse tewerkstelling na IVT is zelfs verwaarloosbaar
- De gehandicapten hebben bij louter IVT en bij deeltijdse tewerkstelling recht op RVV, tenzij ze een werkende partner hebben. Bij voltijds werk verliezen ze de RVV. Alleenstaanden met kinderen en koppels vallen dan onder het OMNIO-statuuut.
- De sociale MAF blijft van toepassing zolang er een minimaal gedeelte van IVT wordt uitgekeerd. Bij deeltijds werk vallen alle alleenstaanden en eenverdienerskoppels onder de sociale MAF. Bij voltijds werk loopt het remgeldplafond voor de inkomens MAF op tot 650€ op basis van deze inkomsten. Voor tweeverdieners evolueren de grenzen van de inkomens MAF van 650€ in de situatie voor werk, tot 1400€ bij voltijds werk en 1000€ bij deeltijds werk voor de gehandicapte.

### 3.1.4. Van een inkomensvervangende- en integratietegemoetkoming naar werk

Tabel 20 vat de relatieve meeropbrengsten samen voor de transitie van IVT en IT naar tewerkstelling. We geven de resultaten weer voor de integratietegemoetkoming categorie 2 en categorie 5. De detailresultaten voor deze transities (bruto-netto trajecten) zijn terug te vinden in de tabellen in bijlage 5.

Tabel 20 Relatieve meeropbrengst van tewerkstelling aan minimumloon na een inkomensvervangende en integratietegemoetkoming voor gehandicapten, 1 januari 2009

	NBI bij uitkering	Relatieve meeropbrengst bij arbeidsduur		
		100%	50%	33%
<b>na IVT + IT cat2</b>	€/maand			
alleenstaande	1013€	57	37	30
eenouder	1700€	23	21	18
koppel zonder kinderen ten laste	1251€	45	30	25
koppel met kinderen ten laste	1700€	33	22	18
tweeverdiener zonder kinderen ten laste	1998€	50	25	17
tweeverdiener met kinderen ten laste	2504€	29	12	6
<b>na IVT + IT cat5</b>				
Alleenstaande	1508€	38	25	20
Eenouder	2194€	18	16	14
koppel zonder kinderen ten laste	1745€	32	22	18
koppel met kinderen ten laste	2194€	26	17	14
tweeverdiener zonder kinderen ten laste	2493€	40	20	14
tweeverdiener met kinderen ten laste	2998€	24	10	5



Werk levert na een inactieve periode met IVT en IT in relatieve termen tussen 5 en 57% extra netto beschikbaar inkomen op. De laagste meeropbrengsten vinden we terug bij kleine deeltijdbanen en bij tweeverdieners en alleenstaanden met kinderen. Alleenstaanden kunnen relatief de grootste meeropbrengst realiseren.

- Bij een tewerkstelling aan minimumloon wordt er niet geraakt aan IT. De vrijstellingen op eigen arbeidsinkomen van de gehandicapte zijn voldoende hoog om niet aan deze tegemoetkoming te raken.
- De tweeverdieners hebben wel recht op de IT, omdat de vrijstelling op het inkomen van de partner voor deze tegemoetkoming gunstiger is dan de regeling voor de toekenning van de IVT.
- De tweeverdieners kunnen nu, door de toekenning van de IT, wel genieten van de verhoogde kinderbijslag wanneer de gehandicapte niet werkt. Wanneer hij/zij aan het werk gaat, zelfs in een kleine deeltijdbaan vervalt het recht op de verhoogde kinderbijslag omdat de toepasbare inkomensgrenzen worden overschreden.
- De gehandicapten hebben bij IVT en IT en bij deeltijdse en voltijdse tewerkstelling recht op RVV/OMNIO.
- De sociale MAF blijft van toepassing zolang er een minimaal gedeelte van IVT of IT wordt uitgekeerd. Bij deeltijds werk en voltijds werk met IT categorie5 vallen alle alleenstaanden en eenverdienerskoppels onder de sociale MAF. Voor tweeverdieners evolueren de grenzen van de inkomens MAF van 650€ in de situatie voor werk, tot 1400€ bij voltijds werk en 1800€ bij voltijds werk voor de gehandicapte

### 3.1.5. Van een leefloon naar werk

Wie als leefloonbegunstigde aan het werk gaat, wordt daartoe aangemoedigd via de socio-professionele integratie (SPI). Deze SPI werkt als een bijkomende vrijstelling in de bestaansmiddelentoets die wordt uitgevoerd door het OCMW. Wanneer het nettoloon bij tewerkstelling lager ligt dan het leefloonbedrag waar de persoon recht op had wordt het verschil tussen de bestaansmiddelen (nettoloon min de algemene en de SPI vrijstelling) en het leefloon toegekend als compensatie, ter bevordering van de socio-professionele integratie. Deze compensatie, in feite een deel leefloon, is niet belastbaar.

Tabel 21 geeft de relatieve meeropbrengsten weer bij tewerkstelling na leefloon. De eerste kolom bevat het netto beschikbaar maandinkomen voorafgaand aan tewerkstelling. De drie volgende kolommen geven de relatieve meeropbrengsten die bij tewerkstelling aan 100, 50 en 33% gerealiseerd kunnen worden. De tabellen met de uitgewerkte bruto-netto trajecten zijn opgenomen in bijlage 6.

Tabel 21 Relatieve meeropbrengst van tewerkstelling aan minimumloon na leefloon, 1 januari 2009

	NBI bij uitkering	Relatieve meeropbrengst bij arbeidsduur		
		100%	50%	33%
	€/maand			
alleenstaande	712€	77	34	34
eenouder	1349€	25	18	18
koppel zonder kinderen ten laste	949€	56	2	25
koppel met kinderen ten laste	1349€	41	2	17

Leefloontrekkers die aan het werk gaan in een voltijdse job kunnen al vanaf een tewerkstelling aan minimumloon een aanzienlijk hoger netto maandinkomen realiseren in vergelijking met hun situatie als leefloonbegunstigde. Een job aan minimumloon levert een alleenstaande 549€ (+77%) per maand extra op in vergelijking met het leefloon. Een eenouder realiseert een substantiële, maar kleinere meeropbrengst van 338€ of 25% in relatieve termen. De kostwinners zonder en met kinderen hebben respectievelijk 527€ (+46%) en 552€ (+41%) extra netto beschikbaar inkomen. Dankzij de SPI ziet de alleenstaande na leefloon zijn netto inkomen met 245€ per maand (+34%) stijgen bij een halftijdse tewerkstelling of een 1/3<sup>de</sup> tewerkstelling aan minimumloon. Eenouders houden 239€ per maand (+18%) extra over.

De kostwinners, voor wie het leefloon sinds 2003 niet meer bestaat uit een gezinsbedrag maar uit twee individuele leeflonen (1/2 van het leefloon), worden bij de SPI vrijstelling sterk benadeeld omdat hun persoonlijke leefloonbedrag veel lager ligt dan bijvoorbeeld voor eenouders. Ondanks eenzelfde brutoloon zijn hun rechten op toepassing van de SPI vrijstelling beperkter. Zelfs op minimumloonniveau ligt het nettoloon min de SPI vrijstelling hoger dan het individuele leefloonbedrag. Daardoor komt de SPI vrijstelling te vervallen en wordt het volledige nettoloon (dus zonder de bijkomende vrijstelling) in mindering gebracht op het individuele leefloonbedrag van de persoon zelf en van diens partner. De compensatie voor het aanvaarden van een deeltijdse tewerkstelling ligt daardoor een stuk lager dan bij eenouders of alleenstaanden. Zo kunnen kostwinners zonder en met kinderen nog slechts een meeropbrengst van werk realiseren van 21€ per maand (+ 2%) bij halftijdse tewerkstelling en van 235€ (+25% zonder kinderlast en +17% met kinderlast) bij 1/3<sup>de</sup> tewerkstelling.

In het verleden bleef bij de gezinnen met een bijstandsuitkering het recht op een gewaarborgde kinderbijslag niet behouden bij (her)tewerkstelling waardoor de gezinnen met kinderen een extra inkomensverlies dienden te compenseren. De werknemers met een compensatie via de SPI kwamen dan in de gewone regeling van de kinderbijslag terecht. Dit leverde hen lagere meeropbrengsten van tewerkstelling op dan de gezinnen zonder kinderen. Door de aanpassing van de kinderbijslagregeling, waarin tot een bepaalde inkomengrens de verhoogde bijslag maximaal 2 jaar behouden kan blijven wanneer met eerst recht had op een verhoogde of gewaarborgde kinderbijslag, werd hieraan tegemoetgekomen.

In deze vergelijking wordt geen rekening gehouden met de aanvullende financiële steun die door de OCMW's wordt verstrekt. Deze steun wordt immers sterk discretionair toegekend (Van Mechelen en Bogaerts, 2008). Er werd in de berekeningen ook geen rekening gehouden

met allerlei andere sociale voordelen en tarieven waar men als leefloonbegunstigde recht op heeft en die men bij tewerkstelling verliest. Het wegvallen van deze steun en voordelen zal het arbeidssurplus verkleinen.

De terugbetaling van gezondheidskosten van personen met een leefloon werd als volgt in kaart gebracht:

- Met uitzondering van de na leefloon voltijds werkende alleenstaanden, hebben de eenverdieners met en zonder kinderen en alleenstaanden met kinderen recht op RVV of OMNIO.
- De sociale MAF is van toepassing in de leefloonsituatie en blijft behouden wanneer men deeltijds werkt met een bijpassing door het OCMW. In de praktijk houdt dit in dat de sociale MAF niet meer van toepassing is bij voltijds werk na leefloon. In die gevallen geldt een remgeldplafond van 650€ in plaats van 450€.

### 3.1.6. Vanuit langdurige werkloosheid naar werk

In 2008 is in alle situaties (alle gezinstypes, alle loonniveau's) het netto inkomen bij tewerkstelling groter dan het netto inkomen bij werkloosheid, zowel bij een minimale als bij een maximale werkloosheidsuitkering. Tabel 22 geeft een samenvatting van de relatieve meeropbrengsten. De eerste kolom bevat het netto beschikbaar maandinkomen voorafgaand aan tewerkstelling. De drie volgende kolommen geven de relatieve meeropbrengsten die bij tewerkstelling aan 100, 50 en 33% gerealiseerd kunnen worden. De detailtabellen werden opgenomen in bijlage 7.

Tabel 22 Relatieve meeropbrengst van tewerkstelling aan minimumloon na langdurige werkloosheid, 1 januari 2009

	NBI bij uitkering	100%	50%	33%
<b>na minimumuitkering</b>	€/maand			
alleenstaande	830€	52	23	10
eenouder	1323€	27	17	10
koppel zonder kinderen ten laste	988€	49	24	14
koppel met kinderen ten laste	1388€	37	17	10
tweeverdiener zonder kinderen ten laste	1942€	37	13	4
tweeverdiener met kinderen ten laste	2297€	26	8	2
<b>na maximumuitkering</b>				
alleenstaande	1010€	25	12	8
eenouder	1479€	13	11	8
koppel zonder kinderen ten laste	1144€	29	17	13
koppel met kinderen ten laste	1544€	23	13	10

De meeropbrengst van een voltijdse tewerkstelling varieert op minimumloonniveau voor een werkloze met een maximale uitkering van 199€ (of 13%) voor eenouders tot 357€ (of 23%) voor kostwinners met kinderen wanneer ze vertrekken vanuit een maximale werkloosheidsuitkering. Vertrekkende vanuit een minimale uitkering varieert de meeropbrengst van 363€ (of 27%) tot 513€ (of 37%) respectievelijk voor dezelfde

typegezinnen. Ook bij een halftijdse tewerkstelling is er geen enkel gezinstype dat een inkomensverlies kent na de werkloosheidsperiode met maximale uitkering bij een tewerkstelling aan minimumloon. Alleenstaanden kunnen dan een netto meeropbrengst van 120€ per maand (+12%) realiseren, eenouders van 161 € per maand (+11%) en kostwinners 189€ per maand wanneer ze geen kinderen ten laste hebben (+17%) en 202€ per maand (+13%) wanneer ze wel kinderen ten laste hebben. De langdurig werklozen die een minimale uitkering ontvangen en dan halftijds aan het werk gaan, realiseren in alle gevallen een meeropbrengst. Aan minimumloon realiseren alleenstaanden een surplus van 187€ per maand (+23%), eenouders 219€ per maand (+17%), kostwinners zonder kinderen 233€ per maand (+24%) en kostwinners met kinderen eveneens 233€ (+17%). Ook hier blijven de absolute en relatieve meeropbrengsten van een bruto loonsstijging beperkt. Bij de 1/3 tewerkstelling na werkloosheid wordt de meeropbrengst van werk nog beperkter. De IGU geeft immers maar een uurtoeslag bovenop de uitkering voor alle uren die gewerkt worden boven een derde tewerkstelling. Alleenstaanden realiseren nog een meeropbrengst van 79€ (+8%) na een maximale uitkering en van 84€ (+10%) na een minimale uitkering. De meeropbrengst van werk situeert zich respectievelijk op 118 (+8%) en 130€ (+10%) bij eenouders. De koppels realiseren tussen 139€ en 156€ extra.

Bij gezinnen met kinderen (eenouders en kostwinners met kinderen) speelt telkens de toekenning van de sociale toeslag bij de kinderbijslag (het behoud van de verhoogde kinderbijslag) een grote rol bij de bepaling van netto gezinsinkomen en de meeropbrengsten die men bij tewerkstelling kan realiseren. Een belangrijk pijnpunt in het verleden, waarbij de sociale toeslag bij de kinderbijslag verviel wanneer de IGU wegviel, werd weggewerkt door het instellen van een (minder strenge) inkomenseis. Anno 2009 kunnen de alleenstaande ouders en de eenverdieners hun verhoogde bijslag nog 24 maanden behouden bij voltijds werk op minimumloonniveau en bij deeltijdse tewerkstelling met IGU zolang de deeltijdse tewerkstelling duurt.

De samenwonenden in de 3<sup>e</sup> vergoedbaarheidsperiode (forfaitaire uitkering, gezinnen met een partner met een eigen inkomen) openen geen recht op de IGU wanneer ze een halftijdse job gaan uitoefenen. Hun bruto- en nettoloon per maand ligt dan ruim boven de som van hun werkloosheidsuitkering en de uurtoeslag. Zonder de IGU realiseren ze als werkende een financiële meeropbrengst voor hun gezin van minimaal 255€ per maand (+13%) bij minimumloon wanneer ze geen kinderen ten laste hebben en van 195€ per maand (+8%) wanneer ze wel kinderen ten laste hebben. Ze beschikken over een zeer klein recht op IGU bij 1/3 tewerkstelling. De meeropbrengst bedraagt 84€ (+4%) wanneer er geen kinderen aanwezig zijn en 43€ (+2%) wanneer het gezin wel kinderen heeft.

Voor de terugbetaling van gezondheidskosten van langdurig werklozen geldt dat het OMNIO-statuut van toepassing is voor eenverdieners en alleenstaanden met of zonder kinderen bij uitkering en bij deeltijdse tewerkstelling na werkloosheid. Bij voltijdse tewerkstelling verliezen de alleenstaanden het OMNIO-statuut, de eenouders en kostwinnersgezinnen kunnen het OMNIO-statuut behouden.

De werklozen vallen niet onder het toepassingsgebied van de sociale MAF maar in veel gevallen geldt wel het laagste remgeldplafond van 450€. Dat is zo voor eenverdieners en alleenstaanden in alle uitkeringssituaties en bij deeltijds werk (50 en 33%) na een minimale uitkering en bij een kleine deeltijd baan na maximale uitkering. In de andere situaties bedraagt het remgeldplafond 650€ voor eenouders en kostwinnersgezinnen en tussen de 1000 en 1400€ voor tweeverdieners.

### 3.2. De verschillende uitkeringsstelsels vergeleken

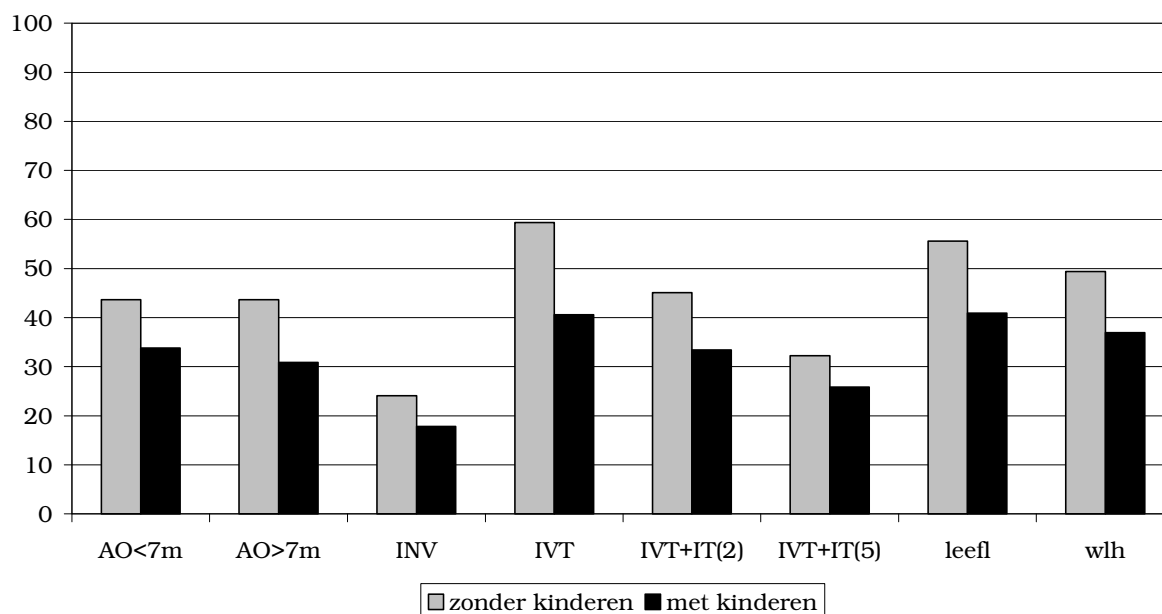
We beschreven in de voorgaande paragraaf de netto beschikbare gezinsinkomen na uitkeringsafhankelijkheid voor verschillende statuten en uitkeringsstelsels. Een horizontale analyse over de grenzen van de verschillende stelsels heen brengt ons tot volgende conclusies:

- Het is belangrijk verschillende indicatoren voor de vergelijking van gezinnen en uitkeringsstelsels te gebruiken voor de evaluatie van de financiële activiteitsvallen en ze met elkaar te confronteren. Op basis van de relatieve meeropbrengsten zijn voor gezinnen met kinderen de opbrengsten telkens lager dan voor de gezinnen zonder kinderen (zie Grafiek 1). Op basis daarvan zou men kunnen besluiten dat gezinnen met kinderen slechter af zijn dan de gezinnen zonder kinderen.

De gezinnen met kinderen vertrekken in de uitkeringssituatie, door toepassing van de kinderbijslag en de fiscale voordelen voor kinderen ten laste, echter vanuit een hoger netto beschikbaar inkomen. Om dezelfde redenen ligt bij tewerkstelling het netto beschikbaar bij gezinnen met kinderen hoger in absolute termen dan bij gezinnen zonder kinderen. De absolute meeropbrengst van werk voor de gezinnen met en zonder kinderen, vertrekkende vanuit een vergelijkbare uitkeringssituatie, heeft dezelfde orde van grootheid.

Grafiek 1 Relatieve meeropbrengsten bij gezinnen met en zonder kinderen

**relatieve meeropbrengst voor éénverdieners, van minimale uitkering naar VT  
werk aan minimumloon, 1 januari 2009**



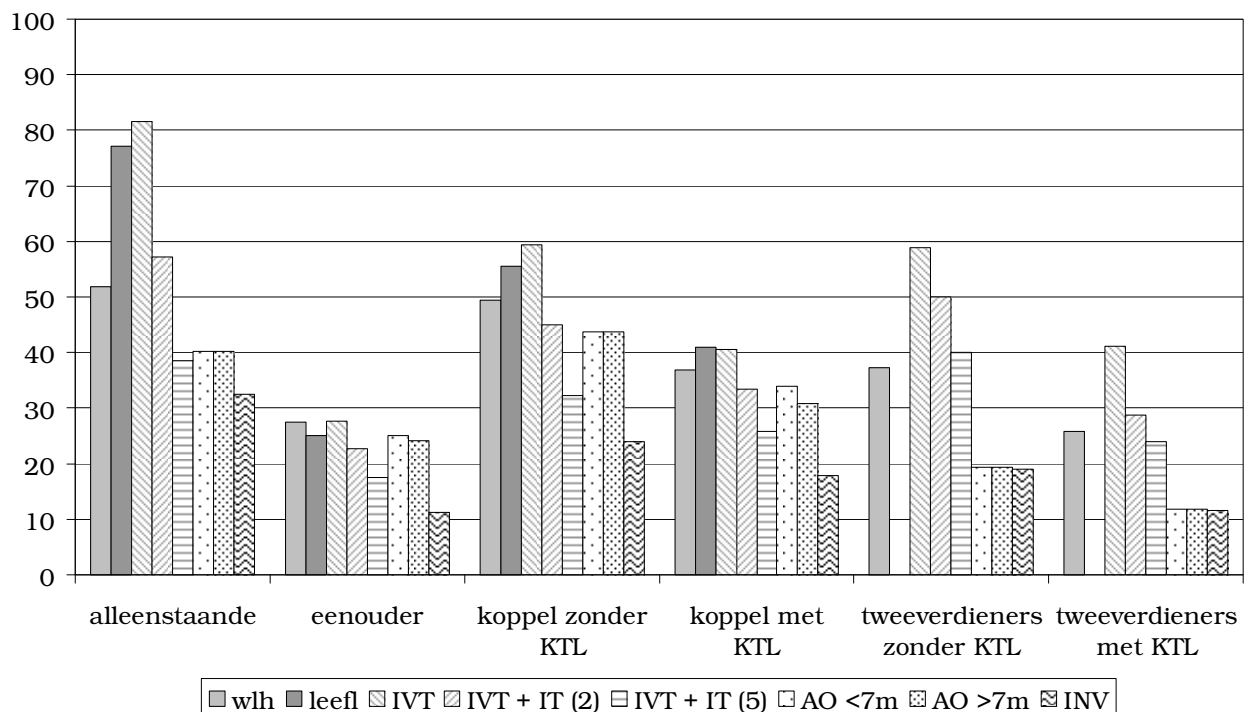
- Bij de vergelijking van de verzekerings- met de bijstandsstelsels moeten we rekening houden met volgende componenten: de hoogte van de initiële uitkering en het voorziene stelsel van cumul van uitkering en arbeidsinkomen.

Bij een voltijdse tewerkstelling na uitkeringsafhankelijkheid (zonder behoud van een deel van de uitkering) liggen de relatieve meeropbrengsten van werk lager bij de hogere uitkeringen als arbeidsongeschiktheid en invaliditeit dan bij de lagere uitkeringen in de bijstandsstelsels (Grafiek 2). Het netto beschikbare inkomen in de tewerkstellingssituatie verschilt slechts in zeer beperkte mate na uitkeringsafhankelijkheid. Grafiek 3 geeft per gezinstype de beschikbare gezinsinkomens weer bij voltijds werk aan minimumloon na een bepaalde (minimum) uitkering. Elk balkje heeft een verticale streep waarvan de onderkant het beschikbaar gezinsinkomen vóór tewerkstelling (dus tijdens de uitkering) is. Op die manier worden de absolute meeropbrengsten gepresenteerd. De verschillen die we opmerken zijn toe te schrijven aan:

- Het tijdelijk behoud van de verhoogde kinderbijslag. De verhoogde kinderbijslag bij werkloosheid en leefloon is lager dan de verhoogde kinderbijslag bij arbeidsongeschiktheid of handicap. Het effect van behoud van de verhoogde kinderbijslag is beperkt in de tijd (24 maanden) (zie ook hoofdstuk 4). Enkel in de situatie waarin de IT behouden blijft, blijft de verhoogde kinderbijslag langere tijd behouden.
- De gunstige mogelijkheid van combinatie van de integratietegemoetkoming met een arbeidsinkomen.
- Het al dan niet toepassen van de bijkomende belastingvrije som voor gehandicapten bij de personenbelastingen.

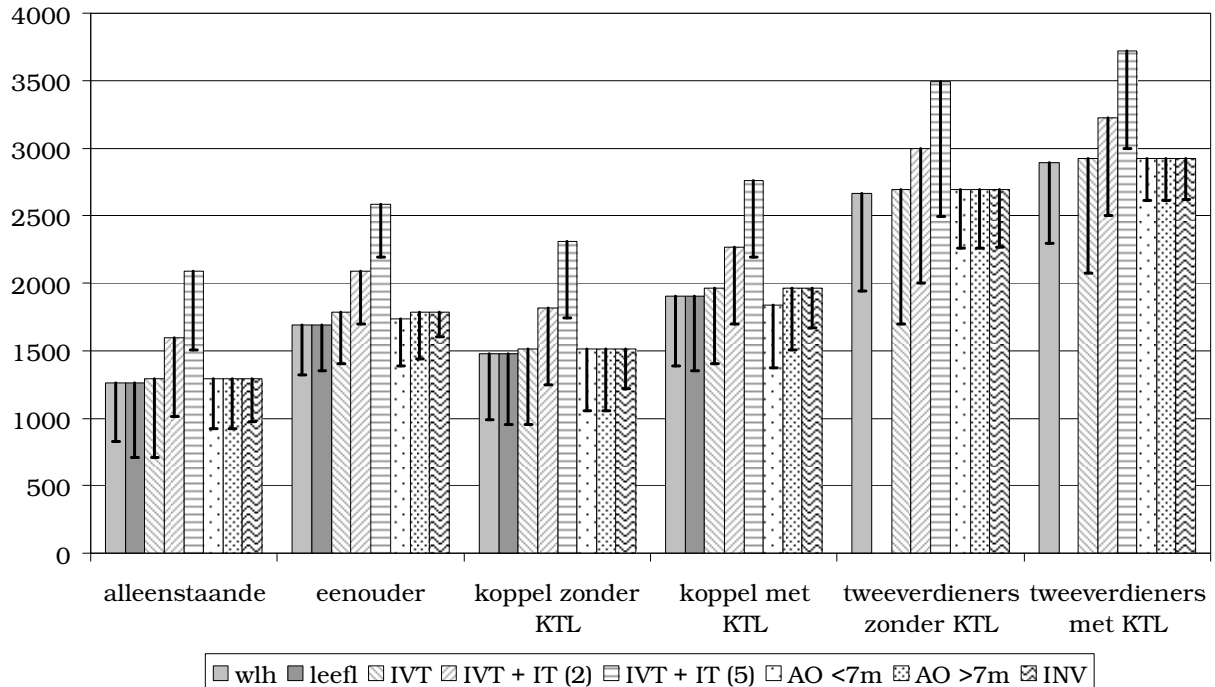
Grafiek 2 Relatieve meeropbrengsten bij voltijdse tewerkstelling

**relatieve meeropbrengst van voltijds werk aan minimumloon na minimum uitkering, 1 januari 2009**



Grafiek 3 Netto beschikbaar gezinsinkomen bij voltijdse tewerkstelling

**netto beschikbaar gezinsinkomen bij voltijdse tewerkstelling aan minimumloon na minimum uitkering, 1 januari 2009**



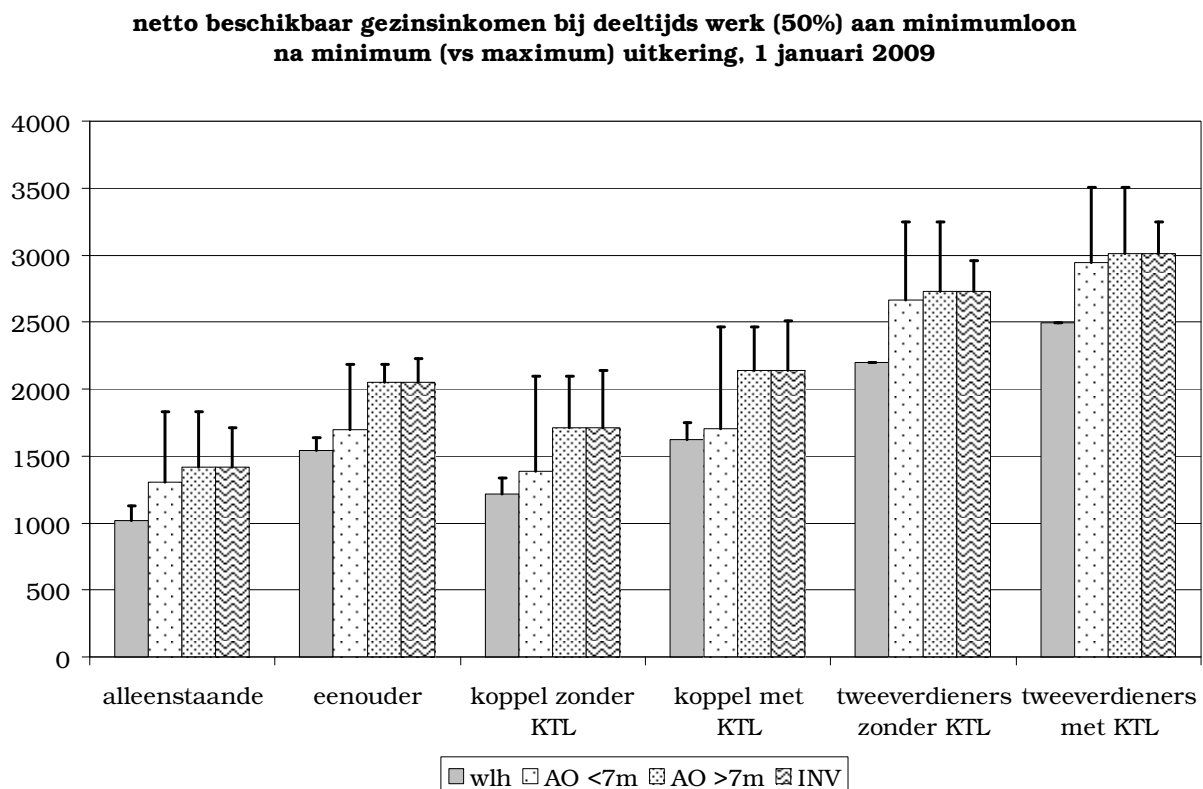
Bij deeltijdse tewerkstelling na uitkeringsafhankelijkheid geven de cijfers duidelijk uiting aan de mate waarin de uitkering gedeeltelijk behouden kan blijven.

- Bij het leefloon wordt, onder voorwaarden, op het volledige nettoloon een forfaitaire vrijstelling afgetrokken, onafhankelijk van het aantal gepresteerde arbeidsuren. Het resterende bedrag wordt volledig in mindering gebracht op het persoonlijke leefloon. Dat heeft belangrijke implicaties voor koppels die het leefloon ontvangen. Zij worden benadeeld t.o.v. alleenstaanden met of zonder kinderen.
- Bij werkloosheid geldt een gelijkaardige regeling. Het volledige nettoloon, exclusief werkbonus, wordt in mindering gebracht op de som van de uitkering en een toeslag in functie van het aantal gewerkte uren. Het brutoloon mag bovendien niet hoger zijn dan het minimumloon voor een werknemer van 22 jaar en minimum 12 maanden anciënniteit.
- Bij de ZIV-uitkeringen geldt een volledige vrijstelling op een eerste inkomensschijf, voor de volgende inkomensschijven wordt telkens een kleiner percentage van het loon vrijgesteld dat in mindering wordt gebracht op de uitkering. Het in aanmerking genomen deel van het loon situeert zich tussen 25% in de tweede schijf tot 75% in de vierde schijf.
- IVT en IT: een zeer beperkte vrijstelling voor IVT en een genereuze vrijstelling voor IT. Een volledige vrijstelling van het arbeidsinkomen tot 19935€, en van het inkomen hierboven wordt nog steeds 50% vrijgesteld.

Dit leidt tot relatieve meeropbrengsten die het laagst zijn na leefloon voor koppels en na werkloosheid, die hoger zijn na leefloon voor alleenstaanden zonder en met kinderen en waarbij de ordening tussen IVT/IT en AO/ZIV verschilt naar gelang de gezinssituatie (zie Grafiek 5).

Wanneer de persoon met een arbeidshandicap deeltijds aan het werk gaan, is er een duidelijke invloed van het arbeidsverleden op de hoogte van de gedeeltelijke uitkering. In Grafiek 4 wordt het netto beschikbaar gezinsinkomen tijdens 50% tewerkstelling na een minimum uitkering vergeleken met dezelfde tewerkstelling na een maximum uitkering. De hoogte van de balkjes in Grafiek 4 geeft de hoogte van het netto beschikbaar gezinsinkomen weer per stelsel en gezinstype na een *minimum* uitkering. Elk balkje heeft een verticale streep waarvan de bovenkant het beschikbaar gezinsinkomen bij deeltijdse tewerkstelling na een *maximum* uitkering is. Gezinnen met één arbeidsinkomen, hebben steeds een significant hoger beschikbaar gezinsinkomen bij deeltijds werk na een maximale uitkering ten opzichte van een minimum uitkering. Dezelfde conclusie geldt bij tweeverdienersgezinnen na een ziv-uitkering. Opgemerkt dient te worden dat bij voltijdse tewerkstelling dit verschil zo goed als nul bedraagt bij alle gezinstypes.

Grafiek 4 Netto beschikbaar gezinsinkomen bij deeltijdse tewerkstelling na minimum vs maximum uitkering



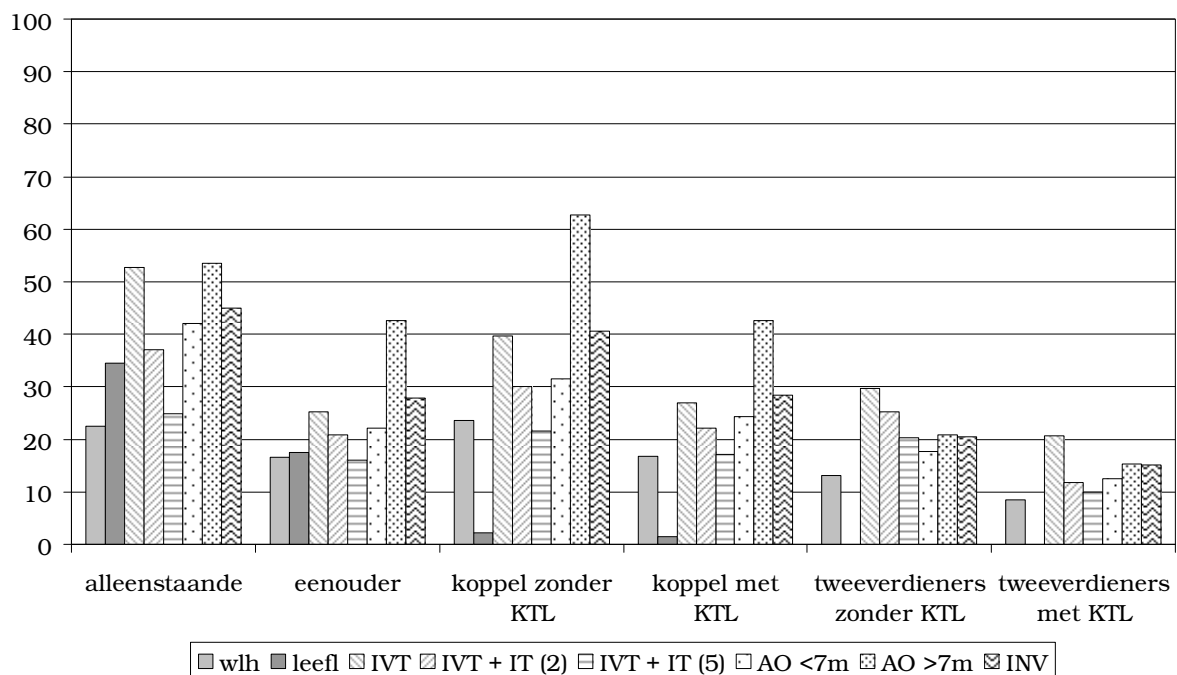
De netto beschikbare gezinsinkomens bij deeltijdse tewerkstelling (Grafiek 6) zijn het laagst na een leefloon, na langdurige werkloosheid en na een periode met IVT. Grafiek 6 geeft per gezinstype de beschikbare gezinsinkomens weer bij deeltijds werk aan minimumloon na een bepaalde (minimum) uitkering. Elk balkje heeft een verticale streep waarvan de onderkant het beschikbaar gezinsinkomen vóór tewerkstelling (dus



tijdens de uitkering) is. Het maandinkomen is licht hoger na primaire arbeidsongeschiktheid, korter dan 7 maanden. De toekenning van verhoogde kinderbijslag na 6 maanden arbeidsongeschiktheid en de toepassing van het bedrag van de minimale arbeidsongeschiktheidsuitkering, zorgen voor een stijging van het netto beschikbare gezininkomen in het tweede deel van de periode van arbeidsongeschiktheid en het tijdvak van de invaliditeit. Bij de maximale uitkeringen spelen ook de hogere invaliditeitsuitkeringen (in vergelijking met de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen) een rol. De vrijstellingen op het inkomen voor de IT zorgen voor een versterking van de inkomenspositie van de personen met een handicap wanneer ze IVT en IT combineren. Bij personen met een lage uitkering (minimum of bijstand) hebben de personen die IVT en IT categorie 5 combineren het hoogste netto beschikbare gezinsinkomen, zelfs indien we bij de invaliden er hulp aan derden zouden bijtellen<sup>8</sup>. De netto beschikbare gezinsinkomens van invaliden en personen met IVT en IT categorie 2 liggen bij de meeste gezinstypes op vergelijkbare hoogte.

Grafiek 5 Relatieve meeropbrengsten bij deeltijdse tewerkstelling

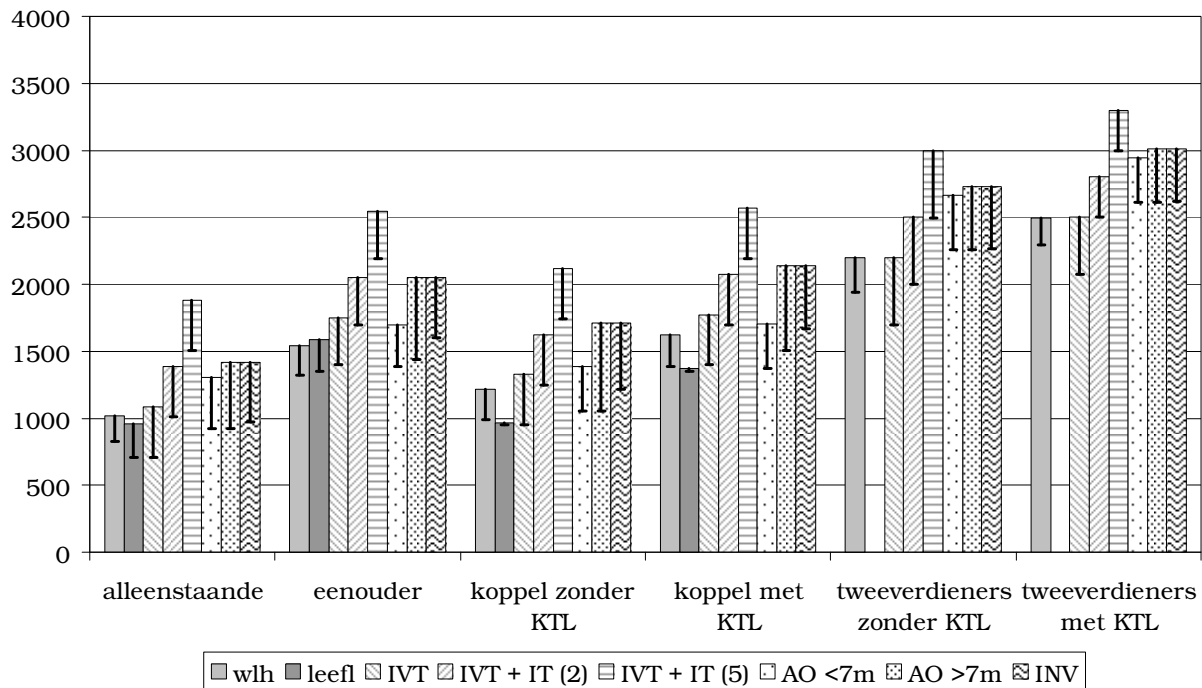
**relatieve meeropbrengst van deeltijds werk (50%) aan minimumloon na minimum uitkering, 1 januari 2009**



<sup>8</sup> 12.73€ per dag, forfaitair

Grafiek 6 Netto beschikbaar gezinsinkomen bij deeltijdse tewerkstelling na minimum uitkering

**netto beschikbaar gezinsinkomen bij deeltijdse tewerkstelling (50%) aan minimumloon na minimum uitkering, 1 januari 2009**

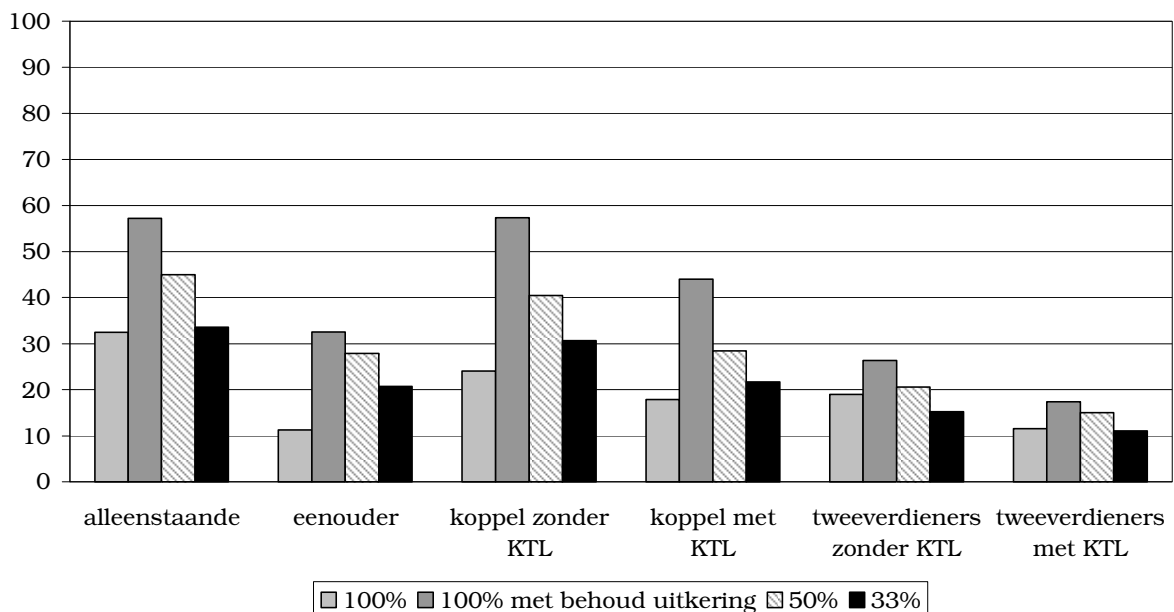


- De arbeidsduur bij werkhervatting bepaalt mee in welke mate het arbeidsinkomen gecombineerd kan worden met de uitkering.
  - De toegelaten arbeid in de ziekteverzekering: mits de toestemming van een adviserend geneesheer kan men het werk hervatten. De relatieve meeropbrengsten van halftijds werk zijn groter dan bij een kleine deeltijd baan (zie Grafiek 7). Wanneer men voltijds aan het werk kan met gedeeltelijk behoud van de uitkering (in de praktijk een uitzonderingssituatie in geval van tewerkstelling in een beschutte werkplaats) is meeropbrengst nog hoger. De reguliere situatie bij voltijdse tewerkstelling is echter diegene waarin men geen verdere rechten op de uitkering behoudt. Men genereert dan een meeropbrengst die lager ligt dan de meeropbrengst bij een kleine deeltijd baan. M.a.w. wie na arbeidsongeschiktheid het werk kan hervatten ervaart niet meteen een inkomensterugval wanneer men terug aan het werk kan op het loonniveau van voor de arbeidsongeschiktheid (na een maximale uitkering zagen we wel een inkomensverlies bij hertewerkstelling aan minimumloon). Men ervaart wel een terugval in het netto beschikbare inkomen wanneer men na een periode van cumulatie tussen uitkering en arbeidsinkomen, het werk voltijds hervat en er geen cumul met de uitkering meer is. Dit houdt ook in dat een persoon die zijn deeltijds arbeidsinkomen kan combineren met een ZIV-uitkering een hoger netto beschikbaar inkomen heeft dan een arbeidsgeschikt persoon die in dezelfde job voltijds werkt.

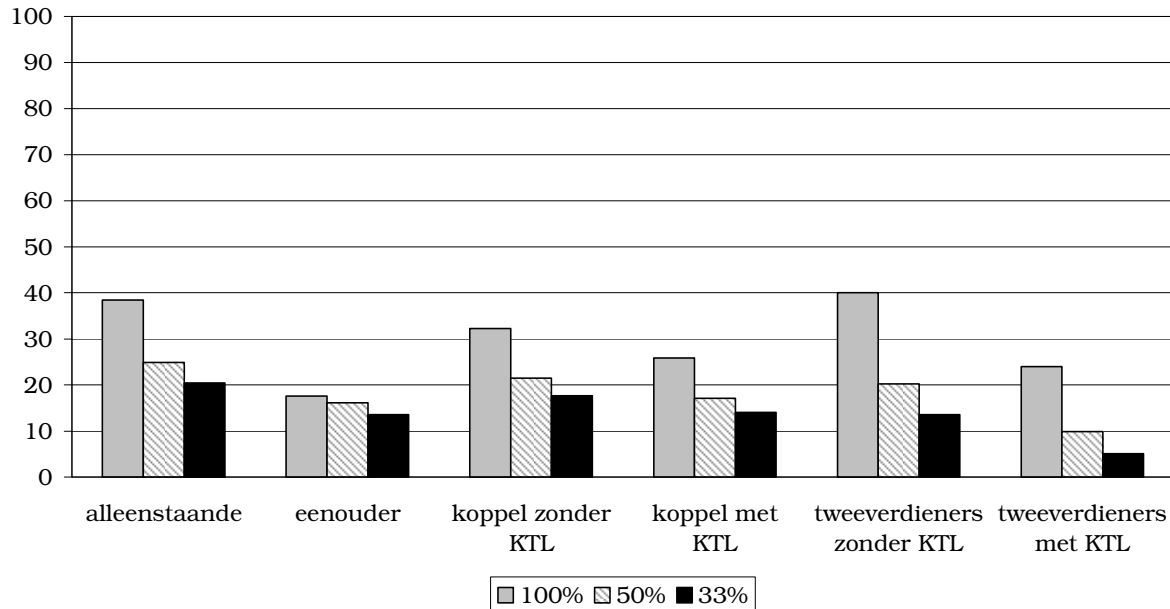
- IVT en IT: in de opzet van de cumulregeling en inkomensvrijstelling bij IVT en IT is er geen enkele link voorzien met de arbeidsduur. Bij de tegemoetkomingen voor gehandicapten zien we een stijgende meeropbrengst en netto beschikbaar gezinsinkomen bij een stijgende arbeidsduur en brutoloon (zie Grafiek 8). De uitkering wordt gradueel afgebouwd.
- Ook bij werk na leefloon zien we geen terugval in het inkomen bij een stijgende arbeidsduur. Bij het leefloon wordt onafhankelijk van de arbeidsduur een forfaitair bedrag afgetrokken van het nettoloon. Het resterende bedrag wordt in voorkomend geval aangevuld tot het niveau van het leefloon.
- Na werkloosheid wordt bij onvrijwillig deeltijds werk een toeslag bij de uitkering geteld die afhankelijk is van de arbeidsduur. Het nettoloon wordt dan aangevuld tot een bedrag dat overeenstemt met de werkloosheidsuitkering plus die toeslag. Een grotere deeltijdbaan laat toe om meer arbeidsinkomen en uitkering te cumuleren. Vanaf een arbeidsduur langer dan 4/5-tijds komt men hiervoor niet meer in aanmerking. Bij het overschrijden van die grens kunnen we een inkomensterugval registreren (niet becijferd).

Grafiek 7 Relatieve meeropbrengst na minimum INV, bij tewerkstelling aan minimumloon

**relatieve meeropbrengst van werk aan minimumloon na een minimale invaliditeitsuitkering, 1 januari 2009**



Grafiek 8 Relatieve meeropbrengst na IVT en IT(5), bij tewerkstelling aan minimumloon  
**relatieve meeropbrengst van werk aan minimumloon na IVT + IT(5), 1 januari 2009**



### 3.3. Analyse van cumulatie en inkomensvrijstellingen bij werkhervatting

De analyses in de voorgaande paragrafen beperkten zich tot netto beschikbare gezinsinkomens op minimumloonniveau. Deze paragraaf bouwt daarop verder en illustreert aan de hand van enkele cases de impact van een hoger brutoloon op het netto beschikbare gezinsinkomen na een periode van uitkeringsafhankelijkheid.

#### 3.3.1. Voltijdse tewerkstelling

Bij een voltijdse tewerkstelling in het normaal economisch circuit (NEC) blijft er op minimumloonniveau in geen enkel stelsel recht op een bijkomende uitkering bestaan. De enige uitzondering hierop is de integratietegemoetkoming voor gehandicapten, die als compensatie geldt voor de bijkomende kosten. Voor deze IT categorie 2 geldt een vrijstelling op arbeidsinkomen die nog een cumulatie toelaat tot 180% van het GGMMI (brutoloon van ongeveer 2.400€ per maand). Voor deze IT categorie 5 geldt een vrijstelling op arbeidsinkomen die nog een cumulatie toelaat tot 260% van het GGMMI (brutoloon van ongeveer 3.460€ per maand).

De integratietegemoetkoming buiten beschouwing gelaten is het niveau van het netto gezinsinkomen per gezinstype bij voltijds werk in alle stelsels quasi gelijk. De kleine verschillen die er bestaan worden verklaard door de toepassing van de al dan niet verhoogde

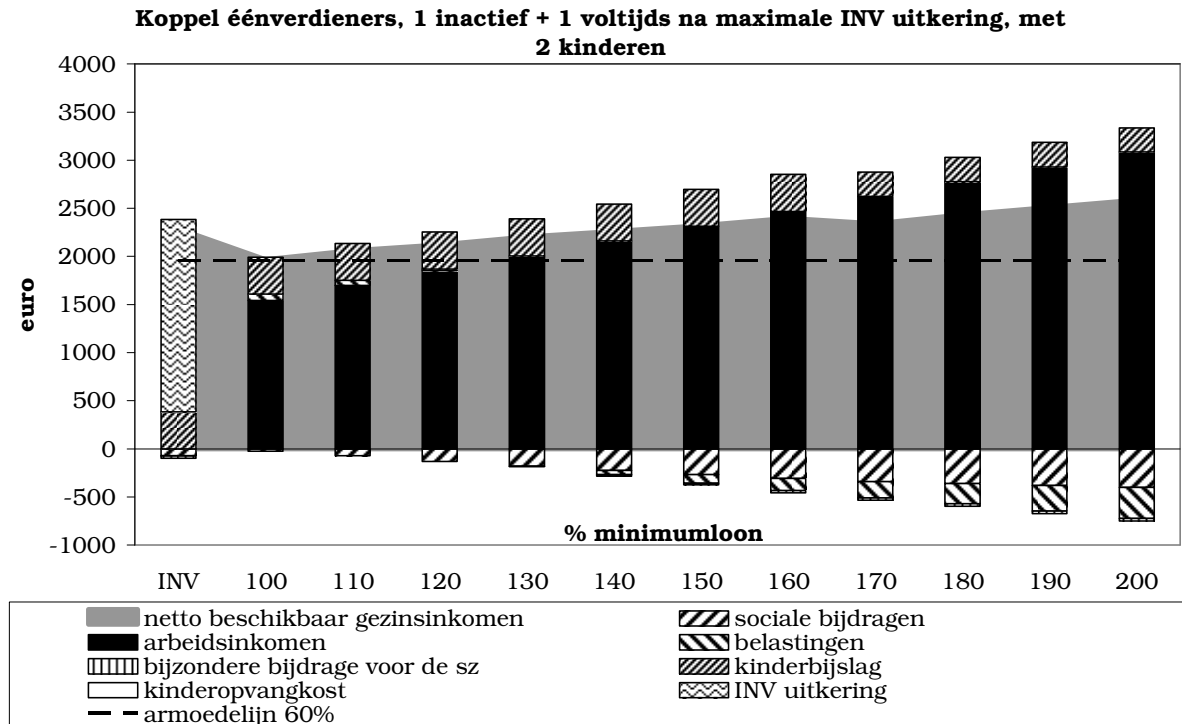
kinderbijslag en eventuele bijkomende belastingvrije sommen voor personen met een handicap zoals bepaald in het wetboek Personenbelastingen. Ter illustratie van de stijging van het netto beschikbare gezinsinkomen bij voltijdse tewerkstelling presenteren we in Grafiek 9 de evolutie van de verschillende componenten van het netto beschikbaar gezinsinkomen (grijs vlak) bij kostwinners met kinderen, na een maximale invaliditeitsuitkering. De eerste balk weerspiegelt de situatie in invaliditeit met een maximale uitkering. De volgende balken geven de situatie bij voltijds werk na invaliditeit weer tegen een arbeidsinkomen van 100 tot 200% van het GGMMI. Het netto beschikbaar gezinsinkomen wordt vergeleken met de gestandaardiseerde armoedelij<sup>9</sup>. Voor kostwinners met kinderen na een maximale invaliditeitsuitkering ligt het netto beschikbaar gezinsinkomen bij alle gesimuleerde situaties boven de armoedelij.

We zien de reeds eerder aangegeven daling in het netto beschikbaar gezinsinkomen bij tewerkstelling aan 100% na een maximale uitkering. Er is pas een meerwaarde wanneer men terug kan werken aan minimaal 150% van het GGMMI (brutoloon van ongeveer 2.000€ per maand). De verhoogde kinderbijslag valt weg vanaf een arbeidsinkomen van 170% van het GGMMI (brutoloon van ongeveer 2.260€ per maand). Op dat loonniveau is er bijgevolg ook een kleine terugval in het netto beschikbaar gezinsinkomen. Bij kostwinners in arbeidsongeschiktheid (>7 maanden) en een alleenstaande met kinderen die voltijds gaan werken na invaliditeit of arbeidsongeschiktheid (>7 maanden) zien we hetzelfde patroon terugkeren (zie bijlage 10).

---

<sup>9</sup> Deze armoedelij is 60% van het mediaan gestandaardiseerd beschikbaar gezinsinkomen op basis van de SILC 2006 enquête, geïndexeerd naar januari 2009. Wie onder de armoedelij valt, heeft een hoog risico op financiële armoede. Voor een alleenstaande bedraagt de armoedelij 931€ per maand. Deze armoedelij wordt vermenigvuldigd met de equivalentieschaal om de armoedelij voor andere gezinstypes te kennen. De equivalentieschaal bedraagt 1 voor de eerste volwassene, 0,5 voor elke extra volwassene en 0,3 per kind. Op die manier verkrijgen we voor een koppel met twee kinderen een armoedelij van 1956€ per maand en voor een alleenstaande met twee kinderen 1490€ per maand.

Grafiek 9 Afbouw van uitkeringstoeslag op het loon bij voltijdse tewerkstelling na maximale invaliditeitsuitkering



### 3.3.2. Deeltijdse tewerkstelling

Bij deeltijdse tewerkstelling na uitkeringsafhankelijkheid spelen de cumulatierregels in de verschillende uitkeringsstelsels een belangrijke rol en zien we duidelijke verschillen in generositeit van de cumulatie tussen uitkering en arbeidsinkomen. Ter illustratie vergelijken we de cumulatierregelingen in de verschillende stelsels na een minimale uitkering of een bijstandsuitkering (grafieken 2 tot 8).

In Grafiek 10 wordt zo voor een alleenstaande met kinderen getoond hoe de verschillende componenten van het bruto-netto traject de evolutie van het netto beschikbare gezinsinkomen beïnvloeden bij een halftijdse tewerkstelling met brutolonen tussen 100 en 200% van het GGMMI met behoud van een deel van de (minimale) uitkering uit het tijdvak van primaire arbeidsongeschiktheid. De halftijdse tewerkstelling met uitkering via de toegelaten activiteit zorgt netto voor een hoger gezinsinkomen dan een voltijdse tewerkstelling, zelfs bij een brutoloon aan 200% van het GGMMI. Bij werkhervatting valt de verhoogde kinderbijslag bij 180% van het GGMMI (brutoloon ongeveer 2.400€ per maand) weg omdat de gestelde inkomensgrenzen worden overschreden.

In de figuur valt verder de graduele afbouw van de uitkering op. Daardoor volgt het niveau van het netto beschikbaar gezinsinkomen de loonstijging niet. We zien dan ook een erg vlak verloop van het netto beschikbaar gezinsinkomen bij een stijgend arbeidsinkomen. De inkomensvrijstelling voor de cumulatie van uitkering met een arbeidsinkomen via de toegelaten arbeid blijft tot op een hoog inkomensniveau doorwerken. Het arbeidsinkomen

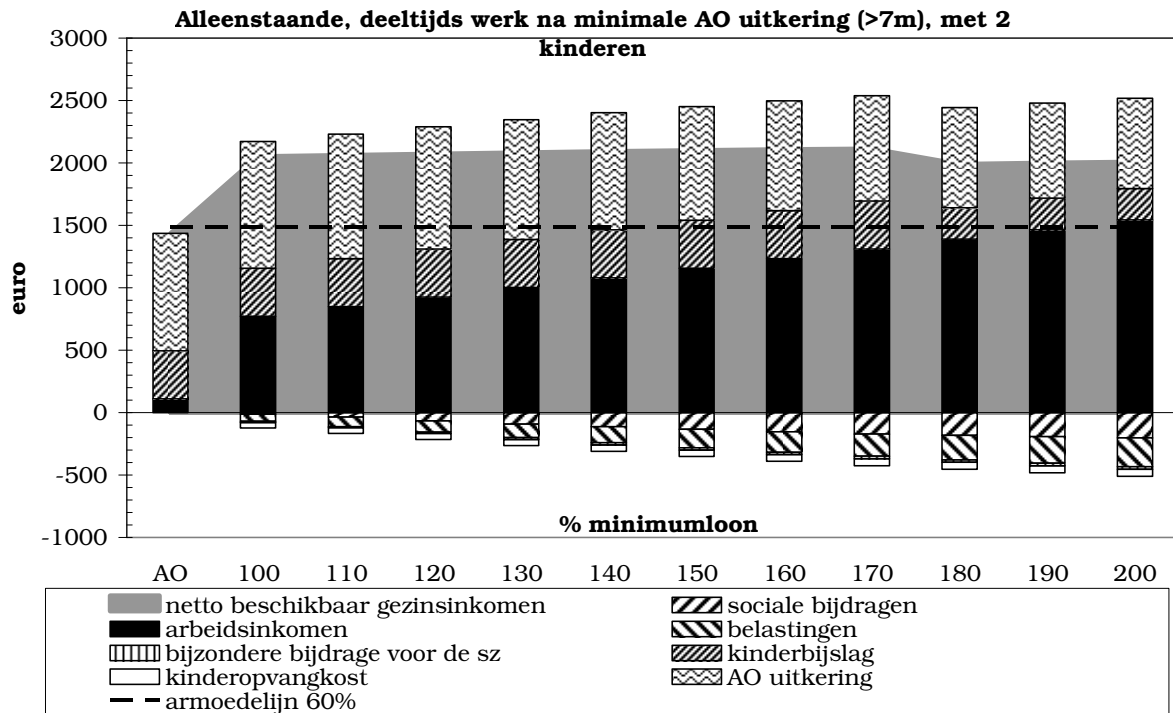
van deeltijds werk is onvoldoende om het gezin boven de armoedelij n te tillen. Het gedeeltelijk behoud van de uitkering zorgt hier wel voor.

De grafieken 3 tot 8 laten telkens een vergelijkbaar beeld zien, telkens voor een ander basisstelsel van uitkeringen. Een belangrijke vaststelling is dat het netto beschikbare inkomen, hier na een minimale uitkering, zich op zeer uiteenlopende niveaus bevindt (zie Tabel 23). De laagste netto inkomens zien we na leefloon en na een werkloosheidsuitkering. Na een periode met een inkomensvervangende tegemoetkoming voor gehandicapten is het NBI ongeveer 200€ per maand hoger dan na werkloosheid en na primaire arbeidsongeschiktheid of invaliditeit is dat ongeveer 500€ per maand hoger. Het NBI na IVT en IT categorie 2 is gelijk aan het NBI na een periode met een minimale ZIV-uitkering. Het netto beschikbare gezinsinkomen is het hoogst na een IVT en IT categorie 5 en situeert zich rond de 2.500 netto per maand, inclusief kinderbijslag, bij een halftijdse tewerkstelling. We zien dat tijdens de inactiviteit, de uitkeringen ervoor zorgen dat het gezin net onder (bij AO, WLH, leefloon, IVT) of net boven (INV) de armoedelij n valt. Wanneer het gezin IT ontvangt, bedraagt het beschikbaar gezinsinkomen voor en tijdens tewerkstelling steeds ruim meer dan de armoedelij n. Voor IVT, WLH en leefloon geldt dat het gezinsinkomen tijdens de deeltijdse arbeid steeds een weinig boven de armoedelij n ligt, onafhankelijk van het loonniveau. Voor AO en INV is er wel een groter verschil tussen het gezinsinkomen tijdens werk en de armoedelij n.

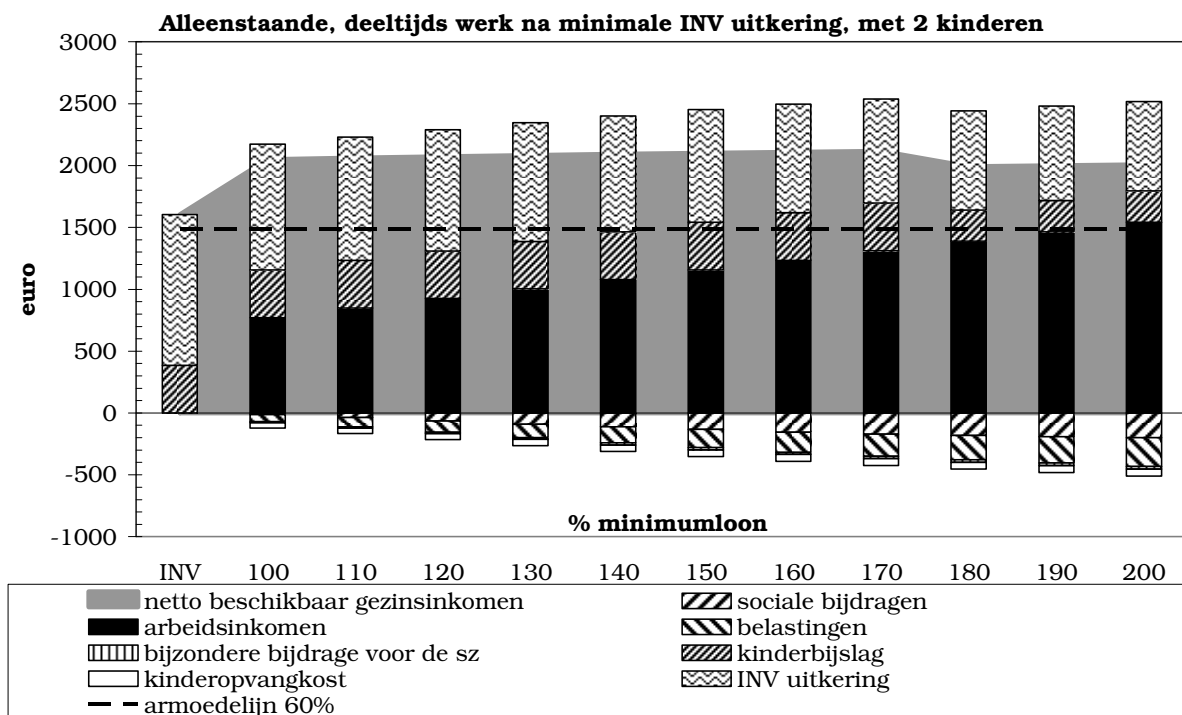
Tabel 23 Niveau van het netto beschikbare inkomen per maand bij halftijdse tewerkstelling na uitkeringsafhankelijkheid, alleenstaande ouder met kinderen, 1 januari 2009, Vlaanderen.

	Bij GGMMI à 100%	Bij GGMMI à 200%
Primaire arbeidsongeschiktheid >7 maanden	2.051€	2.008€
Invaliditeit	2.051€	2.008€
Werkloosheid	1.543€	1.615€
Leefloon	1.586€	1.615€
IVT	1.753€	1.718€
IVT + IT (2)	2.054€	2.019€
IVT + IT (5)	2.549€	2.513€

Grafiek 10 Afbouw van uitkeringstoeslag op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na minimale arbeidsongeschiktheidsuitkering (>7 maanden)

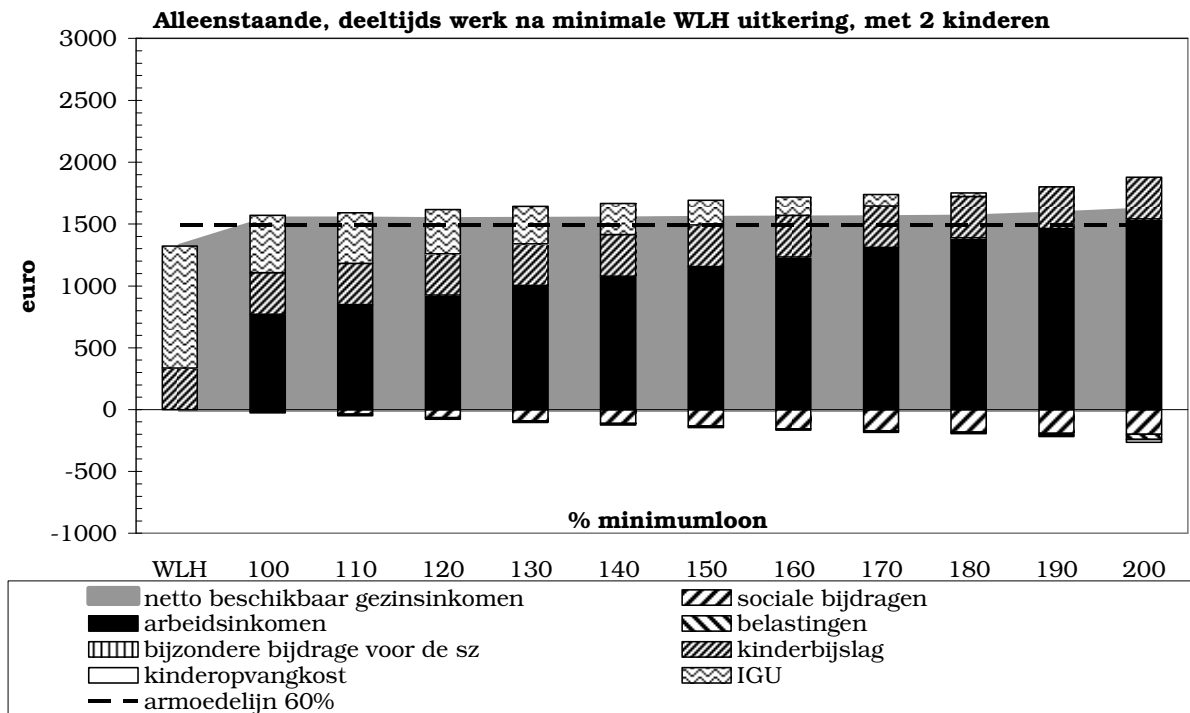


Grafiek 11 Afbouw van uitkeringstoeslag op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na minimale invaliditeitsuitkering

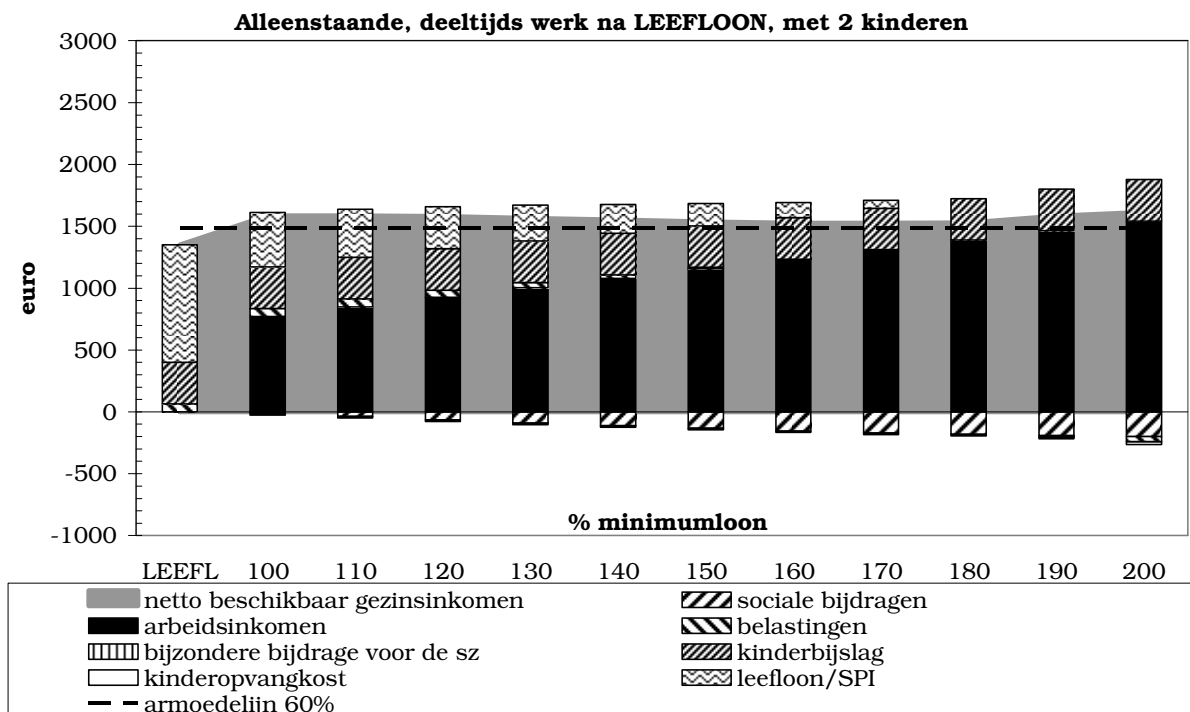




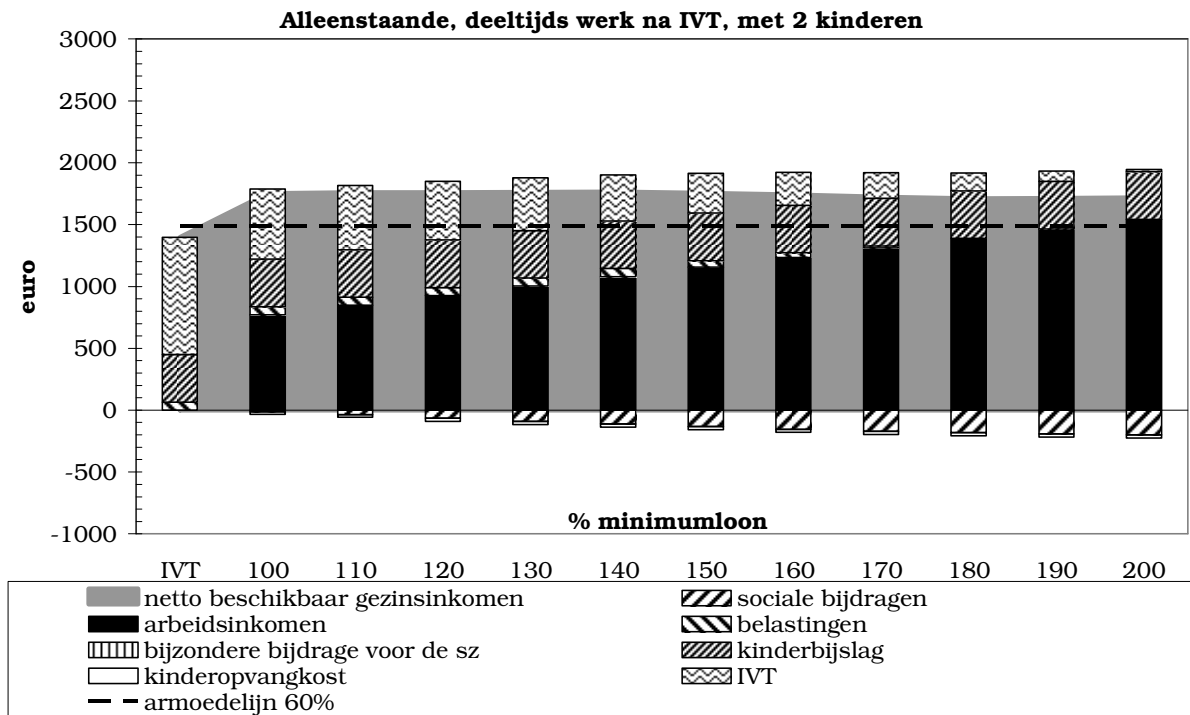
Grafiek 12 Afbouw van uitkeringstoeslag op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na minimale werkloosheidsuitkering.



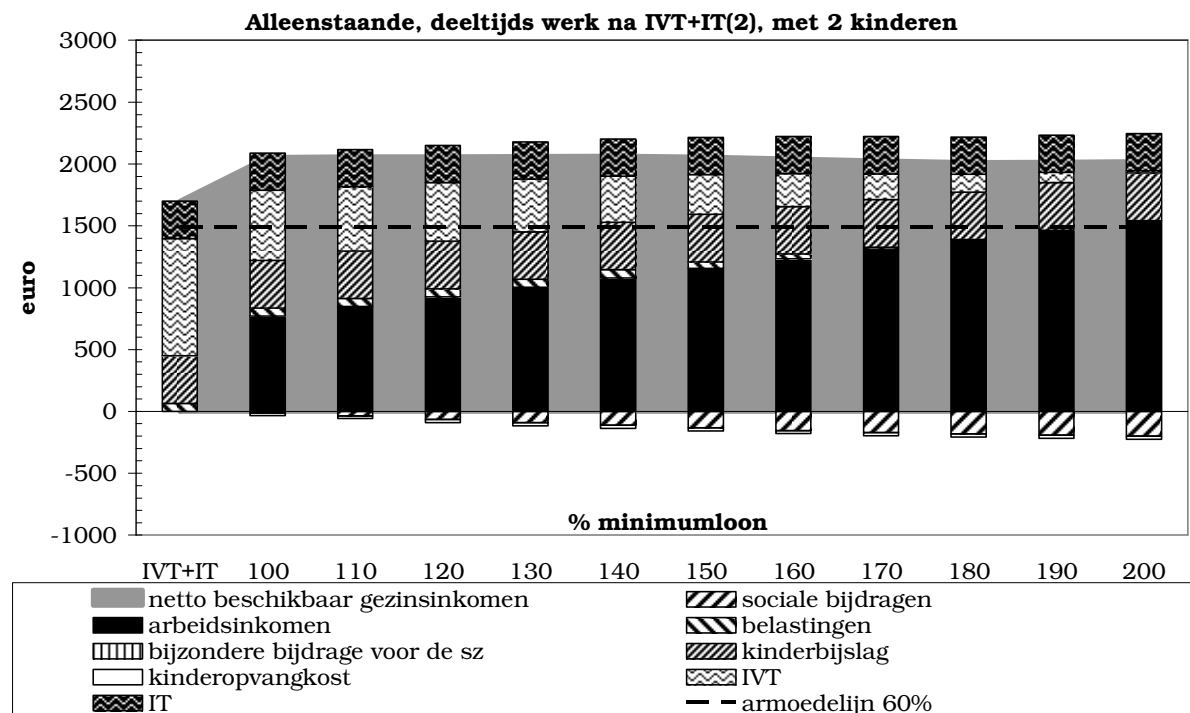
Grafiek 13 Afbouw van uitkeringstoeslag op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na leefloon.



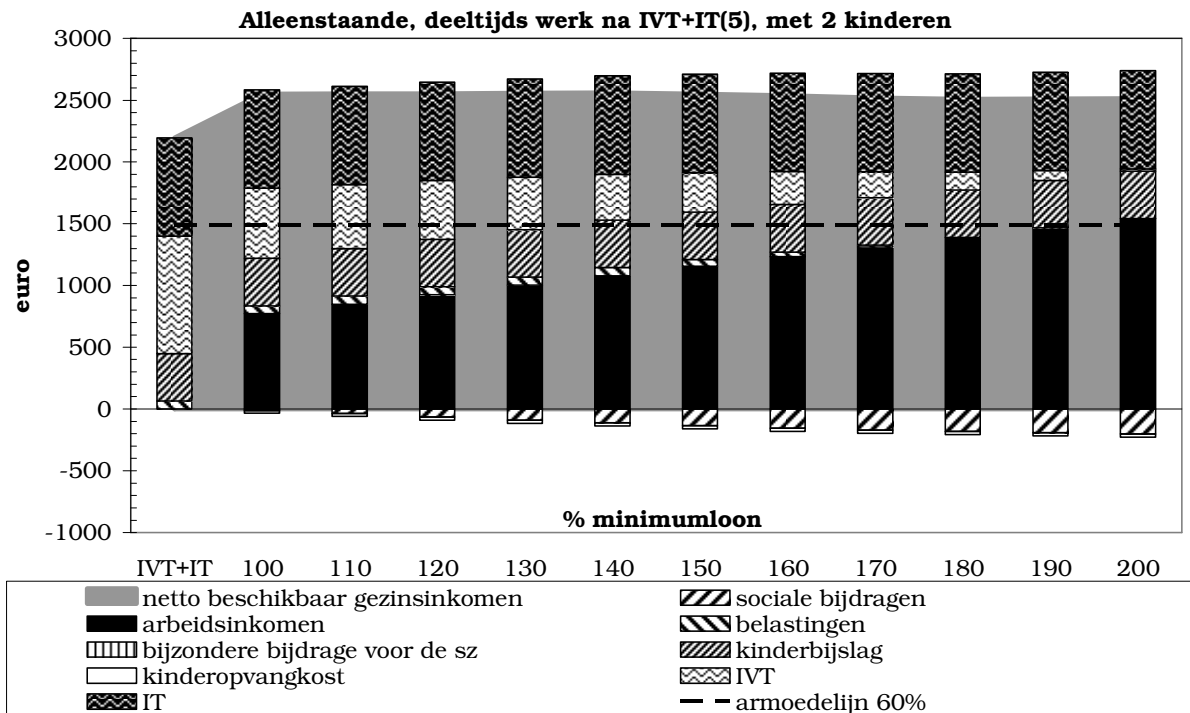
Grafiek 14 Afbouw van uitkeringstoeslag op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na IVT.



Grafiek 15 Afbouw van uitkeringstoeslag op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na IVT+IT(2).



Grafiek 16 Afbouw van uitkeringstoeslag op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na IVT+IT(5).



Uit de vergelijking van de verschillende stelsels kunnen we het volgende concluderen:

- Zolang de uitkering aanhoudt wordt een bruto loonsstijging gecompenseerd door een daling van de uitkering. De evolutie van het netto beschikbaar inkomen kent bijgevolg een vlak verloop.
- Het niveau van het netto beschikbaar inkomen, bij cumulatie van arbeidsinkomen en werk, verschilt tussen de stelsels. Het is het hoogst na IVT met IT categorie 5 en het laagst na leefloon.
- Het niveau waarop de cumulatiemogelijkheid vervalst verschilt tussen de stelsels. De uitkeringen vervallen het eerst bij leefloon en het laatst bij IT categorie 5.
- Het arbeidsverleden speelt in de mogelijkheid tot cumulatie een belangrijke rol. Wie een maximale uitkering ontving kan langer cumuleren dan wie een minimale uitkering ontving.

### 3.4. Conclusies financiële inactiviteitsvallen

In dit hoofdstuk werd op basis van standaardsimulaties een analyse gemaakt van de financiële knelpunten bij (re)activering vanuit een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid of handicap.

We zien voor 2009 globaal genomen geen financiële minderopbrengsten bij werkhervatting na uitkeringsafhankelijkheid op voorwaarde dat men het werk kan hervatten aan hetzelfde loonniveau als datgene waarop de uitkering gebaseerd is. Wie evenwel na een maximale arbeidsongeschiktheids- of invaliditeitsuitkering het werk moet aanvatten op minimumloonniveau en zonder cumulatie met de uitkering in het kader van toegelaten arbeid, wordt in de meeste gevallen wel geconfronteerd met een terugval in het netto beschikbaar gezinsinkomen t.o.v. het inkomen in de uitkeringssituatie. De analyse van Lelie en Larmuseau (2000) m.b.t. de inactiviteitsvallen stelde voor om in het ZIV-stelsel bij de cumulatie met toegelaten arbeid te werken met een forfaitaire vrijstelling van het inkomen gevolgd door een procentuele vrijstelling. Bij de hervorming van het stelsel werd deze piste met de toepassing van een schijvensysteem gevolgd, met duidelijke positieve gevolgen voor de inactiviteitsvallen in die stelsels. Voor een aantal andere typesituaties blijft de meeropbrengst van werk(hervatting) heel beperkt. We vinden dit in hoofdzaak terug bij kleine deeltijdbanen (1/3 van een voltijdse tewerkstelling) en bij eenouders.

Het netto beschikbare gezinsinkomen bij voltijds werk wordt slechts weinig beïnvloed door de uitkering die men had voor werkhervatting. Bij een deeltijdse tewerkstelling echter gaat er wel een sterke invloed uit van de uitkering en het statuut dat men had voor (her)tewerkstelling op het netto beschikbare inkomen bij werk. Hierin speelt de vormgeving van de cumulatierегeling in de verschillende uitkeringsstelsels een belangrijke rol. Dit kan gaan van een forfaitaire vrijstelling op de beroepsinkomsten ongeacht het beroepsinkomen en de arbeidsduur (leefloon), een stelsel dat rekening houdt met de arbeidsduur (werkloosheid) of een stelsel waarbij de vrijstelling varieert naar gelang de hoogte van het beroepsinkomen (in schijven, bij ZIV en tegemoetkomingen gehandicapten). Ook de manier waarop er rekening gehouden wordt met de inkomsten van de partner is sterk uiteenlopend. Binnen de regelingen IVT en IT worden de inkomsten uit een verschillende bron (arbeidsinkomen versus vervangingsinkomen) op een verschillende manier in aanmerking genomen voor de toepassing van de cumulatierегels. Een andere factor is de mate waarin het arbeidsverleden verder werkt bij hervatting van de tewerkstelling. Het gaat hier met name over de spanning tussen de minimale en maximale uitkeringen. Hoe groter deze spanning, hoe groter het verschil is tussen de uitersten tot welk loonniveau er een cumulatie met de uitkering mogelijk is.

De inkomstensterugval na een periode met toegelaten activiteit in de ziekte- en invaliditeitsverzekering verdient bijzondere aandacht. Slechts in uitzonderlijke situaties, m.n. met een nieuwe tewerkstelling in een beschutte werkplaats, kan een voltijdse tewerkstelling gecombineerd worden met een behoud van een gedeelte van de ZIV uitkering. In alle andere situaties (reeds bestaande beschutte tewerkstelling of tewerkstelling in het normaal economisch circuit) kan er geen verdere cumulatie zijn. De gunstige cumulatierегeling in het stelsel van de toegelaten arbeid, in de praktijk doorgaans toegepast tot een halftijdse tewerkstelling, geeft zo aanleiding tot een inkomensval bij stopzetting van

de toegelaten activiteit gevolgd door voltijdse tewerkstelling. Het motiveert de betrokken personen niet zich vrijwillig te engageren tot het opnemen van meer arbeidsuren.

Een laatste conclusie met betrekking tot de financiële gevolgen van (her)tewerkstelling kunnen we maken rond de terugbetaling van de gezondheidszorgen. Dankzij OMNIO is de verhoogde terugbetaling gezondheidszorgen minder afhankelijk van statuten en uitkeringen. Doordat veel personen in deze groep aanzienlijke gezondheidskosten oplopen, zijn voor hen de gehanteerde inkomensgrenzen en daaraan gekoppelde maxima eerder laag. Voor de toepassing van de maximumfactuur zien we dat de remgeldplafonds die toegepast worden op de inkomsten bij werkhervatting doorgaans hoger liggen dan in de uitkeringssituatie. Aangezien het effect van de inkomensstijging pas drie jaar later voelbaar is wil dat zeggen dat men op termijn (dus ook: niet direct) geconfronteerd zal worden met een stijging van de maximum totaal te betalen remgelden. Voor groepen met lage inkomens geldt eveneens dat wie niet onder de sociale MAF valt op basis van zijn of haar statuut, soms met het zelfde remgeldplafond terecht kan bij de inkomens MAF.

## **4. Inactiviteitsvallen in regelgeving en uitvoeringspraktijk**

In dit hoofdstuk bundelen we op een thematische manier inactiviteitsvallen en knelpunten voor personen met een arbeidshandicap. De focus gaat hier uit naar de knelpunten die niet in de standaardsimulaties gevat konden worden.

We maken voor deze inventaris gebruik van wetgeving, van analyses en teksten van parastatalen, gebruikersgroepen en bemiddelingsdiensten en van gesprekken die we hadden met een aantal experts in het veld. Voor een overzicht van de experts, wordt verwezen naar bijlage 9. Binnen het tijdsbestek van dit project bleek het echter onmogelijk om alle verzamelde informatie ten gronde uit te werken, te illustreren en becijferen. Bepaalde knelpunten zullen slechts in uitzonderlijke omstandigheden voorkomen, andere worden veel ruimer aangevoeld of ervaren. De gemaakte oplijsting heeft niet de intentie daar een onderscheid in te maken. Om dat onderscheid te kunnen maken is immers een representatieve bevraging noodzakelijk, en dat viel buiten het bestek van dit onderzoek. We stellen daarom hier enkel een tentatieve en exploratieve diagnose op.

Tijdens de gesprekken met experts viel op hoezeer deze materie, zowel in regelgeving als in de uitvoering ervan, in beweging is. Waar mogelijk stipten we de recente veranderingen aan, ook konden er nog geen ervaringen uit het veld aan vast gekoppeld worden. Bij informatie uit bepaalde gesprekken was soms niet of moeilijk te staven of ze betrekking had op oude of op nieuwe regelgeving. We geven dit aan in de tekst waar dit aangevoeld werd. De informatie van verschillende experts was op bepaalde punten niet met elkaar in overeenstemming te brengen, ook dat wordt aangegeven in de tekst.

#### 4.1. ZIV regeling primaire arbeidsongeschiktheid en invaliditeit

De personen die een erkenning van arbeidsongeschiktheid hebben en een uitkering ontvangen in het kader van de ZIV moeten, wanneer ze het werk willen hervatten, rekening houden met twee overwegingen:

1. de adviserend geneesheer en de Geneeskundige Raad voor Invaliditeit (GRI): evaluatie van de medische toestand
2. administratief: de financiële gevolgen

We bespreken afzonderlijk de algemene regeling (werknemers) en de regeling voor zelfstandigen.

##### 4.1.1. Algemene regeling

In de Ziekte- en invaliditeitsverzekering worden de volgende personen als arbeidsongeschikt erkend: “de werknemer die alle werkzaamheid heeft onderbroken als rechtstreeks gevolg van het intreden of het verergeren van letsels of functionele stoornissen waarvan erkend wordt dat ze zijn vermogen tot verdienen verminderen tot een derde of minder dan een derde van wat een persoon, van dezelfde stand en met dezelfde opleiding, kan verdienen door zijn werkzaamheid in de beroepencategorie waartoe de beroepsarbeid behoort, door betrokkene verricht toen hij arbeidsongeschikt is geworden, of in de verschillende beroepen die hij heeft of zou kunnen uitoefenen hebben uit hoofde van zijn beroepsopleiding.” en “de werknemer die, ... , een vooraf toegelaten arbeid hervat op voorwaarde dat hij, van een geneeskundig oogpunt uit, een vermindering van zijn vermogen van ten minste 50 pct. behoudt”. (art 100§1 en 100§2, Wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994)

Deze definitie geeft aanleiding tot enkele eerste knelpunten en opmerkingen:

- Er is geen directe overstap mogelijk van tewerkstelling naar tewerkstelling met cumul van AO uitkeringen. Er moet sprake zijn van een plotse gebeurtenis en men moet eerst 66% arbeidsongeschikt zijn om de toestemming van de adviserend geneesheer te vragen/krijgen voor een gedeeltelijke werkhervatting. Wie niet meer voltijds wil of kan werken om medisch redenen en deeltijds wil werken, kan geen beroep doen op de ZIV regeling. Een vrijwillige aanpassing van het uurrooster (met inkomensverlies) behoort dan tot de mogelijkheden, eventueel aangevuld met tijdskrediet of loopbaanonderbreking. Ook in het kader van de VOP (Vlaamse OndersteuningsPremie, cfr. infra) bestaan er praktijkvoorbeelden waarbij de premie wordt gebruikt bij het verminderen van de arbeidsduur (voltijds arbeidscontract met in de feiten een 4/5 tewerkstelling om tegemoet te komen aan extra rusttijden, de tegemoetkoming van de VOP wordt door de werkgever gebruikt om dit verlies in arbeidsduur/rendement te compenseren, de werknemer behoudt zijn voltijds loon).
- De beoordeling van de arbeidsongeschiktheid heeft als basis de vermindering van het verdienvermogen. Afhankelijk van de duur van de ongeschiktheid (< of >6 maanden) wordt er geoordeeld op basis van andere referentieberoepen. Dit kan uiteraard ook een impact hebben op de erkenning.
- Voor de erkenning en voor de vooraf toegelaten activiteit is de beoordeling van de adviserend geneesheer en/of de GRI doorslaggevend. Bovendien is er geen

beroepsprocedure voorzien m.b.t. de beslissing van de adviserend geneesheer. In verschillende gesprekken die we hadden werd opgemerkt dat de beoordelingen, en de bijhorende erkenningen en toelatingen, tussen de verschillende geneesheren (en tussen verzekeringsinstellingen onderling) sterk verschillen. Dit wordt ook erkend op het niveau van het RIZIV. De Medisch technische raad RIZIV (MTR), ingesteld bij wet van 22 februari 1998, heeft als taak richtlijnen en algemene geneeskundige criteria op te stellen om de evaluatieproblemen op te lossen met betrekking tot de arbeidsongeschiktheid. Die richtlijnen en criteria worden daarna door de Geneeskundige Raad Invaliditeit (GRI) vastgesteld. De MTR mag onderzoek verrichten naar de werking van de verzekering en naar de medische problemen in verband met de erkenning van de arbeidsongeschiktheid. Er werd echter aangegeven dat deze procedure nog niet werkt.

De specifieke wetgeving rond de toegelaten activiteit blijkt verder aanleiding te geven tot onduidelijkheden voor de betrokken werknemers en voor de adviserend geneesheren:

- Toestemming van de adviserend geneesheer voor werkhervatting bij personen met een mutualiteitstatuut is telkens vereist. Er wordt een evaluatie gemaakt van de medische toestand en de verenigbaarheid ervan met de (voorgestelde) tewerkstelling. Om in het stelsel van toegelaten arbeid te kunnen intreden moet er een medische ongeschiktheid van minimaal 50% behouden blijven. Wie dit percentage niet haalt, wordt geacht voldoende arbeidsgeschikt te zijn, of kan geen toelating krijgen om de ziekteuitkering te cumuleren met een activiteit. Bovendien is er onder deskundigen heel wat discussie wat de inhoud is van van dit begrip 'medische ongeschiktheid'. (Samoy, 2008)
- De wetgeving legt geen maximale duur van de progressieve tewerkstelling op. Gedeeltelijke werkhervatting zolang de arbeidsongeschiktheid of het letsel aanhoudt, zou dus mogelijk moeten zijn. Sommige adviserend geneesheren gaan er van uit dat er een evolutie naar voltijdse tewerkstelling en dus uitstroom uit het RIZIV stelsel moet zijn. Zo niet, wordt de progressieve werkhervatting geweigerd. Actoren op het veld geven aan dat er regionale verschillen bestaan. Er blijkt wel meer eensgezindheid te zijn over permanente werkhervatting in beschutte werkplaatsen, ook indien die voltijds is.
- De adviserend geneesheer beslist over de verderzetting en de stopzetting van de toegelaten arbeid. Twee situaties kunnen zich bij stopzetting voordoen. (1) De toelating tot werkhervatting kan worden ingetrokken (bv door onverenigbaarheid met ontwikkelingen in de gezondheidstoestand). De persoon in kwestie krijgt dan opnieuw recht op de volledige ZIV-uitkering. (2) de adviserend geneesheer kan oordelen dat er voldoende herstel is van de arbeidsongeschiktheid en dat een volledige werkhervatting aan de orde is. In die situatie vervalt iedere verdere tegemoetkoming bovenop het loon, ook indien men zichzelf nog niet in staat voelt om volledig het werk te hervatten.
- De wetgeving zegt niets over de maximale arbeidsduur die toegestaan is in progressieve werkhervatting. De enige voorwaarde die gesteld wordt is dat er sprake moet blijven van 50% handicap. Dit wordt door een groep adviserend geneesheren geïnterpreteerd als dat men ook niet meer dan 50% kan werken binnen dit stelsel. Toch moet ook een werkhervatting van 65 of 70% binnen het systeem van toegelaten arbeid tot de mogelijkheden behoren. Uit gesprekken blijkt dat dit vandaag zeer uitzonderlijk is. Er kan dan ook maar weinig flexibel omgesprongen worden met de arbeidsduur. Bij een stopzetting van de toegelaten activiteit zou in de praktijk de stap van een halftijdse naar de voltijdse tewerkstelling te groot zijn.



- Een aantal adviserend geneesheren vraagt een uurrooster van de activiteit die men wil uitoefenen als voorwaarde voor te toelating. Niet voor alle werkgevers en niet voor alle situaties is het mogelijk om een uurrooster op te stellen.
- Adviserend geneesheren lijken volgens verschillende actoren slechts beperkt op de hoogte te zijn van de wetgeving en van Vlaamse initiatieven. Ze zouden ook een verouderde visie op activering en herscholing te hebben. Er werd gemeld dat slechts een kleine minderheid van de adviserend geneesheren een opleiding verzekeringsgeneeskunde hebben genoten.

Aan de administratieve kant kunnen volgende obstakels de overgang naar werk belemmeren:

- De administratieve verplichtingen van de arbeidsgehandicapte die via toegelaten arbeid aan de slag gaat, wordt als belastend en stigmatiserend ervaren. De werknemer dient iedere maand een formulier te laten invullen door de werkgever, zelfs indien het om vrijwilligerswerk gaat.
- Effect van vakantiegeld en eindejaarspremie op de resterende uitkering: sinds 1 januari 2006 wordt de uitkering niet meer geweigerd voor vakantiedagen. In plaats daarvan wordt de uitkering verminderd met de dubbele waarde van het beroepsinkomen van die maand, in werkdagen gewaardeerd, zonder de toepassing van de inkomensschijven. Dit zorgt er evenwel nog altijd voor dat de meerwaarde die een reguliere werknemer heeft als dubbel vakantiegeld, aan de personen in progressieve werkhervatting niet wordt toegekend in termen van beschikbaar inkomen. Hij moet immers rekening houden met een korting op zijn uitkering van die maand.
- Voor de eindejaarspremie geldt dat dit voordeel wordt verrekend in de 4 kwartalen volgend op de uitbetaling (in de oude regeling was dit slechts gespreid over 1 kwartaal, het effect wordt dus nu wat getemperd). Een werknemer die een eindejaarspremie ontvangt ziet in het volgende jaar zijn uitkering verminderen. Opnieuw geldt dat de personen in progressieve werkhervatting niet van dit voordeel kunnen genieten.
- Bij variabel loon, ploegenarbeid, premies, e.d. wordt de berekening van de uitkering ingewikkeld. Het wordt dan voor de betrokkene moeilijk om de effecten op de uitkering in te schatten. Deze extra's worden telkens aanzien als loon; de aanrekening ervan wordt toegepast in de volgende kwartalen.
- De uitkeringen worden soms bruto uitgekeerd, soms met een bedrijfsvoorheffing van maximaal 11,11%. Op het loon bij progressieve werkhervatting wordt slechts bedrijfsvoorheffing ingehouden alsof het loon het enige inkomen is. Dit maakt dat de personen in progressieve werkhervatting bij de eindafrekening van de personenbelasting met een hoge afrekening worden geconfronteerd.
- Wanneer men aan de slag gaat in een nieuwe job bepaalt artikel 43 van de verordening op de uitkeringen van 16 april 1997 dat na minimaal 6 maanden ziekte of tijdens het tijdvak van invaliditeit voor wie het werk hervat en die binnen een periode van 2 jaar hervalt, voor de berekening van de uitkering het gunstigste loon als basis genomen wordt. Dit artikel geldt als vangnet, maar lijkt weinig bekend te zijn bij de betrokkenen.

Wanneer voor personen met een uitkering van het RIZIV blijkt dat een hertewerkstelling met de bestaande opleiding en competenties niet mogelijk is, kan de beslissing tot herscholing genomen of gevraagd worden. We detecteerden volgende knelpunten:

- Het RIZIV betaalt de kosten van de opleiding indien zij de herscholing goedkeurt. Tijdens de opleiding kan men dan de uitkering behouden. Indien de vraag voor opleiding bij de VDAB van de cliënt zelf komt, is deze ten laste van de VDAB (zie punt 8 hieronder).
- Het einde van de opleiding betekent dan ook meteen het einde van de arbeidsongeschiktheid. Wie er niet in slaagt om daarna een job te vinden, kan niet meer bij het RIZIV terecht. Men kan nog maximaal 3 maanden (=overgangperiode) de uitkering blijven behouden indien men niet direct terecht kan in een nieuwe job. Hier komt duidelijk de verschillende finaliteit van een herscholing tot uiting bij de RVA en de VDAB en bij het RIZIV. Bij RVA en VDAB heeft men de verhoging van kansen op de arbeidsmarkt als doel voor ogen bij een herscholing of opleiding. Bij het RIZIV interpreteert men een herscholing als een middel om arbeidsgeschikt te worden in een nieuw beroep wanneer men wegens medische redenen definitief ongeschikt is geworden voor het uitoefenen van één van zijn referentieberoepen.
- Er wordt tijdens enkele gesprekken gewag gemaakt van een interpretatieve houding van de adviserend geneesheren:
  - Wie een hoge opleiding heeft of wie ouder is, heeft een kleinere kans om te mogen herscholen.
  - Herscholingskans is verder ook gelinkt aan de soort handicap: personen met een psychische aandoening hebben minder (tot geen) kans om zich te mogen herscholen.
  - Indien men een groot risico vermoedt op hervat, is men minder geneigd om de scholing terug te betalen.
- Algemeen genomen duurt het zeer lang (5 à 6 maanden is geen uitzondering) voor een dossier tot herscholing wordt goedgekeurd. Nu zien mensen soms af van deze procedure omdat de opleiding al start voor men goedkeuring krijgt. Men neemt dan de risico's die daarbij horen.
- Via een pilootproject (voorjaar 2002) wilde men aan deze lange termijnen tegemoetkomen door de bevoegdheid voor de goedkeuring over te hevelen naar de adviserend geneesheer van het ziekenfonds (i.p.v. door het RIZIV zelf). Dit zou alles sneller laten verlopen en zo het aantal aanvragen laten toenemen. Men merkte dat het aantal aanvragen echter niet steeg, de oorzaak voor het lage aantal herscholingen moet dus wellicht elders gezocht worden. Mogelijke oorzaken kunnen zijn: de aangeboden opleidingen, de bestaande voorzieningen op het terrein van activering, de lokale arbeidsmarkt, de aard van de aandoeningen en effecten door de reglementering omdat men de erkenning arbeidsongeschiktheid verliest. Dit pilootproject heeft wel voor een aantal wijzigingen gezorgd. De beslissingen van het college van het RIZIV volgen nu steeds het advies van de adviserend geneesheren (zodat er geen extra vertraging meer bij het RIZIV ontstaan). De procedure blijft evenwel 2 à 3 maanden in beslag nemen. Een deeltijdse tewerkstelling na herscholing is mogelijk geworden, voorheen moest de tewerkstelling voltijds zijn.
- Het werkveld gaf aan dat de procedures voor herscholing administratief zwaar zijn voor de adviserend geneesheren en dat ze daarom minder geneigd zijn om herscholingen toe te staan. Zij moeten een heleboel verslagen en rapporten opstellen.
- Indien de vraag om (her)scholing bij de VDAB door de cliënt gebeurt, is de scholing gratis. Indien de vraag echter van het RIZIV of van het ziekenfonds komt, is de opleiding betalend (en wordt als een soort van werknemersopleiding beschouwd).. Dit zou als gevolg hebben dat er geen of minder vragen gesteld werden aan de VDAB door het RIZIV en dat men het de cliënten zelf laat doen. Dit zorgt voor minder kosten en voor minder administratief werk voor de adviserend geneesheren.

- Een actor vroeg of de tenlasteneming van de kosten van de opleiding door RIZIV en mutualiteiten enkel geldt voor herscholing die in een bepaald stramien past of dat er ook alternatieve trajecten zoals jobcoaching en stages hiervoor aanvaard worden? De wetgeving lijkt op dit punt niet aangepast te zijn aan de nieuwe opleidingsvormen. De wetgeving gaat uit van opleidingen met een minimum aantal opleidingsuren, een gedefinieerd opleidingsprogramma en andere formele vereisten.
- Uit angst voor de gevolgen voor de uitkering (sanctie) zouden veel mensen een opleiding volgen zonder dit aan de adviserend geneesheer te laten weten. Er bestaat nog steeds onduidelijkheid over de vraag of een uitkeringsgerechtigde moet melden dat hij een (onbezoldigde) opleiding gaat volgen, ondanks een briefwisseling hierover tussen RIZIV en VDAB in 2004<sup>10</sup>. Daarin wordt gesteld dat bij opleidingen op vraag van de cliënt, geen toestemming gevraagd moet worden aan de adviserend geneesheer. Een andere bron spreekt over de vereiste van een voorafgaandelijke toestemming van de adviserend geneesheer, in de mate dat die praktijkopleiding ingeschakeld kan worden in het “economisch ruilverkeer”. Hoe dit geïnterpreteerd moet worden is onduidelijk. Nog een andere bron spreekt over een lijst van toegelaten herscholingen bij de dienst herscholingen. Indien de opleiding op deze lijst voorkomt zou een voorafgaandelijke toelating niet vereist zijn.
- De toepassing van opleidingsvormen als stages zou te weinig bekend zijn bij adviserend geneesheren. Voor bepaalde adviserend geneesheren zou men zich zo bloot stellen aan sociale controles met een risico op beoordeling als zwartwerk. Indien deze stage via de VDAB verloopt wordt er echter steeds een stage- of opleidingscontract opgemaakt. Hiermee kan aangetoond worden dat het om een onbezoldigde stage gaat.

#### 4.1.2. Zelfstandigen

Naast de reeds vermelde knelpunten in verband met de beoordeling van de ongeschiktheid, kunnen we specifiek voor de regeling van de zelfstandigen nog volgende opmerkingen maken:

De regelgeving voor arbeidsongeschikte zelfstandigen is gewijzigd op 21 mei 2007 (Koninklijk besluit van 21 april 2007 tot wijziging, wat de socioprofessionele reïntegratie van de arbeidsongeschikt erkende gerechtigden betreft, van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten (B.S. 11 mei 2007)). Hiermee werd gedeeltelijk tegemoet gekomen aan knelpunten 19 en 20 van het SERV-advies van 3 maart 2004.

De zelfstandige kan zijn oude activiteit hervatten of een nieuwe activiteit opstarten.

- **Hervatten van een gedeelte van de oorspronkelijke zelfstandige activiteit met het oog op een volledige professionele reïntegratie: art. 23bis van het KB van 20 juli 1971.**

De adviserend geneesheer van het ziekenfonds (bij primaire arbeidsongeschiktheid) of de GRI (bij invaliditeit) moeten toestemming geven voor de werkhervatting. Als men acht dat

---

<sup>10</sup> Communicatie d.d. 02.02.2004 tussen Georges Vereecke en Yvan Bostyn. Intern document.

de werkhervatting in overeenstemming is met de aandoening, blijft de zelfstandige erkend als arbeidsongeschikte en blijft hij de uitkering ontvangen. Deze toestemming kan verleend worden vanaf de tweede maand arbeidsongeschiktheid en de toestemming geldt voor maximaal 6 maanden. Deze periode is tweemaal verlengbaar. Na deze 18 maanden kan men geen beroep meer doen op deze maatregel binnen eenzelfde periode van arbeidsongeschiktheid.

- **Hervatten van een andere activiteit met het oog op een volledige professionele reïntegratie: art. 23 van het KB van 20 juli 1971.**

Wanneer de zelfstandige een nieuwe activiteit start, kan hij gedurende 6 maanden een andere activiteit uitoefenen. Hij wordt verder geacht arbeidsongeschikt te zijn en behoudt de volledige uitkering. Deze periode kan met 6 maanden verlengd worden door de adviserend geneesheer, mits een korting van 10% op de uitkering. Na 12 maanden wordt de toelating stopgezet.

- **Hervatten van een gedeelte van de oorspronkelijke activiteit, niet noodzakelijk met het oog op een voltijdse professionele reïntegratie: art. 20 bis van het KB van 20 juli 1971.**

In het tijdvak van de invaliditeit kan de zelfstandige, waarvoor een volledige werkhervatting niet meer mogelijk is, het werk gedeeltelijk hervatten zolang de arbeidsongeschiktheid aanhoudt. Deze procedure verloopt via de Geneeskundige Raad voor Invaliditeit (GRI). Tijdens de eerste 6 maanden behoudt de zelfstandige zijn volledige uitkering, vanaf de 7<sup>de</sup> maand tot 31 december van het derde jaar volgend op de start van de toegestane activiteit wordt de uitkering verminderd met 10%. Vanaf het 4<sup>de</sup> jaar controleert men het referte-inkomen van 3 jaar voordien. Indien het inkomen de cumulatiegrens van 13.719,35€ niet heeft overschreden, ontvangt de zelfstandige zijn volledige uitkering. Indien de cumulatiegrens met minder dan 15% is overschreden, wordt de uitkering verminderd met het percentage van de overschrijding. Indien het inkomen meer dan 15% boven de cumulatiegrens gaat, ontvangt de zelfstandige geen uitkering meer. De uitkering wordt ieder jaar herbekeken.

- Er bestaat voor de zelfstandigen die nooit meer volledig het werk kunnen hervatten een mogelijkheid om langer de uitkering te blijven ontvangen, indien het gaat om de vroegere beroepsactiviteit. Deze regeling geldt niet voor een nieuwe activiteit.
- De inkomensbeperking is dus belangrijk vanaf het tweede jaar van de werkhervatting.
- Men kan in een bepaald jaar de uitkering verliezen, maar men kan er nadien terug rechten op verwerven
- Deze procedure via de adviserend geneesheer, de Directie Adviserend Geneesheren, de Directie Dienst Uitkeringen, de Beperkte werkgroep GRI en de Hoge Commissie GRI kan, afhankelijk van de genomen beslissingen, tot vier maanden in beslag nemen. Indien de termijn voor werkhervatting via artikel 23 bis verlopen is (maximaal 18 maanden) en er nog geen beslissing genomen is in het kader van artikel 20 bis kan dit tot conflictuerende situaties leiden. Dit leidt tot rechtsonzekerheid.
- De regeling is nog te nieuw om de uitkeringspraktijk ervan te kunnen bekijken

Voorafgaandelijk aan de hervatting van de activiteit moet er in alle situaties een toestemming verkregen worden van de adviserend geneesheer of de GRI. Zonder deze toestemming stelt men een einde aan de periode arbeidsongeschiktheid. Dit moet de

zelfstandige aangeven bij zijn verzekeringsinstelling/mutualiteit. Er kan, wanneer men nog een arbeidsongeschiktheid van 50% behoudt, een procedure van regularisering opgestart worden op basis van artikel 23ter.

Een punt dat in een gesprek verder nog werd aangestipt is het verloop van de procedures. Er werd het voorbeeld aangehaald van een persoon die tijdens de arbeidsongeschiktheid zijn activiteit heeft stopgezet met sluiting van de zaak, en waarbij op termijn de zaak wordt verkocht. Indien de GRI later oordeelt dat de arbeidsongeschiktheid ten einde loopt en het werk hervat moet worden, stelt zich een probleem. Het is niet duidelijk wat hiervan de implicaties zijn voor de betrokkene.

In het kader van de bijkomende verzekeringen die zelfstandigen kunnen afsluiten, werd door een actor nog aangehaald dat de zelfstandige daar een motivatie kan hebben om zo lang mogelijk arbeidsongeschikt te blijven. De voordelen die men kan hebben bij arbeidsongeschiktheid op basis van deze verzekeringen kunnen zo hoog oplopen dat de zelfstandige met een inkomensverlies geconfronteerd wordt wanneer hij het werk zou hervatten.

#### 4.2. Tegemoetkomingen gehandicapten

- Volgens bepaalde actoren, bestaat er bij veel gehandicapten ongerustheid over de (her)beoordeling van de graad van arbeidsongeschiktheid. Wie werkt of studeert riskeert een lagere beoordeling dan wie dit niet doet.
- Ook de IT kan dan beperkt worden. Voor de inkomensvrijstelling worden er immers andere inkomensgrenzen gehanteerd voor een arbeidsinkomen dan voor vervangingsinkomsten. Het deel van het arbeidsinkomen dat vrijgesteld wordt is groter dan het deel van de vervangingsinkomsten dat vrijgesteld kan worden.
- “De prijs van de liefde”: sommige actoren geven aan dat de vrijstelling op het inkomen van de partner bij de berekening van de tegemoetkomingen voor gehandicapten beperkt zijn, zeker bij de berekening van de IVT.
- Wie werkt of een stage volgt voor een periode van 3 maanden of langer moet deze activiteit aangeven. Dit geeft aanleiding tot een herziening van de uitkering op 31 december van dat jaar indien het belastbaar inkomen met minimaal 20% is gestegen. De activiteit kan ondertussen echter wel stopgezet zijn, maar de gevolgen voor de uitkering blijven wel een volledig jaar ongewijzigd.
- De regeling van IVT en IT springt niet soepel om met periodes van tewerkstelling en terugval in de inactiviteit volgens enkele geconsulteerde bronnen. Telkens moet men door een procedure van herbeoordeling en verkeert men lange tijd in onzekerheid over de toekenning en de hoogte van de tegemoetkomingen en krijgt men te maken met wachttijden. Actoren geven aan dat dit activering niet in de hand werkt. Door de onzekerheid over procedures nemen veel mensen de houding aan ‘maar te blijven waar ze zijn’ en geen acties richting werk te ondernemen.

#### 4.3. Werkloosheid

- Bij werkloosheid is deeltijdse tewerkstelling vaak een nuloperatie of gaat ze zelfs gepaard met inkomensverlies. Voor een deeltijdse tewerkstelling met behoud van rechten en

inkomensgarantieuitkering moet de deeltijdse tewerkstelling minstens 1/3<sup>de</sup> van de arbeidsduur van een voltijdse tewerkstelling bedragen en moet men ook kunnen aantonen dat het om een onvrijwillige deeltijdse tewerkstelling gaat. Voor de UVW's met een arbeidshandicap is dat niet vanzelfsprekend. Zij kunnen dan geen bijkomende uitkering behouden.

- Er werd ook bij werkloosheid door mensen uit het werkveld specifiek verwezen naar een zware administratieve last, die zeker voor laaggeschoolden een groot probleem vormt

#### 4.4. Ambtenaren /lokale besturen

- Probleem bij ambtenaren op rust (kan al op vrij jonge leeftijd, bv. 40 jaar wanneer een persoon als statutair ambtenaar al zijn ziekte dagen heeft opgebruikt): indien de grens van de toegelaten activiteit met 15% wordt overschreden op jaarbasis, moet het volledige rustpensioen van dat jaar terugbetaald worden. Voor deze groep worden de productiviteitspremies bij (G)IBO ook als een inkomen beschouwd.
- Het nieuwe rechtspositiebesluit voor de lokale besturen maakt het voor deze besturen gemakkelijker om personen met een arbeidshandicap aan te werven of te houden.
- Personen die eerst in het “kader” werkten, bijvoorbeeld op de technische dienst, en ziek worden kunnen toch aan het werk blijven wanneer ze hun job niet meer normaal kunnen uitoefenen. Dit gebeurt dan buiten het vastgelegde personeelskader. Deze tewerkstelling is dan persoonsgebonden. Indien de persoon uit dienst gaat (andere job of pensionering) vervalt de functie. Dit is een belangrijk element in het behoud van werk voor het individu volgens sommige experts. Er wordt door een consulent aangegeven dat deze regelgeving nog te recent is om er effecten van te kunnen zien op het terrein.

#### 4.5. Arbeidsongevallen

De knelpunten die werden aangegeven in het SERV advies van 3 maart 2004 blijven bestaan:

- Bij arbeidsongevallen ervaart men in het werkveld moeilijkheden bij hertewerkstelling vóór consolidatie. Na consolidatie wordt de uitkering niet meer bijgesteld. Mensen voelen zich gedwongen om in het systeem te blijven zitten tot de consolidatie (= “renteneurose”, men doet niets tot de definitieve vaststelling van de graad van arbeidsongeschiktheid om te vermijden dat men een lagere graad krijgt toegekend). Door de lange duur van deze procedure, zeker wanneer er ook een rechtszaak is, verliezen veel mensen te lang de band met de arbeidsmarkt.
- Bij arbeidsongevallen zijn er veel betrokken partijen. Actoren geven aan dat het niet altijd duidelijk is welke partij er de regisseur is, wie de kosten voor de herscholing en dergelijke dient te betalen enzovoort. Mensen kiezen dan voor de veilige situatie, en gaan niet terug aan het werk voor er volledige duidelijkheid is over de situatie.
- Er wordt aangegeven dat de voordelen die men als werknemer kan hebben op basis van de CAO, voornamelijk in de economisch sterke sectoren, kunnen maken dat mensen liever in het systeem blijven zitten dan aan het werk te gaan bij een andere werkgever. Ze verliezen dan deze extra voordelen zodat de kans bestaat dat ze er financieel op achteruit gaan indien ze gaan werken.

## 4.6. Beroepsziekten

Het SERV advies van 3 maart 2004 signaleerde knelpunten in verband met herscholing. Tijdens de herscholing blijft men recht hebben op de vergoeding voor volledige arbeidsongeschiktheid minus de voordelen die men ontvangt in het kader van de opleiding. De uitkering kan na de herscholing nog behouden blijven tot men aan het werk gaat, met een maximum van 90 dagen. Indien men geen nieuwe job vindt, heeft men verder geen recht meer op een tegemoetkoming van het Fonds voor Beroepsziekten. Dit kan een impact hebben op de bereidheid om een herscholing te volgen. Alleszins stelde de SERV vast dat er geen herscholingen goedgekeurd werden, maar men gaf geen mogelijke oorzaken aan. De VDAB gaf alleszins aan dat er over de herscholing tussen beide diensten overleg gepleegd wordt.

De nieuwe regeling rond beroepsinschakeling bij beroepsziekten, arbeidsongevallen en de verplichte verzekering (wet 13 juli 2006) en de bijhorende uitvoeringsbesluiten bieden een belangrijke opportuniteit.

- Doelstelling moet zijn: een zo snel mogelijke herneming van het werk rekening houdend met de mogelijkheden van de cliënt en zonder verlies van inkomen.
  - Adviserend geneesheer heeft als taak de socio-professionele integratie te begeleiden.
  - Herscholing kan wel aanleiding geven tot een re-evaluatie van de ongeschiktheid maar niet tot schorsing van de uitkering.
  - Een mislukking van de hertewerkstelling mag niet leiden tot een verlies van inkomen.
  - De verzekeringinstelling moet de kosten dragen voor professionele revalidatie en herscholing.
  - Regeling bij terugval die zorgt voor een behoud van de uitkering voor en tijdens de herinschakeling en voor de mogelijkheid op terugval na de uitkering na een mislukking.
- Dit is een motiverende regeling maar de noodzakelijke uitvoeringsbesluiten ontbreken nog.

## 4.7. Activeringsmaatregelen, begeleiding en opleiding

### 4.7.1. Begeleiding en toeleiding

De inschrijving bij de VDAB als werkzoekende geldt als voorwaarde voor een volledige toegang tot het instrumentarium dat de VDAB ter beschikking heeft voor de begeleiding en toeleiding van werkzoekenden. De VDAB zorgt in alle gevallen (alle percentages van arbeidsongeschiktheid, alle uitkeringsbronnen) voor de nodige toeleiding en screening. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende uitkeringsstelsels. Iedereen die zich inschrijft als werkzoekende krijgt de gepaste begeleiding.

Een inschrijving als werkzoekende zou in principe ook geen invloed hebben op de uitkeringssituatie. Een inschrijving als werkzoekende bij de VDAB wordt niet beschouwd als een werkzaamheid in de zin van artikel 100, § 1 van de gecoördineerde wet van 14.07.1994. In de praktijk blijkt er echter minder afstemming te zijn tussen deze RIZIV-regelgeving, en vooral dan de interpretatie die er door bepaalde adviserend geneesheren aan wordt gegeven, en de plicht van de VDAB om iedereen die dat wenst in te schrijven als werkzoekende en te begeleiden. Een aantal actoren gaven immers aan dat in concrete situaties bedreigd wordt met een sanctie of schorsing van de uitkering bij inschrijving als werkzoekende of dat er een invloed is op de RIZIV erkenning op zich. Een inschrijving als werkzoekende wordt dan

geïnterpreteerd als een uiting van arbeidsgeschiktheid. Er bestaat geen binding tussen de verzekeringsinstellingen en de VDAB om hierover gegevens uit te wisselen. Er wordt door verschillende actoren evenwel aangeraden om hierover te communiceren met de adviserend geneesheer om nadien problemen te vermijden.

Binnen de ziekteverzekering wordt er gestreefd naar een uniek loket (bv wat betreft screening en beoordeling); de VDAB creëert er nu een loket bij volgens een geconsulteerde expert. De VDAB betwist dit: zij aanvaarden attesten van andere instanties en vragen dan geen nieuwe onderzoeken. De medische ondersteuning van de VDAB en de consultatiebureau's door artsen zou niet toereikend zijn om aan de vraag te voldoen. In de andere richting, zo wordt aangegeven, aanvaarden de verzekeringsinstellingen geen beoordelingen die opgemaakt zijn door de VDAB.

#### 4.7.2. Opleiding

Via de trajectbegeleiding van de VDAB of GTB kan men doorstromen naar de verschillende gespecialiseerde opleidingen. De VDAB stelt de aangeboden opleidingen voor alle groepen werkzoekenden. De toeleiding gebeurt, specifiek voor de arbeidsgehandicapten, na een screening en aftoetsing van de persoonlijke mogelijkheden.

Er zijn mogelijk implicaties verbonden voor de uitkering indien men effectief een stage/opleiding op de werkvloer volgt. Sommige actoren geven aan dat ten behoeve van de bescherming van de betrokkenen, er dus toelating moet zijn van de adviserend geneesheer om een opleiding op de werkvloer, een stage of screening op de werkvloer te doen. Bij controle door de arbeidsinspectie zou een ziv-uitkeringsgerechtigde in opleiding of stage op de werkvloer problemen kunnen ondervinden. Dit wordt tegengesproken door de VDAB, er is immers telkens een opleidings- of een stagecontract opgemaakt waaruit blijkt dat het om een aangegeven opleiding of stage gaat. Bij een opleiding in een opleidingscentrum stelt dit probleem zich niet/minder omdat er daar geen sprake is van arbeidsinspectie en er daar geen economische handelingen worden uitgevoerd die rechtstreeks een band hebben met een werkgever.

Dit is echter niet in overeenstemming met de wettelijke verplichtingen van de ziv-uitkeringsgerechtigde. Indien het gaat om een opleiding die op de lijst staat van goedgekeurde opleidingen van de herscholingscommissie, zou er geen voorafgaandelijke toestemming van de adviserend geneesheer nodig zijn.

In het verleden kreeg men een tegemoetkoming van 1€ per gevolgd opleidingsuur wanneer men 1 jaar werkzoekend was. De regelgeving is nu gewijzigd en deze toelage geldt enkel nog voor personen met gezinslast en die minimaal 24u opleiding per week volgen (en minstens 150 uren in totaal). Voor personen met arbeidshandicap is er geen minimumduur van de opleiding.

Er bestaan een aantal hulpmiddelen voor werkzoekenden waarvan sommigen specifiek gericht zijn op de groep van arbeidsgehandicapten. Deze mogelijkheden werden recent uitgebreid. Het opleidingscentrum voorziet hulpmiddelen en aanpassingen waar ze nodig zijn volgens de VDAB. Iemand uit het werkveld geeft aan dat toch nog niet alle opleidingen voldoende toegankelijk zijn (bv. speciale PC's of aangepaste software).



Wie een opleiding volgt krijgt zijn vervoerkosten terugbetaald van de VDAB. Door de recente wijziging in de regeling rond het individueel of gespecialiseerd vervoer voor de verplaatsingskosten naar de opleiding of naar het werk is de terugbetaling door de VDAB nu beter afgestemd op de werkelijke kosten van het vervoer.

#### 4.7.3. Activerings- en ondersteuningsmaatregelen

Er zijn verschillen op te merken tussen de stelsels als het gaat om de activeringsmaatregelen waarop men rechten kan doen gelden. Afhankelijk van het statuut dat men als arbeidsgehandicapte heeft en de uitkering die men ontvangt, kan men al dan niet via een bepaalde tewerkstellingsmaatregel aan de slag. Onderstaand schema geeft een beknopte samenvatting.

Schema activeringsmaatregelen:

	UVW	INV	AO	leefloon	werkend	Tegmoetkoming voor gehandicapten
ACTIVA	ja, mits ingeschreven bij VDAB gedurende 2/3 van de voorgaande maanden	idem, ziv uitkeringen zijn gelijkgesteld aan periodes NWWZ	idem, ziv uitkeringen zijn gelijkgesteld aan periodes NWWZ	ja, periodes van leefloon zijn gelijkgesteld aan periodes NWWZ	nee, tenzij na periodes in doorstromingsprogramma of regionaal tewerkstellingsprogramma	Ja, indien ingeschreven als NWWZ
Startbaan-overeenkomst	Ja, mits jonger dan 26 en ingeschreven bij VDAB	ja, indien jonger dan 26 en ingeschreven als gehandicapte bij VAPH telt de jongere dubbel voor het vervullen van de startbaanverplichtingen	ja, indien jonger dan 26 en ingeschreven als gehandicapte bij VAPH telt de jongere dubbel voor het vervullen van de startbaanverplichtingen	ja, mits jonger dan 26 en ingeschreven bij VDAB	nee, tenzij na periodes in doorstromingsprogramma of regionaal tewerkstellingsprogramma	Ja, mits jonger dan 26 en ingeschreven bij VDAB. Indien ingeschreven als gehandicapte bij VAPH telt de jongere dubbel voor het vervullen van de startbaanverplichtingen
Doorstromings-programma's	ja	Nee, tenzij AO in periode van volledige werkloosheid	Nee, tenzij AO in periode van volledige werkloosheid	nee	nee	nee
SINE	ja	nee, tenzij AO in periode van volledige werkloosheid	nee, tenzij AO in periode van volledige werkloosheid	ja, mits jonger dan 26 en ingeschreven bij VDAB	nee	Nee, geen expliciete vermelding
PWA	ja	nee	nee	ja	ja, indien deeltijds werk	nee
Diensten-cheques	ja	ja, mits toestemming van de adv. geneesheer	ja, mits toestemming van de adv. geneesheer	ja	ja, indien deeltijds werk	ja
IBO/GIBO	ja	JA (wel problemen met invloed van de premie op de uitkering)	JA (wel problemen met invloed van de premie op de uitkering)	ja, bij inschrijving als NWWZ bij de VDAB	Ja, indien men de job niet heeft opgezegd om IBO te starten, indien men nog niet bij de IBO-werkgever heeft gewerkt. Deeltijdse IBO mogelijk wanneer men deeltijds in een andere job werkt.	ja, voor personen met een arbeidshandicap die in begeleiding zijn bij een GOB
GIBO	ja, indien arbeidsgehandicapt	ja, indien arbeidsgehandicapt	ja, indien arbeidsgehandicapt	ja, indien arbeidsgehandicapt	nee	ja, voor personen met een arbeidshandicap die in begeleiding zijn bij een GOB
Werkhervattings-toeslag	ja	Nee	nee	nee	nee	Nee
Opleiding zelfstandigen	voor ja	Nee	Nee	nee	nee	Nee
WEP+	Ja, indien 24 maanden UVW (uitzondering toegestaan cfr infra)	Ja, indien 24 maanden ingeschreven als werkzoekende (uitzondering toegestaan cfr infra)	Ja, indien 24 maanden ingeschreven als werkzoekende (uitzondering toegestaan cfr infra)	Ja, indien 1 jaar ingeschreven als werkzoekende (uitzondering toegestaan cfr infra)	Nee	Ja

Opmerkingen bij enkele specifieke maatregelen:

- Graduele tewerkstelling via tewerkstellingsmaatregelen is vaak niet mogelijk omdat men minstens 1 dag niet werkend werkzoekend moet zijn om in aanmerking te komen.
- Tijdens bepaalde activeringsmaatregelen (bv. IBO) is het niet mogelijk het aantal gewerkte uren aan te passen. Dit kan tot problemen leiden indien tijdens de opleiding de gezondheidstoestand verslechtert.
- Bij GIBO en IBO hangt de deelname aan deze opleidingen sterk af van de interpretatie van de adviserend geneesheer. Een aantal adviserend geneesheren zien de IBO/GIBO als tewerkstelling en niet als opleiding. Deze adviserend geneesheren geven geen toestemming om deze opleiding te volgen. De premies die gegeven worden bij GIBO komen in mindering van de ziv-uitkering. De VDAB signaleert dat recentelijk problemen zijn ontstaan bij het behoud van de ziv-uitkering tijdens en na de GIBO omdat de adviserend geneesheer dit niet interpreteerde als opleiding.
- Er wordt bij de toekenningsvoorwaarden van bepaalde maatregelen rekening gehouden met het scholingsniveau en niet met het effectieve functioneringsniveau. Indien een lage scholing vereist is om te kunnen participeren valt men uit de boot, ook al kan men het vroegere opleidingsniveau niet meer behalen (bv. in het geval van een Niet-Aangeboren Hersenletsel, psychose of degeneratieve aandoening).
- De toegekende voorwaarden voor de werkgevers binnen de tewerkstellingsmaatregelen zijn afhankelijk van het statuut of de uitkering voor de tewerkstelling. Zo wordt bijvoorbeeld bij ACTIVA enkel een werkuitkering uitgekeerd (die de werkgever van het nettoloon mag aftrekken) voor UVW's en leefloongerechtigden. De andere groepen komen enkel in aanmerking voor de RSZ bijdragevermindering. De verschillen in voordelen hebben tot gevolg dat de loonkosten voor de werkgever dan afhankelijk zijn van de uitkering voor tewerkstelling en niet van de aard van de handicap.

Als activeringsmaatregel voor personen met een arbeidshandicap is de nieuwe **Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP)** een belangrijk middel.

De VOP is een loonkostensubsidie bij personen met een arbeidshandicap. De VOP vervangt de CAO 26 en de Vlaamse Inschakelingspremie (VIP) die parallel werkten. Deze tegemoetkoming is ter compensatie van de kosten van de inschakeling in het beroepsleven en de kosten van ondersteuning en van eventuele verminderde productiviteit. Deze premie kan worden aangevraagd door de werkgever indien de werknemer een arbeidshandicap heeft, in Brussel of Vlaanderen woont en tewerkgesteld is met een arbeidsovereenkomst onderworpen aan de RSZ. De VOP voor werkgevers kan worden aangevraagd door alle private werkgevers, steden en gemeenten (OCMW) en door het onderwijs. Werkgevers van beschutte werkplaatsen alsook de Vlaamse en Federale overheid kunnen geen aanspraak maken op de VOP. Personen die reeds aanspraak maken op een tewerkstelling in een doorstromingsprogramma (WEP+) komen niet meer voor VOP in aanmerking. Ook zelfstandigen kunnen gebruik maken van de VOP indien de persoon zelfstandige in hoofdberoep is geworden na 1 juli 2008 of na die dag een erkenning als persoon met arbeidshandicap kreeg.

- Bij werkgevers wordt de premie gebaseerd op het werkelijke loon en de sociale zekerheidsbijdrage voor de werkgever, geplafonneerd op 200% van het GGMMI. Tijdens het eerste jaar bedraagt de loonkostensubsidie 40% van het referteloon, gevolgd door 3 jaren waarin 30% wordt betaald. Vanaf het vijfde jaar wordt nog 20% van de loonkost terugbetaald. Uitzonderingen op de hoogte en de het uitdovend karakter van de terugbetaling kunnen worden aangevraagd met een maximale terugbetaling van 60%

van het referteloon. Bij zelfstandigen geldt de 20% terugbetaling vanaf het tweede jaar, op voorwaarde dat het netto belastbaar bedrijfsinkomen hoger is dan het GGMMI.

- De VOP is ook mogelijk voor werknemers die reeds aan de slag waren in het bedrijf en dus niet enkel voor nieuwe werknemers (niet voor lokale besturen). Voor de berekening van de VOP wordt er dan wel rekening gehouden met de eerste datum van indiensttreding voor de berekening van het percentage tegemoetkoming voor de werkgever. Indien de handicap ertoe bijdraagt dat de extra kosten verbonden aan het tewerkstellen van de persoon in een specifieke job, niet gedekt worden door de premie, kan de werkgever wel een verhoging van het tegemoetkomingspercentage vragen.
- De invulling van de VOP wordt overgelaten aan de werkgever. Een werkgever kan een persoon voltijds aanwerven en genieten van een VOP op basis van een voltijdse tewerkstelling. Omwille van nodige extra rusttijden kan een werkgever toestaan om in de feiten slechts 80% te werken en deze 20% niet gepresteerde arbeidsuren te compenseren via de VOP. De werknemer ontvangt dan een voltijds loon. De werkgever kan ook oordelen dat er slechts sprake kan zijn van een deeltijdse tewerkstelling, bijvoorbeeld 80% omdat er een extra dag rust per week nodig is, en de werknemer dan ook op die basis aan te werven. De werkgever kan dan de VOP aanvragen op basis van een 80% tewerkstelling hoewel de arbeidsprestaties van de werknemer op de gewone werkuren overeen kunnen komen met die van een persoon zonder arbeidshandicap. De werknemer ontvangt dan 80% van een voltijds loon. De gepresteerde arbeid is in beide voorbeelden gelijk. Het voordeel voor de werkgever en het loon voor de werknemer zijn dat echter niet.
- Er is nog weinig gekend over de VOP omwille van de beperkte periode van uitvoering. Algemeen kan gesteld worden dat de procedures vereenvoudigd werden ten opzichte van de oude systemen.

In het kader van Sociale Economie bestaan er onder andere nog de invoegbedrijven, sociale en beschutte werkplaatsen, SINE en WEP+. We bekijken hier de belangrijkste voorwaarden en kenmerken.

De **invoegwerknemer** is een persoon

- met hoogstens een diploma hoger secundair onderwijs bij wie de trajectmatige begeleidingsactie uitwijst dat hij niet dadelijk te plaatsen is op de reguliere arbeidsmarkt. Bovendien beantwoordt deze persoon op de dag voor zijn aanwerving aan een van volgende kenmerken:
- hij is jonger dan 50 jaar en minstens twaalf maanden inactief, of
- hij is 50 jaar of ouder en minstens zes maanden inactief, of
- hij is minstens zes maanden gerechtigd op leefloon of op financiële maatschappelijke hulp;
- een persoon die minstens zes maanden inactief is en behoort tot de doelgroep van de arbeidsgehandicapten;

Onder *arbeidsgehandicapten* wordt begrepen:

- de personen met een handicap erkend door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap;
- de personen die gewezen leerling zijn van het buitengewoon onderwijs en die hoogstens een getuigschrift of diploma behaald hebben in het buitengewoon onderwijs;
- personen die op basis van hun handicap in aanmerking komen voor een inkomensvervangende tegemoetkoming of integratietegemoetkoming;

- personen die in het bezit zijn van een afschrift van een definitief geworden gerechtelijke beslissing of van een attest van een bevoegde federale instelling waaruit een blijvende graad van arbeidsongeschiktheid blijkt;
- personen die recht geven op bijkomende kinderbijslag of personen die recht hebben op een verhoogde kinderbijslag voor hun kind of kinderen ten laste als ouder met een handicap;
- personen die een invaliditeitsuitkering ontvangen;
- personen met een attest van een door de VDAB aangewezen dienst of arts.

Onder *inactief* wordt begrepen: noch in loondienst, noch op zelfstandige basis hebben gewerkt, noch als cursist een individuele beroepsopleiding (IBO) hebben gevolgd. Bepaalde situaties worden met een periode van inactiviteit gelijkgesteld. Het gaat o.a. over doelgroepwerknemer in een sociale werkplaats of beschutte werkplaats; gesco, WEP+ en artikel 60§7

De vereiste van maximaal HSO kan een knelpunt zijn bij de werking van de invoegbedrijven: men gaat dan uit van de initiële scholing en niet van het feitelijk functioneringsniveau (na bijvoorbeeld een ziekte of ongeval).

Voor een tewerkstelling in een **sociale werkplaats** gelden volgende voorwaarden:

- werkzoekenden die minstens 5 jaar inactief zijn, en
- geen diploma hoger secundair onderwijs gehaald hebben en
- door een cumulatie van persoons- en omgevingsgebonden factoren geen arbeidsplaats in het reguliere arbeidscircuit kunnen verwerven of behouden, maar
- die onder begeleiding tot het verrichten van arbeid in staat zijn.

De vereiste van maximaal HSO kan een knelpunt zijn bij de sociale werkplaatsen: men gaat dan uit van de initiële scholing en niet van het feitelijk functioneringsniveau (na bijvoorbeeld een ziekte of ongeval).

**De beschutte Werkplaats** zorgt voor een werkkader dat aangepast is aan de noden van personen met een handicap die niet in staat zijn om in het normaal economisch circuit (NEC) te werken.

Er is voorrang personen met een handicap (=doelgroepmedewerkers) tewerk ingeschreven bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) – het vroegere Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie voor Personen met een Handicap (VFSIPH). Er moet nuttig en lonend werk worden aangeboden en de werknemers krijgen minstens het gewaarborgde minimum maandloon.

Personen met een handicap die krachtens hun integratieprotocol in aanmerking komen voor tewerkstelling in het NEC kunnen voor productietaken maximaal één jaar gesubsidieerd tewerkgesteld worden. Ze kunnen wel voor onbepaalde duur als omkaderingslid worden aangeworven. Voor personen met een handicap die bij hun aanwerving minstens vijf jaar werkzoekend zijn, geldt de termijn van één jaar niet.

Het betalen van het gewaarborgd minimum maandloon wordt als mogelijk drempel aangegeven door een actor. Het zou ervoor zorgen dat ernstige handicap minder aan bod komen, er zou m.n. sprake zijn van afroming.

Bij **WEP+** dienen de doelgroepwerknemers tot één van de volgende categorieën te behoren:

- de langdurige werkzoekende die
  - hetzij zonder onderbreking minstens 24 maanden volledig vergoede werkloze is

- hetzij zonder onderbreking minstens 12 maanden een leefloon genieten of gerechtigd zijn op financiële maatmaatschappelijke hulp en ingeschreven zijn als werkzoekende
- hetzij als niet-werkende werkzoekende minstens 24 maanden ingeschreven zijn bij de VDAB
- De deeltijds lerenden met draaglast
- personen met een psychologische, psychiatrische, medische, mentale of sociale beperking
- leefloongerechtigden en gerechtigden op financiële maatschappelijke hulp

Het aandeel van deze laatste drie categorieën in het totaal aantal werkervaringsplaatsen in Vlaanderen kan maximaal 10 % bedragen. Er wordt dus een beperking opgelegd voor het aantal personen met een psychologische, psychiatrische, medische, mentale of sociale beperking. Het voordeel voor de werkgever bestaat uit een loonpremie en een RSZ bijdragevermindering. De loonpremie mag gecumuleerd worden met een andere premie indien er geen sprake is van overfinanciering.

#### 4.8. Kinderbijslag

De toekenning van de verhoogde kinderbijslag:

- De gehandicapten met een tegemoetkoming voor gehandicapten moeten de IVT of de IT van minimum categorie 2 (minimum van 9 punten op de schaal zelfredzaamheid) effectief ontvangen om de verhoogde kinderbijslag te kunnen ontvangen. Er wordt in deze situatie geen rekening gehouden met de hoogte van het gezinsinkomen.
- De gehandicapte die geen recht heeft op een integratietegemoetkoming of slechts recht heeft op een IT categorie 1 en door het inkomen van de partner geen recht heeft een inkomensvervangende tegemoetkoming kan de verhoogde kinderbijslag mislopen omdat de inkomensgrenzen voor de toekenning van de inkomensvervangende tegemoetkoming lager liggen dan de inkomensgrenzen die van toepassing zijn voor de toekenning van de verhoogde kinderbijslag.

Het behoud van de verhoogde kinderbijslag bij werkhervatting:

- In alle stelsels, met uitzondering van de gewaarborgde gezinsbijslag voor personen met een leefloon, geldt dat indien men reeds verhoogde kinderbijslag ontving en indien bij deeltijdse werkhervatting de uitkering gedeeltelijk behouden blijft, de verhoogde kinderbijslag behouden kan blijven zolang de deze situatie aanhoudt. De enige voorwaarde die gesteld wordt is dat het bruto gezinsinkomen de gestelde inkomensgrenzen niet mag overschrijden. Vanaf het moment dat de inkomensgrens wordt overschreden wordt de verhoogde kinderbijslag in het volgende kwartaal omgezet naar een gewone kinderbijslag.
- Wie een leefloon ontving en rechten had op een gewaarborgde gezinsbijslag gaat zowel bij voltijdse als bij deeltijdse tewerkstelling over naar het stelsel kinderbijslag van werknemers. Deze persoon kan binnen de gestelde inkomensgrenzen nog maximaal 24 maanden de verhoogde bijslag blijven ontvangen. Van belang is hier evenwel dat de bedragen van de bijkomende kinderbijslag voor eenouders zich op hetzelfde niveau bevinden als die voor personen die langer dan zes maanden werkloos zijn. Indien het dus over eenouders gaat en er wordt aan de inkomensvoorwaarden voldaan, zullen zij een verhoogde bijslag blijven ontvangen.
- Indien men het werk na RIZIV, WLH of IVT/IT voltijds hervat en de uitkering volledig wegvalt, start een periode van 24 maanden waarin men de verhoogde bijslag kan behouden indien het bruto gezinsinkomen lager is dan de gestelde inkomensgrenzen.

Nadien valt de verhoogde kinderbijslag weg. Eenoudergezinnen kunnen eventueel wel recht hebben op de eenoudertoeslag indien hun inkomen bepaalde grenzen niet overschrijdt. Deze verhoogde bijslag is dezelfde als degene die wordt toegekend aan de personen die langer dan 6 maanden werkloos zijn en kan voor invaliden en gehandicapten wel licht terugvallen.

- De hoogte van het inkomen waarop de uitkering wegvalt, is evenwel afhankelijk van het stelsel waarin men de uitkering ontving. Lage uitkeringen verliezen sneller de bijkomende uitkering dan de hogere uitkeringen.
- Binnen het werkloosheidsstelsel moet men minstens een 1/3<sup>de</sup> en maximaal een 4/5<sup>de</sup> arbeidsduur hebben om een IGU te kunnen ontvangen en het moet bovendien om een onvrijwillige deeltijdse tewerkstelling gaan. Indien men niet aan deze voorwaarden voldoet kan men zijn rechten binnen de werkloosheidsverzekering niet behouden en kan men bijgevolg ook geen recht op een IGU openen. Het is in die situatie ook niet mogelijk om de verhoogde kinderbijslag te behouden voor de duur van de deeltijdse tewerkstelling. De periode wordt dan begrensd op 24 maanden (uitgezonderd voor eenouders, indien zij niet boven de gestelde inkomensgrens uitkomen kunnen zij een verhoogde bijslag blijven ontvangen als eenoudertoeslag).
- Personen met verlengde minderjarigheid die werken in een beschutte werkplaats kunnen de verhoogde kinderbijslag voor zichzelf cumuleren met het loon uit deze tewerkstelling. Bij tewerkstelling in het NEC is het behoud van de verhoogde bijslag voor zichzelf uitgesloten.
- Personen die tewerkgesteld zijn in een BW kunnen de verhoogde kinderbijslag voor de eigen (niet gehandicapte) kinderen behouden zolang deze tewerkstelling aanhoudt (erkenning als gehandicapte of invalide via de toelating om tewerkgesteld te worden in een beschutte werkplaats geldt daar als criterium).

#### 4.9. Tegemoetkoming gezondheidszorgen

##### RVV en OMNIO

- Zolang men minimaal 1 cent IVT of IT ontvangt, blijft de verhoogde tegemoetkoming behouden. Zij behoren immers tot de categorie bijstandsuitkeringen waarvoor een inkomensonderzoek wordt uitgevoerd. Er wordt in het kader van het recht op verhoogde verzekeringstegemoetkoming (RVV) geen nieuw inkomensonderzoek uitgevoerd. Dit leidt soms tot een lage inkomsterval: dat men bijvoorbeeld 4/5<sup>de</sup> gaat werken in plaats van voltijds om de RVV te kunnen behouden? Het blijkt een keuze die men voor zichzelf moet maken. De vraag is ook of deze overweging die de gehandicapten moeten maken voldoende wordt ingeschat door bijvoorbeeld de VDAB consulenten.
- Voor de ziektekosten geldt de erkenning van ziekte of handicap als basis. Zelfstandigen dienen dit zelf aan te vragen.
- Dankzij OMNIO kunnen meer mensen hun verhoogde tegemoetkoming behouden. Het statuut of de erkenning die men heeft spelen dan geen rol meer, enkel het inkomen. Bepaalde actoren bemerken dat de inkomensgrenzen die gehanteerd worden laag liggen. We hebben hier immers te maken met een groep met vaak aanzienlijke gezondheidskosten. Het wegvallen van de RVV kan de inkomenspositie sterk aantasten.

Wie het RVV heeft, moet binnen de 30 dagen aangifte doen bij het ziekenfonds indien zijn inkomen of gezinssituatie wijzigt. De RVV kan dan worden ingetrokken indien de inkomensgrenzen worden overstegen. Allezins geldt er ook een uitlooptrecht tot het einde van het kwartaal dat volgt op het kwartaal waarin men aangifte deed. Indien men geen aangifte deed, kan de RVV met terugwerkende kracht ingetrokken worden tot 1 januari van het jaar waarin de wijziging plaatsvond.

Bij de eerste indiening voor RVV ontvangen gehandicapten hun recht op RVV onmiddellijk. Voor de jaarlijkse verlenging loopt de referentieperiode van 1 oktober van jaar t-2 tot 30 september t-1 voor RVV in jaar t. Dit kan effect hebben op de toekenning van RVV indien men een tijdelijke periode van tewerkstelling heeft gehad. Het kan dan lange tijd duren voor men opnieuw recht heeft op IVT of IT, en bijgevolg ook op RVV.

#### De sociale MAF en inkomens-MAF

- Voor invaliden: zolang ze een verhoogde tegemoetkoming krijgen en minstens 1 cent ZIV-uitkering, blijft de sociale MAF van toepassing. Van zodra niet meer aan deze beide voorwaarden wordt voldaan, vervalt de toepassing van de sociale MAF.
- Gehandicapten met een werkende partner (zie simulaties) hebben geen recht op de IVT. Het inkomen van de partner wordt immers slechts zeer beperkt vrijgesteld. De personen die een IT ontvangen van minimaal categorie 3 kunnen ook van de toepassing van de sociale MAF genieten, tenzij ze een partner hebben met een eigen inkomen. Ze worden dan uitgesloten van de sociale MAF, hoe klein hun inkomen ook is.
- Wie geen recht opent op de sociale MAF, kan toch nog in aanmerking komen voor de inkomens-MAF. Indien het inkomen laag is, zijn de sociale en de inkomens-MAF identiek. Hiervoor wordt het inkomen van drie jaar geleden in beschouwing genomen.

Aan de basis van OMNIO en de inkomens-MAF liggen twee verschillende inkomensbegrippen. Voor OMNIO wordt het belastbaar bruto inkomen, voor elke aftrek en vermindering in acht genomen. Voor de MAF geldt het netto belastbaar inkomen van het derde jaar dat voorafgaat aan het jaar waarvoor het recht op de MAF wordt onderzocht. Deze regeling zorgt ervoor dat wanneer men werk aanneemt en zijn of haar inkomen stijgt, het recht op een lager remgeldplafond bij de inkomens MAF behouden blijft gedurende 3 jaar. Omgekeerd, kan iemand die tewerkgesteld was en terugvalt op een beduidend lager inkomen, een procedure starten die ervoor zorgt dat bij de inkomens MAF het huidige (lagere) inkomen in rekening wordt gebracht en niet het (hogere) inkomen van 3 jaar voordien.

#### 4.10. Randvoorwaarden mobiliteit en toegankelijkheid

De toegang tot het openbaar vervoer is niet voor iedereen mogelijk en voldoende flexibel. Bij het aanvragen van begeleiding bij het gebruik van openbaar vervoer wordt door bepaalde ervaringsdeskundigen van een administratieve last gesproken.

Door de recente wijziging in de regeling rond het individueel of gespecialiseerd vervoer voor de verplaatsingskosten naar de opleiding of naar het werk is de terugbetaling door de VDAB nu beter afgestemd op de werkelijke kosten van het vervoer.



#### 4.11. Sociale en fiscale voordelen

Er kan een onderscheid gemaakt worden tussen de inkomensgebonden en de niet-inkomensgebonden voordelen.

Voordelen zoals een parkeerkaart, fiscale voordelen, BTW-vermindering voor het voertuig voor persoonlijk vervoer, abonnementsgeld kabeldistributie en de voordelen die verbonden zijn met openbaar vervoer (gratis vervoer, vermindering, kosteloos vervoer begeleider, ...) blijven behouden zolang de handicap aanhoudt.

Andere voordelen kunnen voor bepaalde groepen wegvallen wanneer ze hun statuut of uitkering verliezen door werk of wanneer het inkomen boven bepaalde grenzen stijgt.

- sociaal telefoontarief vervalt voor leefloners wanneer de uitkering stopt en voor de personen met een handicap worden inkomensgrenzen gehanteerd. Deze inkomensgrenzen zijn dezelfde als bij het RVV.
- vrijstelling heffing afvalwater: voor leefloners, personen met IVT en/of IT. Indien deze uitkeringen komen te vervallen door werk, komt er ook een einde aan dit voordeel.
- sociale maximumprijs gas en elektriciteit: personen met een handicap die een tegemoetkoming aan gehandicapten voor een blijvende arbeidsongeschiktheid of invaliditeit van minstens 65 % krijgen, een tegemoetkoming hulp van derden, een inkomensvervangende tegemoetkoming krijgen of een integratietegemoetkoming categorie II, III, IV of V krijgen of personen met een leefloon hebben hier recht op. Opnieuw vervalt dit voordeel wanneer de uitkering wegvalt.

Door de verschillen in de cumulatiereregelingen tussen beroepsinkomen en uitkering is de hoogte van het beschikbare gezinsinkomen waarop een bepaald sociaal voordeel komt te vervallen, afhankelijk van het stelsel waarin men uitkeringen ontving.

Er werd ook nog op gewezen dat men niet kan genieten van de voordelen van de "Verzekering Gewaarborgd Wonen" indien men op het moment dat men deze verzekering wil afsluiten een (deeltijds) arbeidsinkomen combineert met een ZIV-uitkering. Indien men enkel een deeltijds arbeidsinkomen heeft, kan men wel van dit voordeel genieten.

#### 4.12. Zorg

Met betrekking tot de zorg op de werkvloer duiden onze gesprekspartners knelpunten aan rond twee thema's.

Ten eerste, op de werkvloer is er ondersteuning via het persoonlijk assistentiebudget (PAB) mogelijk. Die begeleiding geldt enkel voor assistentie bij bijvoorbeeld verplaatsingen en voor verzorging. Assistentie bij het uitvoeren van het werk is niet toegelaten. Men verwijst daarbij naar de tegemoetkoming voor de werkgevers via de VOP die hieraan tegemoet moet komen (eigen rendementsverlies of extra hulp door een collega). Het gebruik van PAB in de werksituatie gaat echter ten kosten van assistentie via PAB op privévlak. Het middenveld geeft rond PAB ook nog aan dat dit instrument op grote schaal moeilijk betaalbaar en moeilijk inschatbaar is.

Ten tweede werd ook een knelpunt in verband met thuishulp aangegeven. Men kan enkel gebruik maken van thuiszorgdiensten op het moment dat men zelf thuis is en tussen 9 en 17u. Dit creëert een probleem voor wie voltijds werkt volgens een actor. Er wordt wel aangegeven dat voor bepaalde taken de dienstencheques een oplossing zijn. Aangezien er voor de dienstencheques een fiscaal voordeel geldt en de vergoeding voor thuiszorg inkomensgerelateerd is, zouden dienstencheques niet per se duurder zijn dan thuiszorg.

#### 4.13. Kosten voor de werkgever

De loonkosten van de werkgever die een arbeidsongeschikte werknemer in dienst neemt of die een arbeidsongeschikte werknemer het werk laat hervatten kunnen sterk verschillen naargelang het statuut en de erkenningen van de aangeworven arbeidsgehandicapte. Dit kan tot discriminaties leiden. Bij ACTIVA bijvoorbeeld wordt er gewerkt met geactiveerde werkloosheidsuitkeringen die de werkgever in mindering mag brengen op het nettoloon van de werknemer. Daarnaast geldt een vermindering van de werkgeversbijdragen. Indien men wel ingeschreven was als niet werkende werkzoekende bij de arbeidsbemiddeling maar geen UVW was, geldt deze geactiveerde uitkering niet (er bestaat wel een geactiveerde uitkering voor wie ziek was tijdens een periode van werkloosheid).

De beoordeling door de VDAB speelt een belangrijke rol bij het verkrijgen van voordelen. De VDAB oordeelt over de toepasbaarheid van de bijzondere tewerkstellingsondersteunende maatregelen (BTOM) zoals de VOP en terugbetaling voor werkpostaanpassingen en hulpmiddelen. De kosten voor de werkgever verschillen naar gelang de beoordeling door de VDAB. De VOP regeling, die recent werd ingevoerd, draagt bij tot een belangrijke vermindering van de loonkosten voor de werkgever. Deze regeling is te recent om op dit moment de uitvoeringspraktijk te evalueren (zie ook sectie 4.7.3).

De actoren op het meldden ons nog volgende knelpunten:

- Er wordt tijdens de gesprekken vaak de nadruk gelegd op de nood aan sensibilisering en verstrekken van informatie aan de werkgevers wat betreft hun rechten en plichten. Er wordt een grote non take-up van voordelen vermoed.
- We wezen al op de verschillende invulling die werkgevers aan de VOP kunnen geven en de impact ervan op de loonkosten (zie sectie 4.7.3).
- Geen a-priori uitsluitel over tegemoetkoming door de VDAB voor de kosten voor de aanpassing van de werkpost. Volgens een actor, maken de werkgevers dan zelf de nodige kosten en hopen dat ze een terugbetaling krijgen.
- Ook voor de terugbetaling van hulpmiddelen is er geen a-priori uitsluitel over tegemoetkoming door de VDAB voor deze kosten. Volgens een actor maken ook hier de werkgevers dan zelf de nodige kosten en hopen dat ze een terugbetaling krijgen. Hulpmiddelen bij werk (arbeidsgereedschap) worden altijd aan de persoon toegekend, niet aan de werkgever.
- Enkele actoren melden dat voor sommige hulpmiddelen, meestal elektronische, de tegemoetkoming door de VDAB wordt geweigerd. De redenering is dan dat bv. GSM's al in die mate zijn ingeburgerd dat ze niet meer als hulpmiddel worden beschouwd.

## 5. Conclusies en aanbevelingen

In dit onderzoek stonden de bestaande obstakels en activiteitsvallen die arbeidsgehandicapten ervaren bij de verschillende stappen richting arbeidsmarkt centraal.

De standaardsimulaties tonen voor 2009 globaal genomen geen financiële minderopbrengsten bij werkhervatting na uitkeringsafhankelijkheid, op voorwaarde dat men het werk kan hervatten aan hetzelfde loonniveau als datgene waarop de uitkering gebaseerd is. Een voltijdse tewerkstelling aan een laag loon na een maximale ZIV-uitkering geeft wel aanleiding tot een inkomensverlies. De cumulatieregeling in het stelsel van de toegelaten arbeid wordt in de praktijk doorgaans (slechts) toegepast tot een halftijdse tewerkstelling. Deze regeling geeft aanleiding tot een inkomensval bij stopzetting van de toegelaten activiteit gevolgd door voltijdse tewerkstelling. Voor een aantal andere typesituaties (kleine deeltijd baan, eenouders) blijft de meeropbrengst van werk(hervatting) heel beperkt. Of financiële gevolgen een belemmering of stimulans vormen om het werk te hervatten blijft een persoonlijke keuze.

Het financiële gevolg van een werkhervatting is zeker niet het enige obstakel dat bepaalt of men terug aan het werk gaat of kan gaan. Ook de persoonlijke motivatie, de gezondheidstoestand en de verwachte evolutie ervan, de beschikbaarheid van een geschikte job en de houding van de werkgever spelen hierin een belangrijke rol. Deze factoren werden in dit kader niet onderzocht. Verder heeft ook het reglementaire kader en de manier waarop het tot uitvoering wordt gebracht een impact op de arbeidsmarktkansen van de personen met een arbeidshandicap. Deze analyse van wetgeving en uitvoeringspraktijken bracht een aantal knelpunten naar boven.

Een eerste groep van knelpunten heeft betrekking op de **afstemming en coördinatie van de verschillende stelsels** van uitkeringen en tegemoetkomingen.

- Er worden verschillende inkomensconcepten door elkaar gebruikt bij de evaluatie van bepaalde rechten. Deze complexiteit maakt het ondoorzichtig om financiële gevolgen van een tewerkstelling in te schatten.  
Bij de tegemoetkoming voor gezondheidszorgen wordt er bij het OMNIO statuut rekening gehouden met de bruto belastbare inkomsten, voor iedere aftrek. Voor de maximumfactuur wordt er rekening gehouden met het netto belastbaar inkomen.  
Bij de beroepsinkomsten die men aanmerking neemt bij de cumulatie van een beroepsinkomen en de uitkering, wordt gebruik gemaakt van nettoloon (na persoonlijke sociale zekerheidsbijdragen en al dan niet rekening houdend met de werkbonus) en belastbaar inkomen (na aftrek van kosten zoals de beroepskosten).
- Uit de standaardsimulaties bleek dat voornamelijk bij een deeltijdse tewerkstelling de hoogte van het netto beschikbare inkomen door de cumulatierelingen afhankelijk te zijn van de uitkering vóór de (her)tewerkstelling. Het stelsel en de hoogte van de uitkering zijn hierbij bepalend. In de verschillende uitkeringsstelsels worden zo andere regels gehanteerd voor de vrijstelling van de inkomsten. Dit kan bij werkhervatting gaan van een forfaitaire vrijstelling op de beroepsinkomsten ongeacht het beroepsinkomen en de arbeidsduur, een stelsel dat rekening houdt met de

arbeidsduur of een stelsel waarbij de vrijstelling varieert naar gelang de hoogte van het beroepsinkomen (in schijven). Ook de manier waarop er rekening gehouden wordt met de inkomsten van de partner is sterk uiteenlopend. Binnen de regelingen IVT en IT worden de inkomsten uit een verschillende bron (arbeidsinkomen versus vervangingsinkomen) op een verschillende manier in aanmerking genomen voor de toepassing van de cumulatieregels.

De vrijstelling van de inkomsten, samen met de hoogte van de uitkeringen en de spanning tussen de minimale en maximale uitkering, bepaalt de hoogte van het netto beschikbare inkomen bij (her)tewerkstelling. De huidige ZIV regeling resulteert er nu in dat een persoon die zijn deeltijds arbeidsinkomen kan combineren met een ZIV-uitkering een hoger netto beschikbaar inkomen heeft dan een arbeidsgeschikt persoon die in dezelfde job voltijds werkt.

- De flexibiliteit van de arbeidsduur is beperkt in de ZIV regeling. Men dient daar in de praktijk de stap te maken van een halftijdse tewerkstelling (met uitkering) naar een voltijdse tewerkstelling (zonder uitkering). Men wordt geconfronteerd met een inkomensval na de toegelaten activiteit omdat de cumulatie van het loon met de uitkering wegvalt. Dit is financieel een grote stap, maar ook fysiek en mentaal (verdubbeling arbeidsuren, combinatie gezin-arbeid). In de werkloosheidsverzekering kan er flexibeler omgesprongen worden met het aantal arbeidsuren (op voorwaarde dat de werkgever daarin meewil).
- De allocatie van taken en verantwoordelijkheden is niet consistent. De functie en taken van de adviserend geneesheren roepen veel vragen op. Zij hebben een belangrijke taak bij de (her)tewerkstelling van de arbeidsongeschikten en maken met een medische achtergrond een beoordeling over de geschiktheid voor de arbeidsmarkt. Tegelijk heeft de VDAB de plicht om iedereen die zich als werkzoekende aanbiedt, te begeleiden. Er blijkt over de (re)activering weinig of geen communicatie te bestaan tussen VDAB, RIZIV en de adviserend geneesheren. In verband met de herscholing zien we nog steeds problemen opduiken in verband met de ten laste neming van de kosten van de herscholing.
- De toegang tot de activeringsstelsels en tewerkstellingsondersteunende maatregelen blijft in zekere mate afhankelijk van de uitkering of het statuut dat men heeft/had. Vaak wordt ook rekening gehouden met het objectieve scholingsniveau, hoewel het huidige functioneringsniveau meer gepast zou zijn. De ondersteuning door VOP is niet afhankelijk van de uitkering die men heeft/had, leeftijd of opleidingsniveau, maar wordt beoordeeld door de VDAB.

We stellen verder onduidelijkheden vast bij de **interpretatie van de regelgeving** en hebben bijgevolg te maken met een **inconsistente uitvoeringspraktijk**.

- De regelgeving rond toegelaten arbeid wordt op verschillende manieren in de praktijk gebracht. Zowel de evaluatie van de handicap zelf (criteria, evolutie mogelijk tot voltijdse tewerkstelling) als het toegestane percentage van werkhervatting (50% medische ongeschiktheid = maximaal 50% tewerkstelling ) roepen veel onduidelijkheid op.
- Er bestaat onduidelijkheid over opleidingen en herscholing, in het bijzonder voor personen met een RIZIV-statuuut. De adviserend geneesheren beslissen over het al

dan niet herscholen van een arbeidsongeschikte of invalide. Het is niet duidelijk of er bij initiatieven van de betrokkenen zelf toestemming verkregen moet worden van de adviserend geneesheer. Het risico op verlies van de uitkering is niet onbestaande. Verder geeft de finaliteit van herscholingen binnen het RIZIV aanleiding tot discussie.

Een laatste groep van knelpunten heeft betrekking op de **administratieve procedures en vertragingen**.

- De lange beslissingstermijnen voor het aanvangen van herscholingen kunnen een belangrijk obstakel vormen voor het volgen van opleidingen.
- Voor zelfstandigen kunnen lange beslissingstermijnen leiden tot een leemte in de wetgeving wanneer blijkt dat de volledige professionele reïntegratie niet mogelijk is. In concreto doet deze situatie zich voor wanneer men nog geen toestemming verkreeg om het werk gedeeltelijk te hervatten zonder dat er een voltijdse reïntegratie voorop wordt gesteld (artikel 20 bis van het KB van 20 juli 1971) en de termijn voor werkhervatting via artikel 23 bis is verstreken (maximaal 18 maanden).
- In alle stelsels wordt men geconfronteerd met onzekerheden bij herval: Kan men terug recht hebben op de vorige uitkering? Wordt de arbeidsongeschiktheid of handicap opnieuw geëvalueerd? De termijnen waarop deze beslissingen genomen worden kunnen voor lange perioden met onzekerheid over (de hoogte van) de uitkering zorgen.
- In alle stelsels en voor het verkrijgen van specifieke sociale voordelen dienen aanvragen en formulieren ingevuld te worden. Wijzigingen in de inkomens- of gezinssituatie dienen eveneens op eigen initiatief gemeld te worden. Voor personen met lage scholing of beperkte mogelijkheden kan dat aanleiding geven tot het mislopen van rechten of het oplopen van sancties.

### **Aanbevelingen voor het beleid**

- De vormgeving van de cumulmogelijkheden van arbeidsinkomen en uitkering heeft een belangrijke impact op het netto beschikbaar gezinsinkomen bij werk na de uitkeringsperiode. De complexiteit van de stelsels maakt het voor de betrokkenen zelf, als voor trajectbegeleiders en consultants moeilijk om de financiële gevolgen van een tewerkstelling in te schatten (uitkering, kinderbijslag, tegemoetkoming gezondheidszorgen). Het verdient aanbeveling de verschillende stelsels op deze punten met elkaar in overeenstemming te brengen.
- Deelname aan de arbeidsmarkt wordt vaak als een belangrijke factor beschouwd in de deelname aan het maatschappelijke leven. De (re)activeringsgedachte, die ervan uitgaat zo veel mogelijk mensen op de arbeidsmarkt te laten participeren, zou dan ook in de verschillende uitkeringsstelsels op een consistente manier uitgewerkt, versterkt en gecoördineerd moeten worden. Dit kan door de toegang tot activerings- en tewerkstellingsondersteunende maatregelen maximaal open te stellen en door (her)tewerkstelling en toegelaten arbeid zo flexibel mogelijk te maken. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn: een geleidelijke evolutie van de arbeidsduur, een

consistente regeling op het vlak van cumulatie van arbeidsinkomen en uitkering waarbij zich op geen enkel niveau inkomensvallen voordoen en een sterke garantie bij herval.

- De recente verschuiving van bevoegdheden gaf reeds een aanzet tot het gebruik en de uitbreiding van bestaande expertise m.b.t. de arbeidsmarkt en tewerkstelling. De VDAB is bij de (re)activering van arbeidsgehandicapten een belangrijke actor. Het uitgebreide instrumentarium van begeleiding, coaching, opleiding en ondersteuning van de activering zorgt voor een belangrijke impuls voor het (re)activeringsdebat en zou aansluiting moeten vinden bij de verschillende uitkeringsstelsels.
- Een communicatie tussen VDAB en consultatiebureau's (GA's) enerzijds en RIZIV, verzekeringsinstellingen en adviserend geneesheren met betrekking tot hun expertise en over de dossiers kan zorgen voor een multidisciplinaire aanpak die voor alle actoren voordelen oplevert:
  - De VDAB zou voor de medische ondersteuning van de dienstverlening kunnen terugvallen op de medische expertise van de verzekeringsinstellingen en de adviserend geneesheren.
  - De verzekeringsinstellingen en de adviserend geneesheren zouden voor de beoordeling van een vraag rond werkhervatting de kennis van VDAB en consultatiebureaus m.b.t de arbeidsmarkt, de jobinhoud en -vereisten en de aangeboden opleidingen kunnen aanwenden.
  - De personen met een arbeidshandicap zien hun dossier behandeld door meerdere personen, die elk vanuit de eigen expertise de vraag rond (re)activering beoordelen.
- De wetgeving laat verschillende interpretaties toe wat betreft de rechten en plichten van de personen die het werk willen hervatten (toegelaten arbeid, inschrijving bij VDAB, volgen van een opleiding). Als aanbeveling geldt hier dat er duidelijkheid moet komen over de rechten en plichten voor de personen met een ZIV-uitkering en voor de adviserend geneesheren en dat dit vertaald moet worden in duidelijke richtlijnen voor de betrokken groepen.
- Er dient zowel naar de verzekeringsinstellingen, de adviserend geneesheren, de werkgevers als naar de arbeidsgehandicapten zelf, eenduidige informatie verstrekt te worden over mogelijkheden, rechten en plichten. Dit kan met een informatiecampagne, maar ook door het uitbouwen van een informatieloket.
- De nieuwe wet inzake beroepsherinschakeling bij beroepsziekten, arbeidsongevallen en de verplichte ziekteverzekering (13 juli 2006) biedt een belangrijke opportuniteit. Het zou een aantal problemen in de verschillende stelsels kunnen ondervangen. Dit is een motiverende regeling met potentieel voor de activering van arbeidsgehandicapten. De noodzakelijke uitvoeringsbesluiten voor deze wet zijn echter nog niet beschikbaar.
- Een aantal concrete voorstellen voor de verbetering van de levenskwaliteit van personen met chronische ziekten (Plan chronisch zieken, Kabinet van de Vice-Eerste Minister en Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid (2008)) kunnen bij de uitvoering ervan een belangrijke stap voorwaarts betekenen voor de chronisch zieken. Met name de voorstellen rond de administratieve vereenvoudiging

(vereenvoudiging toegang tot het OMNIO-statuut, ziekenfonds als eenheidsloket voor administratieve formaliteiten) en de integratie van chronisch zieken in het actieve en sociale leven (voorstel rond gewaarborgd loon bij periodes van herval, leidraad voor goedkeuring deeltijdse werkhervatting, aanpassing aanrekening vakantiegeld en eindejaarspremie bij cumulatie van loon en invaliditeitsuitkering, hogere cumulatie van loon en uitkering) zijn daarbij belangrijk. Deze voorstellen komen niet enkel tegemoet aan de noden van de chronisch zieken maar zouden bij uitbreiding zeker ook tegemoetkomen aan de noden van andere groepen met een arbeidshandicap.

- Concrete beleidsvoorstellen moeten worden ondersteund met empirische gegevens over de cumulatie van uitkeringen en arbeidsinkomens, de kenmerken van tewerkstelling na arbeidsongeschiktheid of handicap en trajecten van (her)tewerkstelling en herval.

## Bibliografie

- Bogaerts, K. (2008), Bestaan er nog financiële vallen in de werkloosheid en in de bijstand in België? BERICHTEN / UA, Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck, Universiteit Antwerpen.
- Bulletin 3-89 zitting 2006-2007, vraag nr 3-7030 van de heer Steverlynck d.d. 14 februari 2007. (www.senate.be)
- Cantillon, B., Marx, I., De Maesschalck, V. (2003), De bodem van de welvaartsstaat van 1970 tot nu, en daarna, Berichten / UFSIA, Antwerpen, Centrum voor Sociaal Beleid, maart.
- Caritas Verbond der Verzorgingsinstellingen vzw (xxxx), De psychiatrische patiënt en tewerkstelling: moeilijk aan het werk te krijgen. Een zoektocht naar inactiviteitsvallen .... Rapport in het kader van het VVI-project GGZ.
- Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (2007), Technisch verslag van het secretariaat over de maximale beschikbare marges voor de loonkostenontwikkeling. CRB: Brussel.
- De Lathouwer, L., Bogaerts, K. (2002), *De problematiek van de werkloosheidsval*. Een onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme, in het kader van het VIONA-onderzoeksprogramma. 45p.
- Department for Work and Pensions (diverse jaren), *Tax Benefit Model Tables*, DWP-IFD: Newcastle-upon-Tyne.
- European Commission (diverse jaargangen), *Social Protection in Europe*. Brussels.
- European Commission (diverse jaren), *Employment in Europe*. Brussels.
- Hoge raad voor de werkgelegenheid (1998), Aanbevelingen met betrekking tot het probleem van de werkgelegenheidsvallen. Brussel.
- Kabinet van de Vice-Eerste Minister en Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, Prioriteit aan chronisch zieken! Programma voor de verbetering van de levenskwaliteit van personen met chronische ziekten 2009-2010. Brussel, 23 september 2008.
- Larmuseau, H., Lelie, P. (2001), 'Financiële inactiviteitsvallen in de sociale zekerheid en de sociale bijstand. Een inventaris', *Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid*, 43 (1): 5-78.
- OECD (diverse jaren), *Benefits and Wages*. Paris: OECD.
- OECD (diverse jaren), *Employment Outlook*. Paris: OECD.
- Put, J. (2008), Praktijkboek sociale zekerheid. Voor de onderneming a de sociale adviseur. Mechelen: Kluwer uitgevers.
- Samoy, E. (2008) Ongeschikt of ongewenst? Een halve eeuw arbeidsmarktbeleid voor gehandicapten. Update juli 2008. Brussel: Vlaamse Overheid, Department Werk en Sociale Economie.
- Samoy, E. (2006), Loonkostensubsidies voor gehandicapten in een breder perspectief. Interne nota.



- Samoy, E. (2005), *Beyond the benefit trap. Disability pensions and incentives for work.* Studie in opdracht van Gisèle Mandaila, staatssecretaris voor families en personen met een handicap. Brussel: Vlaams Fonds voor de Integratie van Personen met een Handicap.
- SERV (2004), *Advies over het wegwerken van activiteitsvallen bij personen met een arbeidshandicap.* Brussel, 3 maart 2004.
- SERV commissie Diversiteit (2008), *Advies van de commissie Diversiteit betreffende de beleidsacties ten aanzien van de professionele integratie van personen met een arbeidshandicap.* Brussel, 23 april 2008.
- SERV commissie Diversiteit (2008), *Advies van de commissie Diversiteit betreffende de tewerkstelling van personen met een arbeidshandicap bij lokale en provinciale besturen,* Brussel, 9 juli 2008.
- Van Mechelen, N., Bogaerts K. (2008), *Aanvullende financiële steun in Vlaamse OCMW's, BERICHTEN / UA, Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck, Universiteit Antwerpen.*
- Vlaams patiëntenplatform vzw (2009), *Nota toegelaten activiteit. Interne nota.*

## Lijst van tabellen en grafieken

Tabel 1	Overzicht van de gezinstypes in de simulatie en de belangrijkste kenmerken. ....	10
Tabel 2	Kinderbijslag in het stelsel van de werknemers, maandbedragen, per 1 januari 2009. ....	11
Tabel 3	Formules en maximale ouderbijdragen bij de berekening van de kinderopvangkosten, per 1 januari 2009.....	12
Tabel 4	Hoogte van het brutomaandloon in €, per 1 januari 2009, België.....	13
Tabel 5	Toepassing van de werkbonus, per 1 januari 2009.....	14
Tabel 6	Werkloosheidsuitkeringen (in €/maand), per 1 januari 2009.....	14
Tabel 7	Bedrag van het leefloon (in €/maand), per 1 januari 2009.....	15
Tabel 8	Uitkeringen in het tijdvak van primaire arbeidsongeschiktheid in € per maand (= dagbedrag* 26), per 1 januari 2009.....	16
Tabel 9	Samenstelling bruto jaarinkomen bij primaire arbeidsongeschiktheid in STASIM. ....	17
Tabel 10	Vermindering van het dagbedrag van de uitkering in geval van cumulatie met vooraf toegelaten arbeid, per 1 januari 2009.....	18
Tabel 11	Uitkeringen in het tijdvak invaliditeit in € per maand, per 1 januari 2009.....	18
Tabel 12	Vermindering van het dagbedrag van de uitkering in geval van cumulatie met vooraf toegelaten arbeid, per 1 januari 2009.....	19
Tabel 13	Indeling categorieën integratieuitkering naar vermindering van de zelfredzaamheid .....	20
Tabel 14	Bedrag van de inkomensvervangende tegemoetkoming (per maand), 1 januari 2009. ....	21
Tabel 15	Bedrag van integratietegemoetkoming (per maand) naar categorie van zelfredzaamheid, 1 januari 2009.....	21
Tabel 16	Inkomengrenzen (in € per jaar) en remgeldplafond (in € per jaar) voor de toepassing van de inkomens MAF, 1 januari 2009.....	23
Tabel 17	Relatieve meeropbrengst (in %) van tewerkstelling aan minimumloon na primaire arbeidsongeschiktheid, 1 januari 2009.....	26
Tabel 18	Relatieve meeropbrengst van tewerkstelling aan minimumloon na invaliditeit, 1 januari 2009.....	29
Tabel 19	Relatieve meeropbrengst van tewerkstelling aan minimumloon na een inkomensvervangende tegemoetkoming voor gehandicapten, 1 januari 2009.....	31
Tabel 20	Relatieve meeropbrengst van tewerkstelling aan minimumloon na een inkomensvervangende en integratietegemoetkoming voor gehandicapten, 1 januari 2009..	32
Tabel 21	Relatieve meeropbrengst van tewerkstelling aan minimumloon na leefloon, 1 januari 2009.....	34
Tabel 22	Relatieve meeropbrengst van tewerkstelling aan minimumloon na langdurige werkloosheid, 1 januari 2009 .....	35
Tabel 23	Niveau van het netto beschikbare inkomen per maand bij halftijdse tewerkstelling na uitkeringsafhankelijkheid, alleenstaande ouder met kinderen, 1 januari 2009, Vlaanderen.....	47
Tabel 24	Alleenstaande die na primaire arbeidsongeschiktheid (<7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009.....	86
Tabel 25	Alleenstaande ouder die na primaire arbeidsongeschiktheid (<7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009.....	87

Tabel 26	persoon in een koppel zonder kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (<7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009. ....	88
Tabel 27	persoon in een koppel met twee kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (<7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009. ....	89
Tabel 28	Persoon in een koppel met een werkende partner en zonder kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (<7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009. ....	90
Tabel 29	Persoon in een koppel met een werkende partner en met twee kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (<7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009. ....	91
Tabel 30	Alleenstaande die na primaire arbeidsongeschiktheid (>7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009. ....	92
Tabel 31	Alleenstaande ouder die na primaire arbeidsongeschiktheid (>7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009. ....	93
Tabel 32	Persoon in een koppel zonder kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (>7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009. ....	94
Tabel 33	Persoon in een koppel met twee kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (>7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009. ....	95
Tabel 34	Persoon in een koppel met een werkende partner en zonder kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (>7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009. ....	96
Tabel 35	Persoon in een koppel met een werkende partner en met twee kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (>7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009. ....	97
Tabel 36	Alleenstaande die na een invaliditeitsuitkering gaat werken, 1 januari 2009...	98
Tabel 37	Alleenstaande ouder met twee kinderen ten laste die na een invaliditeitsuitkering gaat werken, 1 januari 2009.....	99
Tabel 38	Persoon in koppel zonder kinderen ten laste die na een invaliditeitsuitkering gaat werken, 1 januari 2009.....	100
Tabel 39	Persoon in koppel met twee kinderen ten laste die na een invaliditeitsuitkering gaat werken, 1 januari 2009.....	101
Tabel 40	Persoon in koppel met een werkende partner en zonder kinderen ten laste die na een invaliditeitsuitkering gaat werken, 1 januari 2009.....	102
Tabel 41	Persoon in koppel met een werkende partner en met twee kinderen ten laste die na een invaliditeitsuitkering gaat werken, 1 januari 2009.....	103
Tabel 42	Alleenstaande die na een inkomensvervangende tegemoetkoming gaat werken aan minimumloon in combinatie met IT (cat 2 of 5), 1 januari 2009. ....	104
Tabel 43	Alleenstaande ouder met twee kinderen ten laste die na een inkomensvervangende tegemoetkoming gaat werken aan minimumloon in combinatie met IT (cat 2 of 5), 1 januari 2009. ....	105
Tabel 44	Persoon in een koppel zonder kinderen ten laste die na een inkomensvervangende tegemoetkoming gaat werken aan minimumloon in combinatie met IT (cat 2 of 5), 1 januari 2009. ....	106
Tabel 45	Persoon in een koppel met twee kinderen ten laste die na een inkomensvervangende tegemoetkoming gaat werken aan minimumloon in combinatie met IT (cat 2 of 5), 1 januari 2009. ....	107
Tabel 46	Persoon in een koppel met een werkende partner en zonder kinderen ten laste die na een inkomensvervangende tegemoetkoming gaat werken aan minimumloon in combinatie met IT (cat 2 of 5), 1 januari 2009. ....	108
Tabel 47	Persoon in een koppel met een werkende partner en met twee kinderen ten laste die na een inkomensvervangende tegemoetkoming gaat werken aan minimumloon in combinatie met IT (cat 2 of 5), 1 januari 2009. ....	109
Tabel 48	Alleenstaande die gaat werken na het leefloon, 1 januari 2009.....	110
Tabel 49	Persoon in een koppel die gaat werken na het leefloon, 1 januari 2009.....	111

Tabel 50	Alleenstaande die gaat werken na langdurige werkloosheid, 1 januari 2009.	112
Tabel 51	Alleenstaande ouder met twee kinderen ten laste die gaat werken na langdurige werkloosheid, 1 januari 2009.	113
Tabel 52	Persoon in koppel zonder kinderen ten laste die gaat werken na langdurige werkloosheid, 1 januari 2009.	114
Tabel 53	Persoon in koppel met twee kinderen ten laste die gaat werken na langdurige werkloosheid, 1 januari 2009.	115
Tabel 54	Persoon in koppel met een werkende partner, die gaat werken na langdurige werkloosheid, 1 januari 2009.	116

Grafiek 1	Relatieve meeropbrengsten bij gezinnen met en zonder kinderen.....	37
Grafiek 2	Relatieve meeropbrengsten bij voltijdse tewerkstelling .....	38
Grafiek 3	Netto beschikbaar gezinsinkomen bij voltijdse tewerkstelling .....	39
Grafiek 4	Netto beschikbaar gezinsinkomen bij deeltijdse tewerkstelling na minimum vs maximum uitkering.....	40
Grafiek 5	Relatieve meeropbrengsten bij deeltijdse tewerkstelling.....	41
Grafiek 6	Netto beschikbaar gezinsinkomen bij deeltijdse tewerkstelling na minimum uitkering	42
Grafiek 7	Relatieve meeropbrengst na minimum INV, bij tewerkstelling aan minimumloon .....	43
Grafiek 8	Relatieve meeropbrengst na IVT en IT(5), bij tewerkstelling aan minimumloon	44
Grafiek 9	Afbouw van uitkeringstoelage op het loon bij voltijdse tewerkstelling na maximale invaliditeitsuitkering.....	46
Grafiek 10	Afbouw van uitkeringstoelage op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na minimale arbeidsongeschiktheidsuitkering (>7 maanden).....	48
Grafiek 11	Afbouw van uitkeringstoelage op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na minimale invaliditeitsuitkering.....	48
Grafiek 12	Afbouw van uitkeringstoelage op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na minimale werkloosheidsuitkering.....	49
Grafiek 13	Afbouw van uitkeringstoelage op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na leefloon. ....	49
Grafiek 14	Afbouw van uitkeringstoelage op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na IVT.	50
Grafiek 15	Afbouw van uitkeringstoelage op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na IVT+IT(2). ....	50
Grafiek 16	Afbouw van uitkeringstoelage op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na IVT+IT(5). ....	51
Grafiek 16	Afbouw van uitkeringstoelage op het loon bij deeltijdse tewerkstelling na IVT+IT(5). ....	51

## **Bijlagen**

Bijlage 1	tabellen transitie primaire AO <7 maanden naar werk aan minimumloon
Bijlage 2	tabellen transitie primaire AO >7 maanden naar werk aan minimumloon
Bijlage 3	tabellen transitie invaliditeit naar werk aan minimumloon
Bijlage 4	tabellen transitie IVT naar werk aan minimumloon
Bijlage 5	tabellen transitie IVT + IT naar werk aan minimumloon
Bijlage 6	tabellen transitie leefloon naar werk aan minimumloon
Bijlage 7	tabellen transitie langdurige werkloosheid naar werk aan minimumloon
Bijlage 8	lijst van afkortingen
Bijlage 9	lijst van experts
Bijlage 10	analyse van het effect van een stijgend arbeidsinkomen

Bijlage 1 tabellen transitie primaire AO <7 maanden naar werk aan minimumloon

Tabel 24 Alleenstaande die na primaire arbeidsongeschiktheid (<7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	1330	18512	18512	9256	6109	2660	18512	18512	9256	6109
primaire AO	9843	0	2550	7537	8417	20312	0	14165	19628	20926
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	348	311	311	155	103
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	119	2696	3434	939	609	3954	2696	8606	6445	5759
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	0	0	0	243	0	340	299	280
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	11054	15505	17317	15698	13814	18427	15505	23420	21984	20894
Maand	921	1292	1443	1308	1151	1536	1292	1952	1832	1741
Absolute meeropbrengst		371	522	387	230		-243	416	296	206
Relatieve meeropbrengst (%)		40	57	42	25		-16	27	19	13
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	11173	15903	18453	14835	12930	22624	15903	30068	26926	25439
OMNIO	ja	nee	nee	nee	ja	nee	nee	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	650	650	450	650	650	1000	1000	1000

Tabel 25 Alleenstaande ouder die na primaire arbeidsongeschiktheid (<7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	1330	18512	18512	9256	6109	2660	18512	18512	9256	6109
primaire AO	11304	0	2550	7537	8417	20312	0	14165	19628	20926
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	348	311	311	155	103
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	0	647	1370	0	0	2009	647	5946	4335	3811
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	0	0	0	243	0	340	299	280
Kinderbijslag	4026	4026	4026	4026	4026	4026	4026	3027	3027	3027
Kinderopvangkosten	0	753	979	329	107	0	753	2007	864	528
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	16660	20828	22428	20334	18342	24398	20828	27100	26257	25341
Maand	1388	1736	1869	1695	1528	2033	1736	2258	2188	2112
Absolute meeropbrengst		347	481	306	140		-298	225	155	79
Relatieve meeropbrengst (%)		25	35	22	10		-15	11	8	4
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	12634	15309	18453	14835	12930	22624	15903	30068	26926	25439
OMNIO	ja	ja	ja	ja	ja	nee	ja	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	650	650	450	650	650	1000	1000	1000

Tabel 26      persoon in een koppel zonder kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (<7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	1330	18512	18512	9256	6109	2660	18512	18512	9256	6109
primaire AO	11304	0	2550	7537	8417	20312	0	14165	19628	20926
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	348	311	311	155	103
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	0	49	858	13	0	867	19	4946	3258	2385
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	0	0	0	243	0	340	299	280
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	12634	18152	19893	16624	14423	21514	18182	27080	25172	24267
Maand	1053	1513	1658	1385	1202	1793	1515	2257	2098	2022
Absolute meeropbrengst		460	605	332	149		-278	464	305	229
Relatieve meeropbrengst (%)		44	57	32	14		-15	26	17	13
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	12634	15309	18453	14835	12930	22624	15903	30068	26926	25439
OMNIO	ja	ja	nee	ja	ja	nee	ja	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	650	650	450	650	650	1000	1000	1000



Tabel 27      persoon in een koppel met twee kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (<7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	1330	18512	18512	9256	6109	2660	18512	18512	9256	6109
primaire AO	11304	0	2550	7537	8417	20312	0	14165	19628	20926
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	348	311	311	155	103
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	-780	-780	-131	-780	-780	190	-780	3595	1906	1034
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	0	0	0	243	0	340	299	280
Kinderbijslag	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	16441	22008	23909	20445	18230	25218	22008	31459	29550	28645
Maand	1370	1834	1992	1704	1519	2101	1834	2622	2463	2387
Absolute meeropbrengst		464	622	334	149		-267	520	361	286
Relatieve meeropbrengst (%)		34	45	24	11		-13	25	17	14
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	12634	15309	18453	14835	12930	22624	15903	30068	26926	25439
OMNIO	ja	ja	ja	ja	ja	nee	ja	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	650	650	450	650	650	1000	1000	1000

Tabel 28 Persoon in een koppel met een werkende partner en zonder kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (<7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	1330	18512	18512	9256	6109	2660	18512	18512	9256	6109
primaire AO	8626	0	1813	6801	7680	20312	0	14165	19628	20926
partner	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	348	311	311	155	103
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
partner	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165
Personenbelasting	4407	7343	7857	5488	4855	8601	7343	13253	11093	10406
Bijzondere bijdrage SZ	332	409	433	386	361	497	409	593	553	533
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	27116	32349	33624	31927	30370	35426	32349	40419	38984	37893
Maand	2260	2696	2802	2661	2531	2952	2696	3368	3249	3158
Absolute meeropbrengst		436	542	401	271		-256	416	296	206
Relatieve meeropbrengst (%)		19	24	18	12		-9	14	10	7
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	29447	35395	37208	33590	31685	42115	35395	49560	46417	44930
OMNIO	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	1000	1400	1800	1400	1400	1800	1400	1800	1800	1800

Tabel 29 Persoon in een koppel met een werkende partner en met twee kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (<7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	1330	18512	18512	9256	6109	0	18512	18512	9256	6109
primaire AO	8626	0	1813	6801	7680	20312	0	14165	19628	20926
partner	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	0	311	311	155	103
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
partner	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165
Personenbelasting	3179	5176	5649	3991	3536	7216	5176	10893	9339	8863
Bijzondere bijdrage SZ	332	409	433	386	361	497	409	593	553	533
Kinderbijslag	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027
Kinderopvangkosten	0	2479	2639	1159	710	0	2479	3676	1701	1081
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	31372	35064	36220	35292	34006	37526	35064	42131	42063	41382
Maand	2614	2922	3018	2941	2834	3127	2922	3511	3505	3449
Absolute meeropbrengst		308	404	327	219		-205	384	378	321
Relatieve meeropbrengst (%)		12	15	12	8		-7	12	12	10
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	29447	35395	37208	33590	31685	42115	35395	49560	46417	44930
OMNIO	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	1000	1400	1800	1400	1400	1800	1400	1800	1800	1800

Bijlage 2 tabellen transitie primaire AO >7 maanden naar werk aan minimumloon  
Tabel 30 Alleenstaande die na primaire arbeidsongeschiktheid (>7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	1330	18512	18512	9256	6109	2660	18512	18512	9256	6109
primaire AO	9843	0	4517	9504	10474	20312	0	14165	19628	20926
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	348	311	311	155	103
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	119	2696	4154	1634	838	3954	2696	8606	6445	5759
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	165	0	0	243	0	340	299	280
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	11054	15505	18400	16971	15642	18427	15505	23420	21984	20894
Maand	921	1292	1533	1414	1304	1536	1292	1952	1832	1741
Absolute meeropbrengst		371	612	493	382		-243	416	296	206
Relatieve meeropbrengst (%)		40	66	54	42		-16	27	19	13
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	11173	15903	20420	16802	14987	22624	15903	30068	26926	25439
OMNIO	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	650	650	650	650	650	1000	1000	1000

Tabel 31 Alleenstaande ouder die na primaire arbeidsongeschiktheid (>7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	1330	18512	18512	9256	6109	2660	18512	18512	9256	6109
primaire AO	11304	0	7216	12203	13397	20312	0	14165	19628	20926
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	348	311	311	155	103
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	0	647	2888	692	486	2009	647	5946	4335	3811
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	250	82	0	243	0	340	299	280
Kinderbijslag	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613	3027	3027	3027
Kinderopvangkosten	0	753	1392	536	307	0	753	2007	864	528
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	17247	21414	25500	24607	23222	24985	21414	27100	26257	25341
Maand	1437	1785	2125	2051	1935	2082	1785	2258	2188	2112
Absolute meeropbrengst		347	688	613	498		-298	176	106	30
Relatieve meeropbrengst (%)		24	48	43	35		-14	8	5	1
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	12634	15309	23119	19501	17910	22624	15903	30068	26926	25439
OMNIO	ja	ja	nee	ja	ja	nee	ja	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	1000	650	650	650	650	1000	1000	1000

Tabel 32 Persoon in een koppel zonder kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (>7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	1330	18512	18512	9256	6109	2660	18512	18512	9256	6109
primaire AO	11304	0	7216	12203	13397	20312	0	14165	19628	20926
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	348	311	311	155	103
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	0	49	2147	667	291	867	19	4946	3258	2385
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	250	82	0	243	0	340	299	280
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	12634	18152	23019	20554	19113	21514	18182	27080	25172	24267
Maand	1053	1513	1918	1713	1593	1793	1515	2257	2098	2022
Absolute meeropbrengst		460	865	660	540		-278	464	305	229
Relatieve meeropbrengst (%)		44	82	63	51		-15	26	17	13
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	12634	15309	23119	19501	17910	22624	15903	30068	26926	25439
OMNIO	ja	ja	nee	nee	nee	nee	ja	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	1000	650	650	650	650	1000	1000	1000

Tabel 33 Persoon in een koppel met twee kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (>7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	1330	18512	18512	9256	6109	2660	18512	18512	9256	6109
primaire AO	11304	0	7216	12203	13397	20312	0	14165	19628	20926
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	348	311	311	155	103
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	-780	-780	950	115	-348	190	-780	3595	1906	1034
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	250	82	0	243	0	340	299	280
Kinderbijslag	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613	3027	3027	3027
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	18027	23593	28830	25719	24364	26803	23593	31459	29550	28645
Maand	1502	1966	2402	2143	2030	2234	1966	2622	2463	2387
Absolute meeropbrengst		464	900	641	528		-267	388	229	154
Relatieve meeropbrengst (%)		31	60	43	35		-12	17	10	7
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	12634	15309	23119	19501	17910	22624	15903	30068	26926	25439
OMNIO	ja	ja	nee	ja	ja	nee	ja	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	1000	650	650	650	650	1000	1000	1000

Tabel 34 Persoon in een koppel met een werkende partner en zonder kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (>7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	1330	18512	18512	9256	6109	2660	18512	18512	9256	6109
primaire AO	8626	0	2884	7872	8751	20312	0	14165	19628	20926
partner	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	348	311	311	155	103
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
partner	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165
Personenbelasting	4407	7343	8188	5702	4968	8601	7343	13253	11093	10406
Bijzondere bijdrage SZ	332	409	447	400	375	497	409	593	553	533
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	27116	32349	34350	32770	31314	35426	32349	40419	38984	37893
Maand	2260	2696	2863	2731	2610	2952	2696	3368	3249	3158
Absolute meeropbrengst		436	603	471	350		-256	416	296	206
Relatieve meeropbrengst (%)		19	27	21	15		-9	14	10	7
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	29447	35395	38279	34661	32756	42115	35395	49560	46417	44930
OMNIO	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	1000	1400	1800	1400	1400	1800	1400	1800	1800	1800



Tabel 35 Persoon in een koppel met een werkende partner en met twee kinderen ten laste die na primaire arbeidsongeschiktheid (>7 maanden) gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	1330	18512	18512	9256	6109	0	18512	18512	9256	6109
primaire AO	8626	0	2884	7872	8751	20312	0	14165	19628	20926
partner	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	0	311	311	155	103
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
partner	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165
Personenbelasting	3179	5176	5976	4126	3647	7216	5176	10893	9339	8863
Bijzondere bijdrage SZ	332	409	447	400	375	497	409	593	553	533
Kinderbijslag	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027
Kinderopvangkosten	0	2479	2690	1207	742	0	2479	3676	1701	1081
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	31372	35064	36899	36167	34921	37526	35064	42131	42063	41382
Maand	2614	2922	3075	3014	2910	3127	2922	3511	3505	3449
Absolute meeropbrengst		308	461	400	296		-205	384	378	321
Relatieve meeropbrengst (%)		12	18	15	11		-7	12	12	10
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	29447	35395	38279	34661	32756	42115	35395	49560	46417	44930
OMNIO	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	1000	1400	1800	1400	1400	1800	1400	1800	1800	1800

Bijlage 3 Tabellen transitie invaliditeit naar werk aan minimumloon  
Tabel 36 Alleenstaande die na een invaliditeitsuitkering gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	0	18512	18512	9256	6109	0	18512	18512	9256	6109
primaire AO	11706	0	4517	9504	10474	19572	0	11778	17042	18339
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	685	311	311	791	772
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	0	2696	4154	1634	838	1745	2696	7454	4707	3955
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	165	0	0	27	0	309	257	238
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	11706	15505	18400	16971	15642	17115	15505	22216	20543	19484
Maand	976	1292	1533	1414	1304	1426	1292	1851	1712	1624
Absolute meeropbrengst		317	558	439	328		-134	425	286	197
Relatieve meeropbrengst (%)		32	57	45	34		-9	30	20	14
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	11706	15903	20420	16802	14986	18887	15903	27681	23704	22183
OMNIO	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	650	650	650	650	650	1000	1000	650

Tabel 37 Alleenstaande ouder met twee kinderen ten laste die na een invaliditeitsuitkering gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	0	18512	18512	9256	6109	0	18512	18512	9256	6109
primaire AO	14630	0	7216	12203	13397	24005	0	15870	21475	22773
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	840	311	912	946	927
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	0	646	2888	692	692	486	647	6441	4865	4345
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	250	82	82	0	0	354	313	293
Kinderbijslag	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613	3027	3027	3027
Kinderopvangkosten	0	753	1392	536	536	307	753	2105	911	558
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	19242	21414	25500	24607	23222	25458	21414	27596	26723	25787
Maand	1604	1785	2125	2051	1935	2121	1785	2300	2227	2149
Absolute meeropbrengst		181	521	447	332		-337	178	105	27
Relatieve meeropbrengst (%)		11	33	28	21		-16	8	5	1
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	14630	15903	23119	19501	17910	23165	15903	31172	27982	26462
OMNIO	ja	ja	nee	ja	ja	nee	ja	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	ja	nee	nee	ja	ja	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	1000	650	650	650	650	1400	1000	1000

Tabel 38 Persoon in koppel zonder kinderen ten laste die na een invaliditeitsuitkering gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	0	18512	18512	9256	6109	0	18512	18512	9256	6109
primaire AO	14630	0	7216	12203	13397	24005	0	15870	21475	22773
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	840	311	912	946	927
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	0	49	2147	667	667	872	49	5447	3759	2831
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	250	82	82	250	0	354	313	293
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	14630	18152	23019	20554	19113	22042	18152	27668	25713	24831
Maand	1219	1513	1918	1713	1593	1837	1513	2306	2143	2069
Absolute meeropbrengst		294	699	494	374		-324	469	306	232
Relatieve meeropbrengst (%)		24	57	40	31		-18	26	17	13
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	14630	15903	23119	19501	17910	23165	15903	31172	27982	26462
OMNIO	ja	ja	nee	nee	nee	nee	ja	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	1000	650	650	650	650	1400	1000	1000

Tabel 39 Persoon in koppel met twee kinderen ten laste die na een invaliditeitsuitkering gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	0	18512	18512	9256	6109	0	18512	18512	9256	6109
primaire AO	14630	0	7216	12203	13397	24005	0	15870	21475	22773
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	840	311	912	946	927
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	-780	-780	950	115	115	-348	-780	4096	2408	1480
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	248	82	82	0	0	354	313	293
Kinderbijslag	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613	3027	3027	3027
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	20022	23593	28832	25719	24364	27458	23593	32047	30091	29209
Maand	1669	1966	2403	2143	2030	2288	1966	2671	2508	2434
Absolute meeropbrengst		298	734	475	362		-322	382	219	146
Relatieve meeropbrengst (%)		18	44	28	22		-14	17	10	6
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	14630	15903	23119	19501	17910	23165	15903	31172	27982	26462
OMNIO	ja	ja	nee	ja	ja	nee	ja	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	ja	nee	nee	ja	ja	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	1000	650	650	650	650	1400	1000	1000

Tabel 40 Persoon in koppel met een werkende partner en zonder kinderen ten laste die na een invaliditeitsuitkering gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	0	18512	18512	9256	6109	0	18512	18512	9256	6109
primaire AO	9937	0	2884	7872	8751	14773	0	7348	12336	13541
partner	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	517	311	311	155	604
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
partner	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165
Personenbelasting	4326	7343	8188	5702	4968	4326	7343	9990	7381	6149
Bijzondere bijdrage SZ	332	409	447	400	375	388	409	505	458	431
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	27179	32349	34350	32770	31314	31442	32349	36954	35497	34366
Maand	2265	2696	2863	2731	2610	2620	2696	3080	2958	2864
Absolute meeropbrengst		431	598	466	345		76	459	338	244
Relatieve meeropbrengst (%)		19	26	21	15		3	18	13	9
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	29429	35395	38279	34661	32756	33748	35395	42743	39125	37044
OMNIO	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	1000	1400	1800	1400	1400	1400	1400	1800	1800	1400

Tabel 41 Persoon in koppel met een werkende partner en met twee kinderen ten laste die na een invaliditeitsuitkering gaat werken, 1 januari 2009.

	arbeidsduur					arbeidsduur				
	minimale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%	maximale uitkering	100%	100% met uitkering	50%	33%
Brutoinkomen										
Arbeid	0	18512	18512	9256	6109	0	18512	18512	9256	6109
primaire AO	9937	0	2884	7872	8751	14773	0	7348	12336	13541
partner	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065
Sociale bijdragen										
Arbeid	0	311	311	155	103	517	311	311	155	604
primaire AO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
partner	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165
Personenbelasting	3097	5176	5976	4126	3647	3097	5176	7606	5595	4696
Bijzondere bijdrage SZ	332	409	447	400	375	388	409	505	458	431
Kinderbijslag	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027	3027
Kinderopvangkosten	0	2479	2690	1207	742	0	2479	3080	1382	867
Netto beschikbaar gezinsinkomen										
Jaar	31435	35064	36899	36167	34921	35698	35064	39285	38929	37979
Maand	2620	2922	3075	3014	2910	2975	2922	3274	3244	3165
Absolute meeropbrengst		302	455	394	290		-53	299	269	190
Relatieve meeropbrengst (%)		12	17	15	11		-2	10	9	6
Gezondheidszorgen										
Gezamenlijk belastbaar inkomen	29429	35395	38279	34661	32756	33748	35395	42743	39125	37044
OMNIO	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Maximumfactuur										
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	1000	1400	1800	1400	1400	1400	1400	1800	1800	1400

Bijlage 4 tabellen transitie IVT naar werk aan minimumloon

Tabel 42 Alleenstaande die na een inkomensvervangende tegemoetkoming gaat werken aan minimumloon in combinatie met IT (cat 2 of 5), 1 januari 2009.

	IVT				IVT + IT(2)				IVT + IT(5)			
	arbeidsduur				arbeidsduur				arbeidsduur			
		100%	50%	33%		100%	50%	33%		100%	50%	33%
Brutoinkomen												
Arbeid	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109
IVT	8543	0	3951	6241	8543	0	3951	6241	8543	0	3951	6241
IT	0	0	0	0	3616	3616	3616	3616	9550	9550	9550	9550
Sociale bijdragen												
Arbeid	0	311	155	103	0	311	155	103	0	311	155	103
IVT en IT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	0	2696	0	0	0	2696	0	0	0	2696	0	0
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag												
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangkosten												
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen												
Jaar	8543	15505	13052	12247	12159	19122	16668	15863	18093	25056	22602	21797
Maand	712	1292	1088	1021	1013	1593	1389	1322	1508	2088	1883	1816
Absolute meeropbrengst												
Absolute meeropbrengst		580	376	309		580	376	309		580	376	309
Relatieve meeropbrengst (%)												
Relatieve meeropbrengst (%)		81	53	43		57	37	30		38	25	20
Gezondheidszorgen												
Gezamenlijk belastbaar inkomen	0	15903	7298	4513	0	15903	7298	4513	0	15903	7298	4513
OMNIO	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Maximumfactuur												
* Op grond van sociale categorie	ja	nee	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
* Inkomens-MAF	450	650	450	450	450	650	650	450	650	1000	650	650



Tabel 43 Alleenstaande ouder met twee kinderen ten laste die na een inkomensvervangende tegemoetkoming gaat werken aan minimumloon in combinatie met IT (cat 2 of 5), 1 januari 2009.

	IVT				IVT + IT(2)				IVT + IT(5)			
	arbeidsduur				arbeidsduur				arbeidsduur			
		100%	50%	33%		100%	50%	33%		100%	50%	33%
Brutoinkomen												
Arbeid	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109
IVT	11391	0	6799	9088	11391	0	6799	9088	11391	0	6799	9088
IT	0	0	0	0	3616	3616	3616	3616	9550	9550	9550	9550
Sociale bijdragen												
Arbeid	0	311	155	103	0	311	155	103	0	311	155	103
IVT en IT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	-780	647	-780	-780	-780	647	-780	-780	-780	647	-780	-780
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613
Kinderopvangkosten	0	753	259	118	0	753	259	118	0	753	259	118
Netto beschikbaar gezinsinkomen												
Jaar	16783	21414	21033	20369	20400	25031	24649	23986	26334	30965	30583	29920
Maand	1399	1785	1753	1697	1700	2086	2054	1999	2194	2580	2549	2493
Absolute meeropbrengst		386	354	299		386	354	299		386	354	299
Relatieve meeropbrengst (%)		28	25	21		23	21	18		18	16	14
Gezondheidszorgen												
Gezamenlijk belastbaar inkomen	0	15903	7298	4513	0	15903	7298	4513	0	15903	7298	4513
OMNIO	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Maximumfactuur												
* Op grond van sociale categorie	ja	nee	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
* Inkomens-MAF	450	650	650	450	450	650	650	650	650	1000	1000	650

Tabel 44 Persoon in een koppel zonder kinderen ten laste die na een inkomensvervangende tegemoetkoming gaat werken aan minimumloon in combinatie met IT (cat 2 of 5), 1 januari 2009.

	IVT				IVT + IT(2)				IVT + IT(5)			
		arbeidsduur				arbeidsduur				arbeidsduur		
		100%	50%	33%		100%	50%	33%		100%	50%	33%
Brutoinkomen												
Arbeid	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109
IVT	11391	0	6799	9088	11391	0	6799	9088	11391	0	6799	9088
IT	0	0	0	0	3616	3616	3616	3616	9550	9550	9550	9550
Sociale bijdragen												
Arbeid	0	311	155	103	0	311	155	103	0	311	155	103
IVT en IT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	0	49	0	0	0	49	0	0	0	49	0	0
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen												
Jaar	11391	18152	15899	15095	15007	21768	19516	18711	20941	27702	25450	24645
Maand	949	1513	1325	1258	1251	1814	1626	1559	1745	2309	2121	2054
Absolute meeropbrengst		563	376	309		563	376	309		563	376	309
Relatieve meeropbrengst (%)		59	40	33		45	30	25		32	22	18
Gezondheidszorgen												
Gezamenlijk belastbaar inkomen	0	15903	7298	4513	0	15903	7298	4513	0	15903	7298	4513
OMNIO	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Maximumfactuur												
* Op grond van sociale categorie	ja	nee	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
* Inkomens-MAF	450	650	650	450	450	650	650	650	650	1000	1000	650

Tabel 45 Persoon in een koppel met twee kinderen ten laste die na een inkomensvervangende tegemoetkoming gaat werken aan minimumloon in combinatie met IT (cat 2 of 5), 1 januari 2009.

	IVT				IVT + IT(2)				IVT + IT(5)			
		arbeidsduur				arbeidsduur				arbeidsduur		
		100%	50%	33%		100%	50%	33%		100%	50%	33%
Brutoinkomen												
Arbeid	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109
IVT	11391	0	6799	9088	11391	0	6799	9088	11391	0	6799	9088
IT	0	0	0	0	3616	3616	3616	3616	9550	9550	9550	9550
Sociale bijdragen												
Arbeid	0	311	155	103	0	311	155	103	0	311	155	103
IVT en IT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	-780	-780	-780	-780	-780	-780	-780	-780	-780	-780	-780	-780
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613	4613
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen												
Jaar	16783	23593	21292	20487	20400	27210	24908	24103	26334	33144	30842	30037
Maand	1399	1966	1774	1707	1700	2267	2076	2009	2194	2762	2570	2503
Absolute meeropbrengst		568	376	309		568	376	309		568	376	309
Relatieve meeropbrengst (%)		41	27	22		33	22	18		26	17	14
Gezondheidszorgen												
Gezamenlijk belastbaar inkomen	0	15903	7298	4513	0	15903	7298	4513	0	15903	7298	4513
OMNIO	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Maximumfactuur												
* Op grond van sociale categorie	ja	nee	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
* Inkomens-MAF	450	650	650	450	450	650	650	650	650	1000	1000	650

Tabel 46 Persoon in een koppel met een werkende partner en zonder kinderen ten laste die na een inkomensvervangende tegemoetkoming gaat werken aan minimumloon in combinatie met IT (cat 2 of 5), 1 januari 2009.

	IVT				IVT + IT(2)				IVT + IT(5)			
	arbeidsduur				arbeidsduur				arbeidsduur			
	100%	50%	33%		100%	50%	33%		100%	50%	33%	
Brutoinkomen												
Arbeid	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109
IVT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IT	0	0	0	0	3616	3616	3616	3616	9550	9550	9550	9550
partner	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065
Sociale bijdragen												
Arbeid	0	311	155	103	0	311	155	103	0	311	155	103
IVT en IT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
partner	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165
Personenbelasting	1458	7343	4285	3226	1458	7343	4285	3226	1458	7343	4285	3226
Bijzondere bijdrage SZ	81	409	297	261	81	409	297	261	81	409	297	261
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen												
Jaar	20361	32349	26418	24419	23977	35965	30034	28035	29911	41899	35968	33969
Maand	1697	2696	2201	2035	1998	2997	2503	2336	2493	3492	2997	2831
Absolute meeropbrengst		999	505	338		999	505	338		999	505	338
Relatieve meeropbrengst (%)		59	30	20		50	25	17		40	20	14
Gezondheidszorgen												
Gezamenlijk belastbaar inkomen	19491	35395	26789	24004	19491	35395	26789	24004	19491	35395	26789	24004
OMNIO	nee	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Maximumfactuur												
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	650	1400	1000	1000	1000	1800	1400	1000	1000	1800	1400	1400

Tabel 47 Persoon in een koppel met een werkende partner en met twee kinderen ten laste die na een inkomensvervangende tegemoetkoming gaat werken aan minimumloon in combinatie met IT (cat 2 of 5), 1 januari 2009.

	IVT				IVT + IT(2)				IVT + IT(5)			
		arbeidsduur				arbeidsduur				arbeidsduur		
		100%	50%	33%		100%	50%	33%		100%	50%	33%
Brutoinkomen												
Arbeid	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109
IVT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IT	0	0	0	0	3616	3616	3616	3616	9550	9550	9550	9550
partner	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065
Sociale bijdragen												
Arbeid	0	311	155	103	0	311	155	103	0	311	155	103
IVT en IT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
partner	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165
Personenbelasting	0	5176	2878	1915	0	5176	2878	1915	0	5176	2878	1915
Bijzondere bijdrage SZ	81	409	297	261	81	409	297	261	81	409	297	261
Kinderbijslag	3027	3027	3027	3027	4613	3027	3027	3027	4613	3027	3027	3027
Kinderopvangkosten	0	2479	858	486	0	2479	858	486	0	2479	858	486
Netto beschikbaar gezinsinkomen												
Jaar	24846	35064	29994	28271	30048	38680	33610	31888	35982	44614	39544	37822
Maand	2071	2922	2500	2356	2504	3223	2801	2657	2998	3718	3295	3152
Absolute meeropbrengst		851	429	285		719	297	153		719	297	153
Relatieve meeropbrengst (%)		41	21	14		29	12	6		24	10	5
Gezondheidszorgen												
Gezamenlijk belastbaar inkomen	19491	35395	26789	24004	19491	35395	26789	24004	19491	35395	26789	24004
OMNIO	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Maximumfactuur												
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	650	1400	1000	1000	1000	1800	1400	1000	1000	1800	1400	1400

Bijlage 6 Tabellen transitie leefloon naar werk aan minimumloon  
Tabel 48 Alleenstaande die gaat werken na het leefloon, 1 januari 2009.

	alleenstaande				eenouder			
		arbeidsduur			arbeidsduur			
		100%	50%	33%		100%	50%	33%
Brutoinkomen								
Arbeid	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109
leefloon	8539	0	2382	5444	11385	0	5288	8350
Sociale bijdragen								
Arbeid	0	311	155	103	0	311	155	103
leefloon	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	0	3071	0	0	-780	1233	-780	-780
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	4026	4026	4026	4026
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	753	162	107
Netto beschikbaar gezinsinkomen								
Jaar	8539	15130	11482	11451	16191	20241	19032	19055
Maand	712	1261	957	954	1349	1687	1586	1588
Absolute meeropbrengst		549	245	243		338	237	239
Relatieve meeropbrengst (%)		77	34	34		25	18	18
Gezondheidszorgen								
Gezamenlijk belastbaar inkomen	0	15903	7297	4513	0	15903	7297	4513
OMNIO	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Maximumfactuur								
* Op grond van sociale categorie	ja	nee	ja	ja	ja	nee	ja	ja
* Inkomens-MAF	450	650	450	450	450	650	450	450

Tabel 49 Persoon in een koppel die gaat werken na het leefloon, 1 januari 2009.

	koppel zonder KTL				koppel met KTL			
		arbeidsduur				arbeidsduur		
		100%	50%	33%		100%	50%	33%
Brutoinkomen								
Arbeid	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109
leefloon	11385	0	2533	8195	11385	0	2533	8195
Sociale bijdragen								
Arbeid	0	311	155	103	0	311	155	103
leefloon	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	0	489	0	0	-780	-592	-780	-780
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	4026	4026	4026	4026
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen								
Jaar	11385	17712	11633	14202	16191	22819	16439	19008
Maand	949	1476	969	1183	1349	1902	1370	1584
Absolute meeropbrengst		527	21	235		552	21	235
Relatieve meeropbrengst (%)		56	2	25		41	2	17
Gezondheidszorgen								
Gezamenlijk belastbaar inkomen	0	15903	7297	4513	0	15903	7297	4513
OMNIO	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Maximumfactuur								
* Op grond van sociale categorie	ja	nee	ja	ja	ja	nee	ja	ja
* Inkomens-MAF	450	650	450	450	450	650	450	450

Bijlage 7 Tabellen transitie langdurige werkloosheid naar werk aan minimumloon  
Tabel 50 Alleenstaande die gaat werken na langdurige werkloosheid, 1 januari 2009.

	arbeidsduur				arbeidsduur			
	minimale uitkering	100%	50%	33%	maximale uitkering	100%	50%	33%
Brutoinkomen								
Arbeid	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109
werkloosheidsuitkering	9962	0	3653	5409	12124	0	5281	7740
Sociale bijdragen								
Arbeid	0	311	155	103	0	311	155	103
werkloosheidsuitkering	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	0	3072	547	442	0	3071	821	674
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen								
Jaar	9962	15129	12206	10973	12124	15130	13561	13072
Maand	830	1261	1017	914	1010	1261	1130	1089
Absolute meeropbrengst		431	187	84		250	120	79
Relatieve meeropbrengst (%)		52	23	10		25	12	8
Gezondheidszorgen								
Gezamenlijk belastbaar inkomen	9962	15903	10951	9922	12124	15903	12579	12253
OMNIO	ja	nee	ja	ja	ja	nee	ja	ja
Maximumfactuur								
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	450	450	450	650	450	450



Tabel 51 Alleenstaande ouder met twee kinderen ten laste die gaat werken na langdurige werkloosheid, 1 januari 2009.

	arbeidsduur				arbeidsduur			
	minimale uitkering	100%	50%	33%	maximale uitkering	100%	50%	33%
Brutoinkomen								
Arbeid	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109
werkloosheidsuitkering	11856	0	5546	7515	13728	0	7054	9597
Sociale bijdragen								
Arbeid	0	311	155	103	0	311	155	103
werkloosheidsuitkering	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	0	1233	0	0	0	1233	184	285
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	4026	4026	4026	4026	4026	4026	4026	4026
Kinderopvangkosten	0	753	162	107	0	853	308	171
Netto beschikbaar gezinsinkomen								
Jaar	15882	20241	18510	17440	17754	20141	19688	19173
Maand	1323	1687	1543	1453	1479	1678	1641	1598
Absolute meeropbrengst		363	219	130		199	161	118
Relatieve meeropbrengst (%)		27	17	10		13	11	8
Gezondheidszorgen								
Gezamenlijk belastbaar inkomen	11856	15903	12844	12028	0	0	0	0
OMNIO	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Maximumfactuur								
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	450	450	450	650	650	450

Tabel 52 Persoon in koppel zonder kinderen ten laste die gaat werken na langdurige werkloosheid, 1 januari 2009.

	arbeidsduur				arbeidsduur			
	minimale uitkering	100%	50%	33%	maximale uitkering	100%	50%	33%
Brutoinkomen								
Arbeid	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109
werkloosheidsuitkering	11856	0	5546	7515	13728	0	7054	9597
Sociale bijdragen								
Arbeid	0	311	155	103	0	311	155	103
werkloosheidsuitkering	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	0	489	0	0	0	489	159	75
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen								
Jaar	11856	17712	14647	13521	13728	17712	15996	15528
Maand	988	1476	1221	1127	1144	1476	1333	1294
Absolute meeropbrengst		488	233	139		332	189	150
Relatieve meeropbrengst (%)		49	24	14		29	17	13
Gezondheidszorgen								
Gezamenlijk belastbaar inkomen	11856	15903	12844	12028	13728	15903	14352	14110
OMNIO	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Maximumfactuur								
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	450	450	450	650	650	450

Tabel 53 Persoon in koppel met twee kinderen ten laste die gaat werken na langdurige werkloosheid, 1 januari 2009.

	arbeidsduur				arbeidsduur			
	minimale uitkering	100%	50%	33%	maximale uitkering	100%	50%	33%
Brutoinkomen								
Arbeid	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109
werkloosheidsuitkering	11856	0	5546	7515	13728	0	7054	9597
Sociale bijdragen								
Arbeid	0	311	155	103	0	311	155	103
werkloosheidsuitkering	0	0	0	0	0	0	0	0
Personenbelasting	-780	-592	-780	-780	-780	-592	-780	-780
Bijzondere bijdrage SZ	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	4026	4026	4026	4026	4026	4026	4026	4026
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto beschikbaar gezinsinkomen								
Jaar	16662	22819	19453	18327	18534	22819	20960	20409
Maand	1388	1902	1621	1527	1544	1902	1747	1701
Absolute meeropbrengst		513	233	139		357	202	156
Relatieve meeropbrengst (%)		37	17	10		23	13	10
Gezondheidszorgen								
Gezamenlijk belastbaar inkomen	11856	15903	12844	12028	13728	15903	14352	14110
OMNIO	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Maximumfactuur								
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	450	650	450	450	450	650	650	450

Tabel 54 Persoon in koppel met een werkende partner, die gaat werken na langdurige werkloosheid, 1 januari 2009.

	zonder KTL				met KTL			
	uitkering	100%	50%	33%	uitkering	100%	50%	33%
			arbeidsduur				arbeidsduur	
Brutoinkomen								
Arbeid	0	18512	9256	6109	0	18512	9256	6109
werkloosheidsuitkering	5260	0	0	179	5260	0	0	179
arbeid partner	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065	24065
Sociale bijdragen								
Arbeid	0	311	155	103	0	311	155	103
werkloosheidsuitkering	0	0	0	0	0	0	0	0
arbeid partner	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165	2165
Personenbelasting	3583	7718	4338	3504	2354	5551	2968	2275
Bijzondere bijdrage SZ	271	409	297	264	271	409	297	264
Kinderbijslag	0	0	0	0	3027	3027	3027	3027
Kinderopvangkosten	0	0	0	0	0	2479	858	491
Netto beschikbaar gezinsinkomen								
Jaar	23306	31974	26365	24318	27562	34689	29904	28083
Maand	1942	2664	2197	2026	2297	2891	2492	2340
Absolute meeropbrengst		722	255	84		594	195	43
Relatieve meeropbrengst (%)		37	13	4		26	8	2
Gezondheidszorgen								
Gezamenlijk belastbaar inkomen	24752	35395	26789	24184	24752	35395	26789	24184
OMNIO	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Maximumfactuur								
* Op grond van sociale categorie	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
* Inkomens-MAF	1000	1400	1000	1000	1000	1400	1000	1000

---

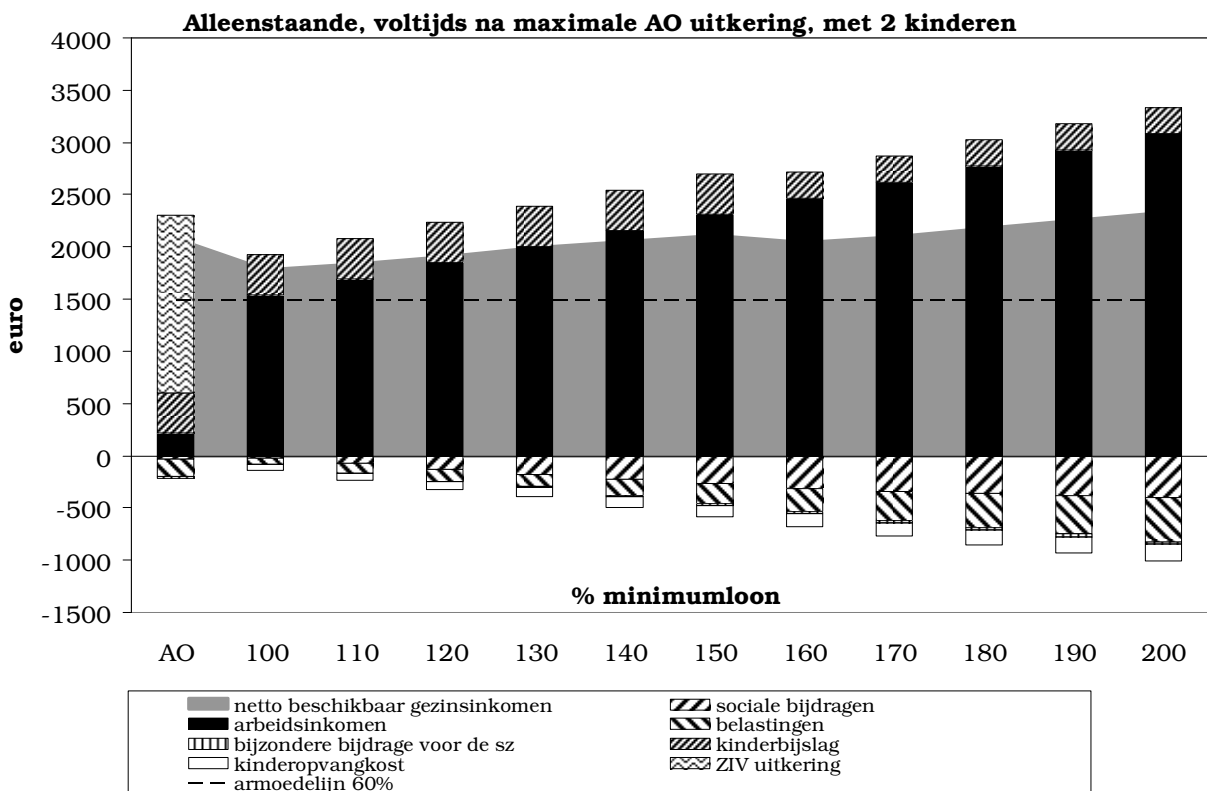
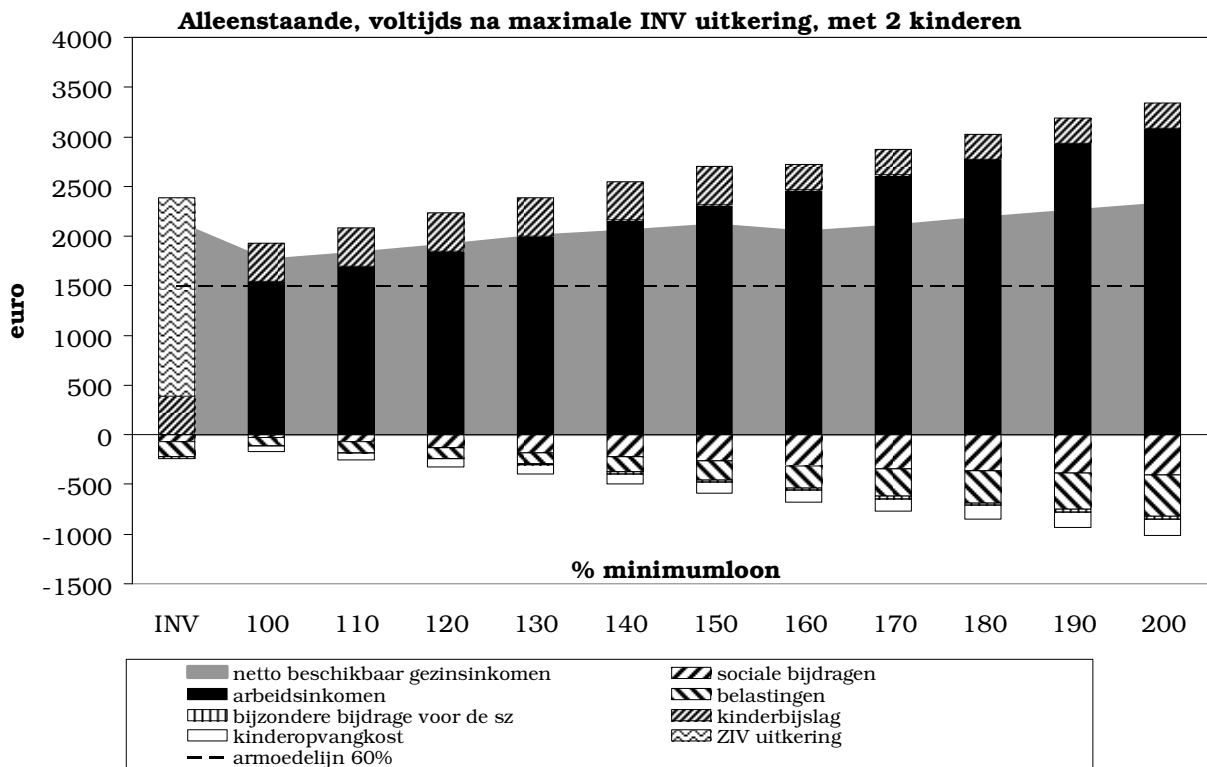
AO	Arbeidsongeschiktheid	
GRI	Geneeskundige Raad voor Invaliditeit	
IGU	Inkomens Garantie Uitkering	
INV	Invaliditeit	
IT	Integratie Tegemoetkoming	
IVT	Inkomens Vervangende Tegemoetkoming	
leefl	Leefloon	
MAF	Maximumfactuur	De maximumfactuur is een maatregel die erop gericht is de financiële toegankelijkheid van de geneeskundige verzorging te vergroten.
NBI	Netto Beschikbaar (gezins)inkomen	
OMNIO		Personen met een laag gezinsinkomen kunnen het Omnio-statuuut krijgen. Hierdoor hebben ze onder meer recht op een hogere terugbetaling van hun ziektekosten.
PAB	Persoonlijk Assistentie Budget	
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering	
RVV	Recht op Verhoogde Verzekeringstegemoetkoming	Sommige personen met een laag inkomen hebben recht op de verhoogde tegemoetkoming. Zij betalen minder voor gezondheidszorg.
STASIM	Statisch Simulatiemodel	Simulatiemodel gehanteerd om de stap van uitkering naar tewerkstelling te berekenen
UVW	Uitkeringsgerechtigd Volledig Werkloze	
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding	
wlh	Werkloosheid	

---

Bijlage 9      Lijst van experts

<b>Organisatie</b>	<b>Contactpersonen</b>
Christelijke Mutualiteit	Dr. Luc Cools, Karine Roctus en Jochen de Raes
vzw Jobcentrum West Vlaanderen	Kathia Goddeeris
GTB Vlaams Brabant	Jo Uytterhoeven en Kathleen Timmermans
Julie Renson Stichting	Sabine Van Tichelt
GRIP vzw	Severine Appelmans
Vlaams patiëntenplatform	Els Meerbergen
Kabinet van de viceminister-president van de Vlaamse Regering	Ilse Van de Putte
Departement Werk en Sociale Economie - Afdeling Beleid	Erik Samoy
RIZIV	Leo Verwilghen en Liesbeth Verbruggen
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Dienst Emancipatiezaken	Johan Vermeiren
KVG	Ingrid Borré en Herman Janssens
VDAB	Wendy Ranschaert
VVSG	Kris Dehamers
RIZIV	Roger Toelen en Lut vanWynsberghe
RKW	

Bijlage 10 Analyse van het effect van een stijgend arbeidsinkomen



**Koppel éénverdieners, 1 inactief + 1 voltijds na maximale AO uitkering, met 2 kinderen**

